

Natura 2000- beheerplan Polder Westzaan

Periode 2023-2029

Verantwoording

Natura 2000-beheerplan Polder Westzaan

Periode 2023-2029

Provincie Noord-Holland

augustus 2023

Natura2000@noord-holland.nl

Opgesteld door Sweco, in opdracht van de provincie
Noord-Holland

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Achtergrond & aanleiding beheerplan	7
1.2 Doel van het beheerplan	7
1.3 Proces van totstandkoming	8
2 Juridisch kader en raakvlakken met ander natuurbeleid	9
2.1 Vogel- en Habitatrichtlijn	9
2.2 Wet natuurbescherming	9
2.3 Stikstof	10
2.4 Natuurbeleid	11
2.5 Kaderrichtlijn Water	12
2.6 Gebiedsvisie Polder Westzaan	12
3 Beschrijving van het gebied	14
3.1 Algemene gebiedsbeschrijving	14
3.2 Eigendom en beheer	15
3.3 Landschapsecologische kwaliteiten	15
3.4 De instandhoudingsdoelen	18
4 Knelpunten en maatregelen	20
4.1 Habitattypen	20
4.1.1 Vochtige heiden (laagveengebied) (H4010B)	21
4.1.2 Ruigten en zomen (harig wilgenroosje) (H6430B)	22
4.1.3 Veenmosrietlanden (H7140B)	25
4.1.4 Hoogveenbossen (H91D0)	28
4.1.5 Beheer	29
4.2 Habitatrichtlijnsoorten	30
4.2.1 Bittervoorn	30
4.2.2 Kleine modderkruiper	31
4.2.3 Meervleermuis	31
4.2.4 Noordse woelmuis	31
5 Huidig gebruik en vergunningverlening	33
5.1 Uitgangspunten en definities	33
5.2 Toetsing huidig gebruik	34
6 Financiering	37
6.1 Kosten	37
6.2 Financiering	37
7 Handhaving	39
7.1 Vormen van handhaving	39
7.2 Relatie met andere wetgeving	39
7.3 Wat betekent dit voor u?	39
8 Sociaal-economische afweging	41

8.1	Gevolgen van maatregelen	41
8.2	Gevolgen voor huidige gebruik.....	41
8.3	Gevolgen voor nieuwe activiteiten.....	41
8.4	Schadevergoeding en compensatie inkomstenderving	41
9	Monitoring en onderzoek	43
9.1	Monitoring.....	43
9.1.1	Monitoring- en evaluatiecyclus en verantwoordelijkheden.....	43
9.1.2	Monitoring van instandhoudingsdoelen en effecten van uitgevoerde maatregelen.....	44
9.1.3	Monitoring van gebruik en vergunningverlening	44
9.2	Onderzoek.....	44
10	Literatuur	46
Bijlage 1 Samenstelling projectgroep en klankbordgroep		48
Bijlage 2 Kaartbijlage		49
Bijlage 3 Beschrijving en toetsing van het huidige gebruik		54
1	Werkwijze	54
2	Beschrijving en toetsing	56
2.1	Natuurbeheer.....	56
2.2	Faunabeheer en schadebestrijding	57
2.3	Waterbeheer.....	60
2.4	Recreatie	63
2.5	Landbouw	65
2.6	Verkeer	69
2.7	Beroeps- en sportvisserij.....	70
2.8	Wonen en werken	71
2.9	Gebruik van drones	72
3	Literatuur	73
Bijlage 4 Monitoring		75

Samenvatting

Voor u ligt het Natura 2000-beheerplan voor Polder Westzaan. Polder Westzaan is één van de vijf Natura 2000-gebieden in Laag Holland. Over heel Europa zijn bijna 26.000 natuurgebieden opgenomen in het Europese Natura 2000-netwerk. Dit netwerk is bedoeld om de achteruitgang van de biodiversiteit in Europa te stoppen. Door de Natura 2000-gebieden doelgericht te beheren en te onderhouden, moet het voortbestaan van de bijzondere natuurwaarden en biodiversiteit verzekerd zijn. Per Natura 2000-gebied moet er daarom een beheerplan worden opgesteld waarin is aangegeven hoe de bijzondere natuurwaarden duurzaam worden behouden. Door de aanwijzing van Polder Westzaan als Natura 2000-gebied is het gebied bovendien beschermd op grond van de Wet natuurbescherming: er mogen in beginsel geen activiteiten plaatsvinden die de Natura 2000-doelen voor het gebied in gevaar brengen.

In het beheerplan staan de Natura 2000-doelen -zogenaamde instandhoudingsdoelen- voor het gebied centraal. Het Rijk stelt de begrenzing van het gebied en de Natura 2000-doelen vast in het aanwijzingsbesluit. Voor Polder Westzaan zijn als instandhoudingsdoel kenmerkende laagveen-specifieke habitattypen en Habitatrichtlijnsoorten opgenomen. Specifiek voor Polder Westzaan zijn de instandhoudingsdoelen voor habitattypen met een brak karakter als brakke ruigten en zomen. Natura 2000-beheerplannen worden vastgesteld voor een tijdvak van ten hoogste 6 jaar. Dit is het tweede beheerplan voor Polder Westzaan en geldt voor de periode 2023-2029.

Voorafgaand aan het opstellen van dit beheerplan is een evaluatie van de eerste beheerplanperiode uitgevoerd. Uit deze evaluatie blijkt dat een groot aantal maatregelen uit het eerste beheerplan is uitgevoerd. Desondanks zijn niet alle natuurdoelen behaald. Zo is de kwaliteit van habitattypen plaatselijk afgenomen. Voortgaande verzoeting vormt een knelpunt voor de brakke ruigten en zomen in Polder Westzaan. Verder vormen verzuring en vermessing door stikstofdepositie, de waterkwaliteit en beheeraspecten belangrijke knelpunten voor de habitattypen. In het beheerplan zijn de instandhoudingsdoelen uitgewerkt en maatregelen die nodig zijn om de instandhoudingsdoelen te halen. Daarnaast is het huidige gebruik van het gebied beschreven en is getoetst of het gebruik de instandhoudingsdoelen in gevaar brengt.

Doelen en maatregelen voor de tweede beheerplanperiode

Voor de tweede beheerplanperiode geldt dat conform het aanwijzingsbesluit de omvang van de habitattypen vochtige heiden en ruigten en zomen moet worden uitgebreid. Bovendien moet de kwaliteit van alle habitattypen worden verbeterd. De verbeteringsopgave hangt voor het habitatype ruigten en zomen samen met de verbeteringsdoelstelling die volgt uit het aanwijzingsbesluit en uit een afname van de kwaliteit in de eerste beheerplanperiode. Voor de habitattypen vochtige heiden, veenmosrietlanden en hoogveenbossen volgt de verbeteringsopgave eveneens uit een afname van de kwaliteit in de eerste beheerplanperiode. Voor het realiseren van de kwaliteitsverbetering en uitbreiding van de ruigten en zomen is verbrakking noodzakelijk. In dit beheerplan zijn maatregelen opgenomen om deze doelen te bereiken.

Voor de tweede beheerplanperiode is verbrakking van Polder Westzaan als maatregel opgenomen. De verbrakking wordt als onderdeel van het gebiedsproces Polder Westzaan nader uitgewerkt en op basis van de Gebiedsvisie Polder Westzaan mogelijk uitgevoerd. Er worden ook nog enkele

onderzoeken uitgevoerd. Waterkwaliteitsverbetering is nodig om de instandhoudingsdoelen in dit gebied te realiseren en jonge verlanding weer op gang te brengen. Jonge verlanding is nodig om habitattypen als veenmosrietlanden, vochtige heiden, ruigten en zomen en hoogveenbossen duurzaam te behouden. Het is de verwachting dat de maatregelen die in het kader van de verbrakking worden genomen in belangrijke mate bijdragen aan de gewenste waterkwaliteitsverbetering in Polder Westzaan.

Voor het behoud van habitattypen als veenmosrietlanden en vochtige heiden maar ook van ruigten en zomen is beheer essentieel. Beheer is in deze gebieden met veel vaarland echter een grote uitdaging, terwijl stikstofdepositie intensiever beheer noodzakelijk maakt. In dit beheerplan zijn dan ook veel maatregelen opgenomen die betrekking hebben op het beheer van de gebieden. Bovendien wordt de noodzaak voor aanvullende financiering voor het reguliere beheer in dit beheerplan op de agenda gezet. Tot slot zijn ook maatregelen in dit beheerplan opgenomen, zoals plaggen, het plaatsen van oeverbescherming en hydrologische maatregelen.

De maatregelen worden in de tweede beheerplanperiode uitgevoerd, waarbij de uitvoering van sommige maatregelen tot in de derde beheerplanperiode doorloopt.

Toetsing van het huidige gebruik

Uit de toetsing van het huidige gebruik is gebleken dat het meeste gebruik ook in de tweede beheerplanperiode is toegestaan. Voor een aantal vormen van huidig gebruik zijn ten opzichte van het eerste beheerplan verzachtende maatregelen/ voorschriften opgenomen. Deze zijn nodig om significante effecten op de instandhoudingsdoelen te voorkomen. Voor deze activiteiten is tijdens de looptijd van het tweede beheerplan geen vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming nodig zolang deze activiteiten worden uitgevoerd met inachtneming van de verzachtende maatregelen/voorschriften.

Monitoring

In dit beheerplan is aanvullend op de bestaande monitoring extra monitoring geprogrammeerd voor bijvoorbeeld Habitatrichtlijnsoorten. Daarnaast is de extra monitoringsbehoefte in beeld gebracht voor habitattypen. Uit de evaluatie van het eerste beheerplan blijkt namelijk dat de huidige standaardmonitoring niet altijd voldoende is om de ontwikkeling van instandhoudingsdoelen te kunnen volgen.

Toezicht en handhaving

Uitgangspunt voor het Natura 2000-beheerplan is adequaat toezicht en handhaving. Tijdens het opstellen van het beheerplan is echter geconstateerd dat de beperkte afstemming en coördinatie tussen de verschillende handhavende partijen in Polder Westzaan een knelpunt vormt voor effectieve handhaving. Dit verdient dan ook nadere aandacht, bijvoorbeeld bij een actualisatie van het huidige handavingsplan.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond & aanleiding beheerplan

Voor u ligt het Natura 2000-beheerplan voor Polder Westzaan. In dit inleidende hoofdstuk wordt uitgelegd wat Natura 2000 is en wat een Natura 2000-beheerplan is.

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden, de Natura 2000-gebieden. In het Europese Natura 2000 netwerk zijn bijna 26.000 natuurgebieden als Natura 2000-gebied aangewezen waarin het duurzaam voortbestaan van bijzondere natuurwaarden wordt verzekerd opdat de Europese biodiversiteit behouden blijft. De natuurgebieden worden vaak ook gebruikt door bijvoorbeeld bewoners, recreanten en ondernemers. In een beheerplan dat per gebied wordt opgesteld is aangegeven hoe het behoud van de bijzondere natuurwaarden wordt bereikt. Het uiteindelijke resultaat is een Europees netwerk van natuurgebieden met een rijke diversiteit aan planten en dieren.

Eén van de aangewezen Natura 2000-gebieden is Polder Westzaan. De aanwijzing betekent dat het gebied beschermd is op grond van de Wet natuurbescherming: er mogen in beginsel geen activiteiten plaatsvinden die de Natura 2000-doelen voor het gebied in gevaar brengen. Het Rijk stelt de begrenzing vast en legt in het aanwijzingsbesluit de Natura 2000-doelstellingen vast (www.natura2000.nl).

Polder Westzaan is op 7 december 2004 door de Europese Commissie aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. In 2008 zijn de instandhoudingsdoelen opgenomen in het ontwerp-aanwijzingsbesluit en in 2013 is het aanwijzingsbesluit PDN/2013-091 voor het Natura 2000-gebied definitief vastgesteld. De Wet natuurbescherming bepaalt dat voor alle Natura 2000-gebieden binnen drie jaar na definitieve aanwijzing een beheerplan moet worden vastgesteld en dat dit plan iedere zes jaar moet worden geactualiseerd. Het beheerplan vertaalt de doelen voor de Nederlandse natuur op nationaal niveau naar doelen op gebiedsniveau. Dit is het tweede beheerplan voor Polder Westzaan, dat geldt voor de periode 2023-2029.

1.2 Doel van het beheerplan

Het beheerplan geeft een beschrijving van wat er moet gebeuren om, in samenhang met het huidige gebruik, de Natura 2000-doelen uit het aanwijzingsbesluit te realiseren. Het beheerplan:

- Werkt de natuurdoelen voor het Natura 2000-gebied verder uit in omvang, ruimte en tijd.
- Geeft een overzicht van de maatregelen die in de planperiode van zes jaar (2023-2029) genomen moeten worden en geeft zo nodig een doorkijk naar de maatregelen die op de langere termijn noodzakelijk zijn.
- Geeft inzicht in welke activiteiten in en om het gebied zonder meer kunnen worden voortgezet, welke alleen onder bepaalde voorwaarden kunnen plaatsvinden en welke enkel kunnen worden voortgezet indien een vergunning verleend is. Dit beheerplan kan beperkingen opleveren voor het gebruik. Activiteiten die in strijd met dit beheerplan

plaatsvinden, zijn in strijd met de wet. In dat geval vindt hierop handhaving plaats.

- Geeft het toetsingskader voor de beoordeling van nieuwe activiteiten en voor handhaving. Dat kader zal de provincie c.q. de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (ODNHN) gebruiken bij de vergunningverlening.
- Is geen inrichtings- of beheerplan op perceelsniveau, maar vormt hiervoor wel een van de kaders. Het beheerplan legt de maatregelen vast die in deze planperiode nodig zijn om de natuurdoelen te realiseren. Dit zijn echter geen maatregelen die juridisch kunnen worden afgedwongen bij anderen, tenzij daar afspraken over zijn gemaakt. Met derden wordt op basis van vrijwilligheid samengewerkt. Bestaande (subsidie)regelingen kunnen die samenwerking faciliteren.

Juridische status en vaststelling

Het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (GS) geven met de vaststelling van het Natura 2000-beheerplan voor Polder Westzaan uitwerking aan artikel 2.3 van de Wet natuurbescherming. De looptijd van dit beheerplan start op de dag na de publicatie in het Provinciaal Blad van het definitieve vaststellingsbesluit van GS. Bij de uitwerking van de doelen en maatregelen is rekening gehouden met economische, sociale en culturele belangen die in dit gebied spelen.

1.3 Proces van totstandkoming

Het beheerplan is tot stand gekomen na overleg met Staatsbosbeheer, gemeente Zaanstad, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, gebruikers en belanghebbenden. Met de beheerders en belanghebbenden is gesproken in diverse overleggen waarin zij vertegenwoordigd waren. Bijlage 1 geeft een overzicht van de partijen die bij het opstellen van het beheerplan betrokken zijn.

2 Juridisch kader en raakvlakken met ander natuurbeleid

2.1 Vogel- en Habitatrichtlijn

De Europese Unie heeft zich ten doel gesteld om de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen. De Europese Commissie wil dit onder andere bereiken door een Natura 2000-netwerk te realiseren, dat bestaat uit belangrijke natuurgebieden binnen Europa. De Europese Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR) zijn belangrijke instrumenten om dit Natura 2000-netwerk te realiseren. Deze richtlijnen bepalen onder andere dat de lidstaten beschermde gebieden voor de kwetsbaarste soorten en habitattypen moeten aanwijzen; dit zijn de Natura 2000-gebieden. Dit zijn gebieden die geschikt zijn om het duurzaam voortbestaan van de meest bedreigde soorten en habitattypen te verzekeren. Hierdoor wordt de biodiversiteit in Europa behouden. De opdracht is om de soorten en habitattypen waarvoor een verplichting is aangegaan, in een gunstige staat van instandhouding te brengen en deze gunstige staat vervolgens te behouden.

Natura 2000-gebieden en hun bijbehorende doelstellingen zijn vastgelegd op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. In door het Rijk vastgestelde aanwijzingsbesluiten zijn de begrenzing en de definitieve doelen voor de gebieden vastgesteld. De wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden is in de Wet natuurbescherming geregeld. Polder Westzaan is enkel aangewezen als Habitatrichtlijngebied.

2.2 Wet natuurbescherming

De regelgeving ten aanzien van natuurbescherming is in Nederland enerzijds geregeld via de Wet natuurbescherming (Wnb) en anderzijds via aanvullend beleid van met name de provincies. Sinds 1 januari 2017 zijn in de Wnb regels opgenomen voor:

- Bescherming van Natura 2000-gebieden (voorheen Natuurbeschermingswet 1998)
- Bescherming van in het wild levende dieren en planten (voorheen Flora- en faunawet)
- Bescherming van houtopstanden (voorheen Boswet)

Natura 2000

Bescherming van Natura 2000-gebieden is geregeld in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. De Wet natuurbescherming (Wnb) bevat een beoordelingsvereiste voor plannen die significante gevolgen voor de betreffende gebieden kunnen hebben (artikel 2.7, eerste lid, Wnb), en een vergunningplicht voor projecten die significant negatieve gevolgen voor de betreffende gebieden kunnen hebben (artikel 2.7, tweede lid, Wnb). De vaststelling van een plan of het verlenen van een vergunning is alleen mogelijk indien op grond van een passende beoordeling vaststaat dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Wanneer significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden op grond van een passende beoordeling niet kunnen worden uitgesloten, kan het plan alleen worden vastgesteld of een vergunning voor het project worden verleend indien de zogenaamde ADC-toets met succes doorlopen kan worden (artikel 2.8, vierde lid, Wnb). Dat betekent

dat er geen Alternatief mag zijn met minder grote effecten op Natura 2000, het project nodig is omwille van een Dwingende reden van groot openbaar belang en de nodige Compenserende maatregelen worden getroffen.

Het Natura 2000-beheerplan is een wettelijk instrument uit de Wet natuurbescherming (artikel 2.3). Tot de inhoud van het beheerplan behoort in elk geval een beschrijving van de voor het Natura 2000-gebied nodige instandhoudingsmaatregelen, voor zover nodig passende maatregelen en de beoogde resultaten van de maatregelen.

Volgens planning van het Rijk zal in 2024 de Wnb opgaan in de Omgevingswet, de vier bijbehorende algemene maatregelen van bestuur en de Omgevingsregeling. Dit verandert in beginsel niets aan de inhoud van een Natura 2000-beheerplan of de toetsingscriteria voor plannen en projecten die significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen hebben.

Soortenbescherming

Hoofdstuk 3 van de Wnb is bedoeld voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten. De bescherming van soorten is niet beperkt tot specifieke gebieden en daarom in beginsel overal van toepassing, dus ook in Polder Westzaan. In ieder plan of bij iedere activiteit dient rekening te worden gehouden met een mogelijke overtreding van verbodsbepalingen voor soorten. Zo nodig dient een ontheffing te worden aangevraagd. Het verlenen van die ontheffingen wordt namens Gedeputeerde Staten van Noord-Holland door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord uitgevoerd.

2.3 Stikstof

Stikstof is een van de knelpunten bij de realisatie van de Natura 2000-doelen in Nederland. In ons drukke land veroorzaken onder meer verkeer, industrie en landbouw gezamenlijk een zodanig hoge uitstoot van stikstofverbindingen (stikstofdioxide en ammoniak) dat hierdoor stikstofgevoelige instandhoudingsdoelen negatief worden beïnvloed. Hierdoor wordt de ruimte voor nieuwe (economische) ontwikkelingen op veel plaatsen beperkt.

In Polder Westzaan zijn stikstofgevoelige habitats aanwezig en is er bovendien sprake van overbelasting op een groot deel van deze stikstofgevoelige habitats. Er is bij deze overbelaste habitats een groot verschil tussen het huidige en het gewenste depositieniveau.

De landelijke structurele stikstofaanpak is vastgelegd in de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (december 2020 aangenomen Tweede Kamer, maart 2021 aangenomen Eerste Kamer), waarmee de Wet natuurbescherming is gewijzigd. Daarnaast is er een provinciale aanpak. Deze is door GS vastgesteld op 16 maart 2021. Daarin onderscheidt de provincie Noord-Holland twee sporen: een provinciebreed geldende aanpak en een gebiedsgerichte aanpak. De provinciebrede aanpak richt zich op activiteiten die tot een afname van de stikstofuitstoot moeten leiden. Er wordt gestreefd naar uitstootvermindering door verkeer, landbouw, havens en industrie. De gebiedsgerichte aanpak kenmerkt zich door integratie en samenhang van de verschillende opgaven in het landelijk gebied. Daarbij wordt ingezet op bronmaatregelen en op natuurherstelmaatregelen, die al sinds 2015 worden genomen om de Natura 2000-instandhoudingsdoelen te behalen.

Voor de gehele provincie Noord-Holland is in samenspraak met andere overheden en gebiedspartners vóór 1 juli 2023 een concept-gebiedsplan

opgesteld. Daarin wordt aangegeven welke bijdrage aan de landelijke stikstofdoelstelling wordt geleverd. Zowel extra bronmaatregelen als extra natuurherstelmaatregelen komen in het gebiedsplan aan de orde. In natuurdoelanalyses wordt ecologisch beoordeeld of de te verwachten stikstofreductie voor een Natura 2000-gebied in samenhang met de natuurherstelmaatregelen leidt tot het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen. Deze natuurdoelanalyses geven mede richting aan verdere uitwerking van maatregelen in gebiedsplannen en maken inzichtelijk of aanvullende natuurmaatregelen of bronmaatregelen nodig zijn.

In het coalitieakkoord uit 2021 heeft het kabinet aangekondigd de huidige wettelijke omgevingswaarde voor stikstofdepositie voor 2035 uit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering naar voren te halen. Dit betekent dat in 2030 74% van het stikstofgevoelig Natura 2000-areaal onder de kritische depositiewaarde moet zijn gebracht. In 2025 is dit conform de wettelijke verplichting 40% van dat areaal. (Inmiddels is het desbetreffende kabinet gevallen en zijn de consequenties nog onzeker.)

In de startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) (Ministeries van LNV, I&W en BZK, 2022) zijn de doelstellingen uit het coalitieakkoord uit 2021 overgenomen. In de startnotitie NPLG zijn de landelijke omgevingswaarden voor stikstof vertaald naar richtinggevende gebiedsdoelen als input voor provinciale gebiedsprocessen en de gebiedsplannen en de gebiedsprogramma's van provincies. De gebiedsplannen zijn een wettelijke verplichting uit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering. De gebiedsprogramma's voldoen minimaal aan de verplichting vanuit de Wet natuurbescherming en natuurverbetering én werken ook de drie kerndoelen van het NPLG verder uit (natuur, water en klimaat).

2.4 Natuurbeleid

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van belangrijke bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Het NNN levert, samen met het Natura 2000-netwerk, een bijdrage aan het behoud en de versterking van de biodiversiteit in Nederland. Gedeputeerde Staten van Noord-Holland zijn verantwoordelijk voor de realisatie van het NNN in de provincie. Dit doen zij samen met terreinbeherende organisaties, particulieren, gemeenten en waterschappen. Waar mogelijk wordt de natuuropgave samen opgepakt met andere onderwerpen zoals stikstof, klimaatrisico's en recreatie.

Voor elk gebied zijn NNN-doelen geformuleerd in de vorm van natuurbeheertypen (zie ambitiekaart in bijlage 2). De beheertypen van het NNN zijn te vertalen in de habitattypen en leefgebieden voor soorten van Natura 2000. De realisatie van de NNN-doelen is niet exact hetzelfde als de Natura 2000-instandhoudingsdoelen, maar draagt in vele gevallen wel aan de realisatie bij. Soms kan er echter sprake zijn van strijdigheid in de natuurdoelen. In dat geval prevaleren de Natura 2000-doelen boven de NNN-doelen vanwege de wettelijke bescherming van Natura 2000-doelen.

Het provinciale beleid en nadere regels rondom het NNN zijn vastgelegd in de Omgevingsverordening. Deze regels zijn erop gericht te voorkomen dat in bestemmingsplannen/omgevingsplannen nieuwe activiteiten mogelijk worden gemaakt, die per saldo een negatief effect hebben op het NNN, tenzij het gaat

om een activiteit van groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn en de effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL)

Voor het beheer van het Natuurnetwerk Nederland bestaat het Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL). In het jaarlijkse Natuurbeheerplan geeft de provincie aan waar welk soort beheer gevraagd wordt. Beschermde habitattypen zijn doorvertaald naar SNL beheertypen en opgenomen in het Natuurbeheerplan. Eventuele verbeter- en uitbreidingsopgaven vanuit Natura 2000 worden opgenomen op de ambitiekaart van het Natuurbeheerplan.

2.5 Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Europese richtlijn die ervoor moet zorgen dat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater op orde is. De doelstelling van de KRW is dat uiterlijk in 2027 in heel Europa de kwaliteit van alle wateren zowel chemisch (schoon) als ecologisch (gezond) op orde moet zijn. De KRW zorgt er bovendien voor dat de vereiste watercondities voor beschermde gebieden, waaronder Natura 2000, gewaarborgd worden. In Polder Westzaan gaat het om de waterkwantiteit en -kwaliteit ten behoeve van habitattypen en Habitatrichtlijnsoorten die afhankelijk zijn van een goede waterkwaliteit.

De KRW-maatregelen en doelen voor de planperiode 2022-2027 zijn door Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier voor al haar KRW-waterlichamen uitgewerkt en vastgesteld (Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 2021). Polder Westzaan behoort tot KRW-waterlichaam waterrijk polder Westzaan en waterdelen polder Assendelft (NW). Het uitvoeren van de KRW-maatregelen is een verantwoordelijkheid van meerdere partijen.

Het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 – 2027 is vastgesteld op 31 januari 2022 door Provinciale Staten van Noord-Holland. In dit programma wordt onder andere uitvoering gegeven aan de Kaderrichtlijn Water. De rol van de provincie betreft vooral de ecologische waterkwaliteit. Zo stelt de provincie, op voorstel van de waterschappen, de ecologische KRW-doelen vast van de regionale oppervlaktewaterlichamen.

Het Regionaal Waterprogramma is in beginsel alleen voor de provincie bindend. Enige uitzonderingen zijn de ecologische KRW-doelen van de oppervlaktewaterlichamen, die bindend zijn voor de waterschappen.

2.6 Gebiedsvisie Polder Westzaan

De Gebiedsvisie Polder Westzaan (Provincie Noord-Holland, 2022) geeft richting aan de ontwikkeling van Polder Westzaan binnen de thema's water, natuur, landbouw en recreatie. Het Noorderveen -dat wél deel is van het Natura 2000-gebied Polder Westzaan- maakt geen onderdeel uit van deze gebiedsvisie. Het realiseren van de Natura 2000-instandhoudingsdoelen is één van de uitgangspunten van de gebiedsvisie.

Een belangrijk element in de gebiedsvisie is de integrale verbraking van het hoofdwatersysteem middels de inlaat van water met een hoog chloridegehalte. Deze maatregel is noodzakelijk voor het behouden en uitbreiden van de unieke brakke ruigtevegetaties en verzorgt een verbeterde uitgangssituatie voor het

realiseren van de Natura 2000-instandhoudingsdoelen. Het hoofdwatersysteem met de brakke ruigten en zomen vormt een belangrijke verbindende structuur in het gehele gebied. Verder is in de gebiedsvisie beschreven dat in het Guisveld, Euverenweg en de Lus naast verbrakking het accent ligt op veenmosrietlanden en veenheiden. Goede weidevogelpercelen die in het Guisveld aanwezig zijn worden behouden waarbij het beheer gericht is op vochtige soortenrijke hooilanden en zilte graslanden. Verder wordt in de gebiedsvisie voorgesteld hier een pilot veenherstel en verlanding uit te voeren. In het Westzijderveld en de Reef wordt ingezet op het ontwikkelen van een open cultuurlandschap met een verder te versterken weidevogelkern waarin een belangrijke rol is weggelegd voor het beheer door agrariërs. In het zuidelijk deel van de polder ligt het accent op verbeterde weidevogelnatuur (meer plas-dras, meer vochtige hooilanden) met behoud en waar mogelijk ontwikkeling van aanwezige Natura 2000 habitattypen (veenmosrietlanden en ruigten en zomen). In het Westzijderveld en de Reef is net zoals in de rest van Polder Westzaan het behoud van de aanwezige Natura 2000-instandhoudingsdoelen natuurlijk het vertrekpunt.

Voor de landbouw wordt in de gebiedsvisie een belangrijke rol in het natuur- en landschapsbeheer voorzien naast een verbreding van de bedrijfsvoering. De koers voor recreatie is om de belevingsmogelijkheden van het landschap te versterken waarbij tegelijkertijd rekening wordt gehouden met de kwetsbaarheden en draagkracht van het landschap.

Op basis van de Gebiedsvisie wordt een Uitvoeringsprogramma Polder Westzaan opgesteld dat concrete afspraken bevat over de uitwerking van de keuzes. Het streven is om uiterlijk in 2040 klaar te zijn met de realisatie van de Gebiedsvisie.

3 Beschrijving van het gebied

3.1 Algemene gebiedsbeschrijving

Polder Westzaan is een laagveengebied in Laag Holland dat bestaat uit een complex van veenweiden en verlandingsvegetaties, gelegen ten noorden van Amsterdam en ten westen van Zaandam. Het gehele Natura 2000-gebied is begrensd als Habitatrichtlijngebied en niet als Vogelrichtlijngebied (zie bijlage 2, figuur 1). Niet het gehele Natura 2000-gebied is ook als NNN begrensd. Dat geldt bijvoorbeeld voor het zuidwestelijk deel van het Westzijderveld en het zuiden van de Reef.

Net als veel andere laagveengebieden in Laag Holland is ook dit gebied ontstaan door de ontginning van het oorspronkelijke uitgestrekte hoogveengebied in Noord-Holland. Polder Westzaan is een van de belangrijkste veenweidegebieden voor verlanding in brak water, onder meer voor brakke, natte strooiselruigten met echt lepelblad en echte heemst (Van Dijk et al., 2021). Bijzonder is de aanwezigheid van jonge verlandingsstadia en bloemrijke rietlanden met ruwe bies en zeebies. Deze gaan door maaibeheer na verloop van tijd over in brak veenmosrietland en moerasheide met ruwe bies en zeebies. Kenmerkend voor brak veenmosrietland is verder de aanwezigheid van een bijzondere zonering in de verlanding, waarbij de oevers worden gekenmerkt door een smalle rietzoom met echt lepelblad. Deze zonering komt alleen in het Guisveld nog sporadisch voor en is elders vrijwel verdwenen. Polder Westzaan biedt van de verschillende Natura 2000-gebieden in Laag Holland door de ligging nabij het Noordzeekanaal de beste kansen voor het herstel van de vroegere brakke omstandigheden (Provincie Noord-Holland, 2016).

Het gebied is een kerngebied voor de noordse woelmuis. Samen met het IJperveld, het Oostzanerveld en het Wormer- en Jisperveld vormt Polder Westzaan het belangrijkste leefgebied van noordse woelmuis in Nederland (Witte van den Bosch & Bekker, 2009). De leefgebieden van noordse woelmuis in Laag Holland zijn op Europees niveau eveneens van groot belang.

De wateren in Polder Westzaan worden gekenmerkt door een grote troebelheid en waterplanten zijn in veel sloten afwezig (Van 't Veer et al., 2012; Jaarsma et al., 2016). Slechts hier en daar komen dicht begroeide sloten voor, het meest in smalle dijk- en bermslootjes en in de afgesloten wateren van het Noorderveen. Dit is het milieu van de kleine modderkruiper. Bittervoorn en rivierdonderpad zijn in de polder vrij algemeen en komen in verschillende habitats voor. De brede wateren met hoog opgaande rietzomen en zoomvormende ruigten zijn belangrijk voor de meervleermuis. In de zomer vliegt deze soort tegen het vallen van de schemering regelmatig boven dit soort rietlanden op zoek naar voedsel (Haarsma, 2011; Jansen & Lelieveld, 2018).

Op de percelen in eigendom van Staatsbosbeheer komt veel rietland voor dat als broedgebied van belang is voor rietzanger, roerdomp, snor en porseleinhoen. Hoewel de polder niet is aangewezen als Vogelrichtlijngebied, zijn de moeras- en weidevogelwaarden vergelijkbaar met andere Laag Hollandse Natura 2000-gebieden die wél als Vogelrichtlijngebied zijn aangewezen. Het is belangrijk deze moeras- en weidevogelwaarden te behouden.

3.2 Eigendom en beheer

Een groot deel van de natuurgronden in Polder Westzaan is in bezit bij Staatsbosbeheer (zie bijlage 2, figuur 2). In de deelgebieden Noorderveen, De Reef en het Westzijderveld zijn veel natuurgronden in eigendom van particulieren (zie bijlage 2, figuur 2 en 3). In De Reef zijn daarnaast veel gronden in bezit van Vogelbescherming Nederland. Deze gronden worden door Staatsbosbeheer beheerd. Overheden (provincie, Rijkswaterstaat, gemeenten en het hoogheemraadschap) hebben eveneens gronden in bezit. De watergangen in het gebied zijn voor een gedeelte eigendom van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, dat tevens waterkwaliteit- en waterkwantiteitbeheerder is.

3.3 Landschapsecologische kwaliteiten

Bodem

De bodem in Polder Westzaan bestaat uit een veenpakket van circa 2,0 m dik dat is afgezet op de oorspronkelijke kleiige en zandige wadbodem (Gebiedsanalyse-91, 2017). Deze onderliggende kleiige bodems zijn zouthoudend. Onder de slecht-doorlatende deklaag van 12 meter dikte bevindt zich het eerste watervoerend pakket.

Vanaf de kant van de Zaan aan de oostzijde van het Natura 2000-gebied en het Noordzeekanaal gaat de bodem over van waard- en weideveengronden naar koopveen- en vlierveengronden in het centrale en noordelijke deel van het gebied. De diepere bodem bestaat veelal uit veenmosveen.

Hoogteligging

Polder Westzaan heeft in het midden en in het noordelijk deel van het gebied geen grote hoogteverschillen (Gebiedsanalyse-91, 2017). Grotere hoogteverschillen tot 0,6 m komen voor in het zuidelijk deel (Reef en Westzijderveld). Deze hoogteverschillen zijn ontstaan door inklinking in onderbemalingen. De omringende polders liggen veelal dieper dan Polder Westzaan.

Grond- en oppervlaktewatersysteem

Polder Westzaan is een infiltratiegebied. Het oppervlaktewater wordt gevoed door neerslag en door waterinlaat. 's Zomers wordt oppervlaktewater ingelaten vanuit de Nauernasche Vaart aan de westzijde en de Zaan aan de oostzijde (Provincie Noord-Holland, 2022). Hierdoor wordt de waterkwaliteit indirect beïnvloed door chloride dat wordt aangevoerd via het Noordzeekanaal. Het wateroverschot wordt via gemalen afgevoerd naar het Noordzeekanaal en de Zaan.

Het gehele Natura 2000-gebied bestaat uit twee peilgebieden: Polder Westzaan met een vast peil van NAP -1,04 m en het Noorderveen met een vast peil van NAP -1,65 m. Dit betekent dat in de zomer en winter het peil hetzelfde is. In het gebied zijn veel onderbemalingen aanwezig. In onderbemalingen kan een grondgebruiker binnen de door het hoogheemraadschap toegestane peilmarge zelf het oppervlaktewaterpeil regelen.

Polder Westzaan heeft een duidelijke chloridegradiënt. In het zuidelijk deel komen de hoogste concentraties voor (700-1000 mg Cl/l), in het noorden de laagste (200-400 mg Cl/l) (Gebiedsanalyse-91, 2017). In het middendeel

worden intermediaire waarden aangetroffen. De grenswaarde voor zoet water is 300 mg Cl/l. Voor het behoud van brakke vegetatietypen is de minimale chlorideconcentratie 1000 mg Cl/l.

Waterkwaliteit, verlanding en successie

De waterkwaliteit in Polder Westzaan is onvoldoende. De gemiddelde concentraties totaal stikstof, totaal fosfaat en sulfaat in het oppervlaktewater zijn te hoog. Naast de nutriëntenconcentraties is ook de nutriëntenbelasting van belang voor de oppervlaktewaterkwaliteit. De huidige fosfaatbelasting van het oppervlaktewater is 2,3 maal hoger dan de kritische belasting. De huidige stikstofbelasting van het oppervlaktewater is lager dan de kritische belasting voor oppervlaktewater (Jaarsma et al., 2016; Van Dam & Jaarsma, 2020). Het doorzicht in het gebied is onvoldoende. Veenafbraak en hoge algenconcentraties (chlorofyl-a) veroorzaken het geringe doorzicht.

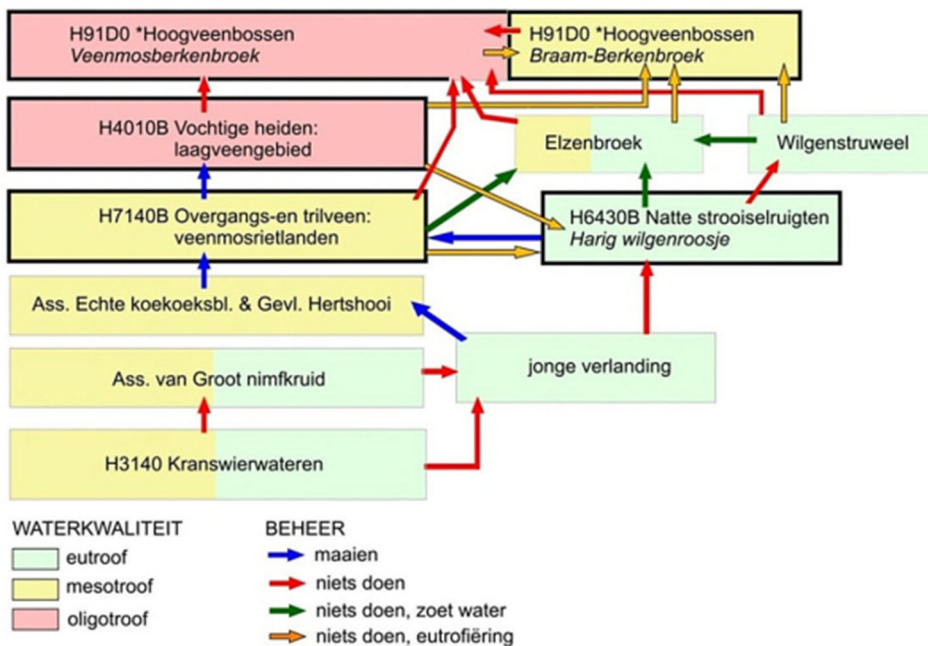
Een belangrijk deel van de stikstof- en fosfaatbelasting in het oppervlaktewater is afkomstig uit uit- en afspoeling van meststoffen (huidig en historisch). Verder draagt mineralisatie van de veenbodem bij aan de belasting van het oppervlaktewatersysteem via uit- en afspoeling. In Polder Westzaan is daarnaast interne nalevering (interne eutrofiëring) vanuit de waterbodem een belangrijke bron. Deze treedt in Polder Westzaan op onder invloed van hoge sulfaatgehalten in het oppervlaktewater (Gebiedsanalyse-91, 2017).

Voor fosfaat geldt dat de achtergrondbelasting in het gebied hoger is dan de kritische fosfaatbelasting (Fennema, 2021). Daardoor is het niet mogelijk de fosfaatbelasting terug te dringen tot op het gewenste niveau van de kritische fosfaatbelastingsgrens. Onder zoete omstandigheden is daarom een helder plantenrijk watersysteem niet realistisch (Fennema, 2021). Brakke wateren zijn minder gevoelig voor hoge fosfaatbelasting. Onder brakke omstandigheden is het daarom mogelijk ook bij een hogere belasting een betere ecologische waterkwaliteit te realiseren.

Op dit moment zijn de sulfidegehalten als gevolg van verzoeting extreem hoog. Hoogstwaarschijnlijk remmen de hoge sulfidegehalten gezamenlijk met de overmatig voedselrijke situatie de verlanding. Daardoor treedt er via successie geen aanwas op van jonge stadia van achtereenvolgens jong rietland, veenmosrietland en vochtige laagveenheiden (Gebiedsanalyse-91, 2017) (zie figuur 1). Om op de lange termijn alle stadia van de verlandingsreeks (vochtige laagveenheide) en ook brakke ruigten en zomen te behouden, is het nodig dat er nieuwe verlanding in open water optreedt waaruit deze vegetaties zich kunnen ontwikkelen. Dit is onder brakke omstandigheden kansrijker.

Het beheer is van grote invloed op het verloop van de successie. Veenmosrietlanden ontstaan door het regelmatig maaien van jongere verlandingsvegetaties (zie figuur 1). Als het maaibeheer wordt voortgezet kunnen uit veenmosrietlanden vochtige laagveenheiden ontstaan. Wanneer er niet wordt gemaaid ontstaat er successie richting hoogveenbossen. Voor het behoud van de habitattypen veenmosrietlanden en vochtige heiden is het (maai)beheer dus van essentieel belang. Ruigten en zomen (H6430B) ontstaat eveneens uit jonge verlanding.

Figuur 1. Relatie tussen habitattypen (de dik omrande komen voor in het gebied), successie, waterkwaliteit, en beheer in het Natura 2000-gebied Polder Westzaan.

Landschapsecologische processen

De belangrijkste landschapsecologische en vegetatievormende processen in Polder Westzaan zijn (Gebiedsanalyse-91, 2017):

- Een sterk door de mens gereguleerde waterhuishouding in een voormalig, nu sterk ingeklonken en laaggelegen hoogveengebied, waarbij voedselrijk water wordt ingelaten.
- Langdurige invloed van brak water tot aan 1932, met name door inlaat en kwel van brak water uit het IJ, en later het Noordzeekanaal, gepaard gaande met onregelmatige overstromingen (de laatste in 1717) of de indirecte gevolgen van overstromingen in de directe omgeving (1825, 1916).
- Een hydrologie die momenteel wordt beïnvloed door brak (kwel)water vanuit het Noordzeekanaal, waardoor er in het gebied van noord naar zuid een toenemend chloridegehalte aanwezig is.
- Een vertraagde verzoeting sinds de afsluiting van de Zuiderzee (1932), beïnvloed door het spuibeleid van de sluizen langs de Noorder- IJ en Zeedijk.
- Door de historische invloed van brak water is in de veenbodem nog steeds zout aanwezig. Ook wordt via de onderbemalingen (opmalen brak grondwater) brak water aangevoerd, deels afkomstig van brak water uit het eerste watervoerende pakket.
- Zeer voedselrijk oppervlaktewater, met een hoge stikstof- en fosfaatconcentratie.
- Een verlanding die vooral tussen 1900 en 1945 is opgetreden langs slootkanten en oevers van brede wateren, in smalle petgatsloten of inpandige weilandsloten en in petgaten (Noorderveen).

Bovenstaande landschapsecologische processen zijn van invloed (geweest) op de vorming van de habitattypen. Vanwege de langdurige invloed van brak water zijn in Polder Westzaan nog relatief gunstige omstandigheden aanwezig voor brakke vormen van het habitatype veenmosrietlanden. De -in internationaal opzicht- meest bijzondere vegetatietypen zijn veenmosrietlanden met ruwe bies. Verder komen in Polder Westzaan nog brakke ruigten en zomen van goede kwaliteit voor die worden gekenmerkt door de aanwezigheid van heemst en/of echt lepelblad. Deze vegetaties worden aangetroffen in het Guisveld, de Reef en de Lus (Van Dijk et al., 2021). Echt lepelblad groeit verder ook in smalle zomen van de rompgemeenschap van harig wilgenroosje.

Door verzoeting komen in de huidige situatie met name in het noordelijk deel van het Guisveld ook vegetaties voor met kalmoes, grote egelskop en zwanebloem. Deze soorten zijn kenmerkend voor zoetwaterverlandingsgebieden.

3.4 De instandhoudingsdoelen

Voor ieder Natura 2000-gebied in Nederland is een aantal kernopgaven opgesteld, op basis waarvan vervolgens de doelstellingen voor de habitattypen en soorten zijn geformuleerd (Schmidt et al., 2017). In tabel 1 zijn de vier kernopgaven voor het Natura 2000-gebied Polder Westzaan weergegeven.

Tabel 1 Kernopgaven

Kernopgave	Beschrijving
Opgave landschappelijke samenhang en interne compleetheid (Meren en moerassen)	Behoud en herstel van samenhang tussen slaapplaatsen en foerageergebieden in het bijzonder voor grasetende watervogels en meervleermuizen (de belangrijkste kraamkamerfunctie en slaapfunctie van de meervleermuis ligt vooral in gebouwen buiten de Natura 2000-gebieden). Herstel van mozaïek van verlandingsstadia van open water tot moerasbos en herstel van gradiënt watertypen (inclusief brak) met name in het deellandschap Laagveen.
Plas-dras situaties (4.11)	Plas-dras situaties voor noordse woelmuis.
Overjarig riet (4.12)	Herstel van grote oppervlakten/brede zones overjarig riet, inclusief waterriet, door herstel van natuurlijke peildynamieken en tegengaan verdroging voor rietmoerasvogels en noordse woelmuis
Brakke ruigtes (4.13)	Behoud en herstel van de brakke variant van H6430B Ruigten en zomen (harig wilgenroosje) in de laagveengebieden boven het IJ, mede als leefgebied voor de noordse woelmuis.

Voor habitattypen en Habitatrichtlijnsoorten zijn de instandhoudingsdoelen zoals vastgelegd in het aanwijzingsbesluit (PDN/2013-091) weergegeven in tabel 2. Het gaat voor de meeste habitattypen en soorten om behoudsdoelstellingen. De habitattypen H4010B (vochtige heiden) en H6430B (ruigten en zomen) hebben een uitbreidingsdoelstelling voor oppervlakte en habitatype H6430B heeft bovendien een verbeteringsdoelstelling.

Tabel 2 *Instandhoudingsdoelen voor habitattypen (a) en Habitatrichtlijnsoorten (b). = doelstelling is behoud, > doelstelling is uitbreiding of verbetering, = (<) behoud omvang, maar mag achteruit gaan ten gunste van een andere in besluit met name genoemde waarde. * prioritair habitatype of Habitatrichtlijnsoort*

(a)

Habitatcode	Habitatype	Oppervlakte	Kwaliteit
H4010B	Vochtige heiden (laagveengebied)	>	=
H6430B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	>	>
H7140B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	=	=
H91D0*	Hoogveenbossen	=	=

(b)

Soortcode	Soort	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
H1134	Bittervoorn	=	= (<)	=
H1149	Kleine modderkruiper	=	= (<)	=
H1318	Meervleermuis	=	=	=
H1340*	Noordse woelmuis	=	=	=

4 Knelpunten en maatregelen

In dit hoofdstuk zijn knelpunten voor de instandhoudingsdoelen uitgewerkt en maatregelen geformuleerd die nodig zijn om de instandhoudingsdoelen te realiseren. Daarbij wordt eerst ingegaan op habitattypen en vervolgens op Habitatrichtlijnsoorten.

4.1 Habitattypen

De oppervlakte en kwaliteit van de habitattypen zijn vastgesteld op basis van de habitattypenkaart (versie N2K_HK_91_Polder_Westzaan_20150519_v10_DEF) (zie bijlage 2, figuur 4). De kaart geeft de T0-situatie weer, zijnde de referentiesituatie rondom het moment van aanwijzing. Het gaat om vegetatiegegevens uit de periode 1996-2015.

De beschrijving van de ontwikkeling, knelpunten en de uitbreidingsdoelstelling die in dit hoofdstuk per habitatype zijn opgenomen, zijn afkomstig uit de evaluatie van het eerste beheerplan (van Dijk et al., 2021). In tabel 3 zijn de conclusies met betrekking tot de ontwikkeling van de instandhoudingsdoelen uit de evaluatie samengevat. Een nieuwe habitattypenkaart wordt eens in de twaalf jaar opgesteld en was voor de evaluatie nog niet beschikbaar. Daarom kan niet worden bepaald of de behoudsdoelstelling voor oppervlakte in de eerste beheerplanperiode is gerealiseerd. In tabel 4 is voor de habitattypen waar op basis van het aanwijzingsbesluit een uitbreidingsdoelstelling geldt de uitbreiding gekwantificeerd.

De maatregelen in dit beheerplan zijn gericht op het opheffen van knelpunten en realiseren van de instandhoudingsdoelen. De maatregelen zijn gebaseerd op de evaluatie van het eerste beheerplan (van Dijk et al., 2021) en in overleg met de terreinbeheerder en gebiedskenners verder aangevuld. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat regulier beheer in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) wordt uitgevoerd. Regulier beheer is dan ook niet in dit beheerplan opgenomen.

Tabel 3. *Beoordeling doelrealisatie eerste beheerplanperiode: groen: doel gerealiseerd, oranje: doel mogelijk niet gerealiseerd, rood: doel niet gerealiseerd, grijs: onbekend (niet voldoende data voor beoordeling). Veg.: vegetatietypen, S&F: structuur en functie, AC: abiotische condities, TS: typische soorten, Tot.: totale beoordeling. Bron: Van Dijk et al, 2021*

Habitatype	Doel oppervlak	Realisatie oppervlakte	Doel kwaliteit	Realisatie kwaliteit t.o.v. doel				
				Veg	S&F	AC	TS	Tot
H4010B Vochtige heiden (laagveengebied)	>		=					
H6430B Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	>		>					
H7140B Veenmosrietlanden	=		=					
H91D0 Hoogveenbossen	=		=					

Tabel 4. Kwantificering uitbreidingsdoelstelling habitattypen. De kwantificering is afkomstig uit de evaluatie van het eerste beheerplan (Van Dijk et al, 2021). In de evaluatie is de kwantificering onderbouwd. = doelstelling is behoud, > doelstelling is uitbreiding

Habitattype	Doel oppervlakte o.b.v. aanwijzingsbesluit	Uitbreidingsdoelstelling
H4010B Vochtige heiden (laagveengebied)	>	Uitbreiding 500-1000 m ²
H6430B Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	>	Uitbreiding 6,9 ha
H7140B Veenmosrietlanden	=	=
H91D0 Hoogveenbossen	=	=

4.1.1 Vochtige heiden (laagveengebied) (H4010B)

Omvang en kwaliteit

Volgens de habitattypenkaart is in deelgebied Guisveld 0,1 hectare vochtige heiden aanwezig van goede kwaliteit (zie tabel 5). In een tussentijdse kartering is op twee percelen in Guisveld een vegetatie aangetroffen die kwalificeert als vochtige heiden. Op beide percelen was in 2019 de bedekking van appelbes fors toegenomen ten koste van het heideoppervlak (pers. med. Van 't Veer). Deze percelen zijn in 2020 en 2021 geplagd en appelbes is verwijderd. De verwachting is dat dit zal leiden tot herstel van het oorspronkelijk oppervlak vochtige heiden.

Tabel 5. Areaal en kwaliteit van H4010B Vochtige heiden in Polder Westzaan

Deelgebied	Goede kwaliteit (ha)	Matige kwaliteit (ha)	Totaal (ha)
Guisveld	0,1		0,1

Voor vochtige heiden geldt een uitbreidingsdoelstelling voor oppervlakte en een behoudsdoelstelling voor kwaliteit (zie tabel 2).

Ontwikkeling en knelpunten

De kritische depositiewaarde van het habitatype vochtige heiden wordt in Polder Westzaan ruim overschreden op 100% van het oppervlak vochtige laagveenheide. De hoge stikstofdepositie leidt tot een afname van de kwaliteit en soortenrijkdom en een toename van de opslag waardoor de successie versnelt. In Polder Westzaan is er sprake van een toename van appelbes en een beperkte soortenrijkdom van de mossen- en korstmossenflora. Door de slechte waterkwaliteit treedt nieuwe verlanding (nagenoeg) niet meer op.

Maatregelen

Voor vochtige heiden geldt een uitbreidingsdoelstelling (zie tabel 4). Een uitbreiding van 500 tot 1000 m² vochtige heiden lijkt in Guisveld realistisch (Van Dijk et al, 2021). In de eerste beheerplanperiode zijn alle ontwikkellocaties voor vochtige heiden in het Guisveld geplagd (oppervlak ca. 0,5 ha). Mogelijk ontwikkelt zich hier op een termijn van 5-10 jaar vochtige heide. Hier moet als nabehoor jaarlijks handmatig opslag van onder andere appelbes worden verwijderd. Op bestaand kwalificerend habitat vochtige heiden moet eveneens jaarlijks verwijdering van opslag van onder andere appelbes plaatsvinden. Daarnaast vindt er door maaibeheer op aan vochtige heide grenzend

veenmosrietland mogelijk een ontwikkeling richting vochtige heiden plaats. Extra maatregelen ten behoeve van de uitbreiding van vochtige heiden worden in de tweede beheerplanperiode niet genomen. Verbrakking leidt in Polder Westzaan waarschijnlijk tot het weer op gang komen van brakke verlanding. Door successie kan hier uiteindelijk (> 50 jaar) vochtige heiden uit ontstaan (zie tabel 6).

Tabel 6. Maatregelen ten behoeve van vochtige heiden (H4010B)

Doel	Deelgebied	Maatregel	Omvang	Frequentie	Financiering
Uitbreiding van oppervlakte en behoud van kwaliteit	Guisveld	Handmatig verwijderen opslag van o.a. appelbes.	0,6 ha	Jaarlijks	Herstelmaatregelen 2.0
Uitbreiding van oppervlakte en behoud van kwaliteit	Guisveld	Uitvoeren schouw t.b.v. signalering ongewenste soorten (w.o. appelbes)	0,6 ha	jaarlijks	
Behoud kwaliteit	Gehele gebied	Schonen en opnieuw graven watergangen om watervoorziening verlandingen in stand te houden	5 km watergangen**	Jaarlijks	Programma natuur
Uitbreiding van oppervlakte en behoud van kwaliteit	Gehele gebied m.u.v. Noorderveen	Verbrakking*	Gehele gebied m.u.v. Noorderveen	Eenmalig	Provincie Noord-Holland

* O.a. voor het realiseren van de verbrakking wordt er op basis van de Gebiedsvisie Polder Westzaan een Uitvoeringsprogramma opgesteld / ** in het totaal langs habitattypen H6430B, H7140B en H4010B

4.1.2 Ruigten en zomen (harig wilgenroosje) (H6430B)

Omvang en kwaliteit

Ruigten en zomen komen verspreid door het gebied voor. Alleen in het Noorderveen ontbreken ruigten en zomen nagenoeg. Het meest voorkomend in Polder Westzaan zijn de ruigten en zomen met harig wilgenroosje en moerasmelkdistel. Deze vegetaties behoren tot de matig ontwikkelde vormen van dit habitatype (zie tabel 7).

Oppervlakten die in Polder Westzaan voldoen aan de kwaliteit goed zijn brakke ruigten en zomen die worden gekenmerkt door de aanwezigheid van heemst en/of echt lepelblad. Alleen in het Guisveld, De Reef en De Lus komen nog vegetaties met echt lepelblad voor die classificeren als H6430B. Deze vegetaties indiceren de aanwezigheid van H6430B met een goede kwaliteit maar zijn echter niet opgenomen op de habitattypenkaart. Heemstrietland komt nog voor in de Reef.

Voor ruigten en zomen geldt een verbeteringsdoelstelling voor kwaliteit en een uitbreidingsdoelstelling voor oppervlakte.

Tabel 7.   Areaal en kwaliteit van H6430B Ruigten en zomen in Polder Westzaan

Deelgebied	Goede kwaliteit (ha)	Matige kwaliteit (ha)	Totaal (ha)
De Reef	0,6	5,4	6,0
Euverenweg & Lus		4,4	4,4
Guisveld		7,7	7,7
Noorderveen		0,06	0,06
Westzijderveld	0,03	8,8	8,83
Totaal	0,63	26,36	26,99

Ontwikkeling en knelpunten

Onderzoek uit de periode 2017-2019 wijst op een afname van de kwaliteit en het oppervlak van goed ontwikkelde vormen van ruigten en zomen H6430B (Van Dijk et al., 2019). Een goede kwaliteit wordt in Polder Westzaan vooral bepaald door twee soorten van brakke milieus: echt lepelblad en heemst. Beide soorten zijn afgenomen hetgeen duidt op een afname van de kwaliteit van de brakke en goed ontwikkelde vorm van H6430B. Dit hangt onder andere samen met de voortgaande verzoeting in Polder Westzaan.

Plaatselijk treedt opslag van braam en houtige gewassen en oeverafslag op. Daarnaast blijft er plaatselijk maaisel en strooisel liggen in de ruigten en zomen, waardoor de diversiteit van de lage kruidlaag en moslaag is achteruitgegaan. Stikstofminnende soorten als grote brandnetel en kleeftuig nemen daarentegen toe. Op termijn kan deze strooiselophoping leiden tot achteruitgang van kwaliteit van het habitatype (Van Dijk et al., 2019).

Opslag, de accumulatie van strooisel en oeverafslag leiden tot een afname van kwaliteit en oppervlak van de goed en matig ontwikkelde vormen van ruigten en zomen H6430B. De inloop van vee vormt plaatselijk eveneens een knelpunt (Van Dijk et al., 2022).

Voor behoud van de ruigten en zomen is een periodiek beheer van maaien en afvoeren nodig. De benodigde frequentie is afhankelijk van het aanwezige vegetatietype (Van Dijk et al., 2022). Passend beheer is echter in de praktijk niet altijd goed geregeld. Dit leidt plaatselijk eveneens tot een afname van de omvang en kwaliteit van dit habitatype.

De uitbreidingsdoelstelling voor ruigten en zomen is 6,9 ha (zie tabel 4). Dit is het areaal zoekgebied ruigten en zomen dat in Polder Westzaan aanwezig is.

Maatregelen

Om de instandhoudingsdoelen voor kwaliteit en oppervlakte te realiseren is verbrakking nodig (zie tabel 8). Om dit te realiseren wordt in het kader van de Gebiedsvisie Polder Westzaan een Uitvoeringsprogramma opgesteld en uitgevoerd. In het Guisveld loopt een onderzoek waarin de effecten van verbrakking van het oppervlaktewater op de oevervegetatie worden onderzocht (Van Dijk et al., 2022). Daarnaast worden er nog enkele andere onderzoeken naar verbrakking uitgevoerd.

Daarnaast is het nodig opslag te verwijderen en geaccumuleerd strooisel af te voeren, een beheer van gefaseerd maaien en afvoeren uit te voeren en maatregelen te treffen waarmee de watervoorziening van verlandingen (waaronder ruigten en zomen) in stand blijft en de inloop van vee wordt beperkt.

Om oeverafslag te beperken is het nodig om plaatselijk oeverbescherming te realiseren.

In deelgebied Euverenweg & Lus en Guisveld is op eigendom van overheden (waaronder de provincie, het hoogheemraadschap, de gemeente Zaanstad en Rijkswaterstaat) kwalificerend habitat (H6430B, H7140B en H91D0) aanwezig (zie bijlage 2, figuur 3 en tabel 13). Hier is het beheer niet (goed) geregeld waardoor de kwaliteit achteruit gaat. Het is noodzakelijk hiervoor goede beheerafspraken te maken. Verder wordt de toegang in delen van het gebied beperkt voor gemotoriseerde vaartuigen teneinde het illegaal betreden van kwalificerend habitat en de afslag van oevers door te hard varen te beperken (zie verder bijlage 3). Dit wordt uitgevoerd in niet doorgaande wateren en in afstemming met de grondgebruikers.

Tabel 8. Maatregelen ten behoeve van ruigten en zomen (H6430B)

Doel	Deelgebied	Maatregel	Omvang	Frequentie	Financiering
Verbetering van kwaliteit en uitbreiding van oppervlakte	Gehele gebied m.u.v. Noorderveen	Verbraking*	Gehele gebied m.u.v. Noorderveen	Eenmalig	Provincie Noord-Holland
Verbetering van kwaliteit en uitbreiding van oppervlakte	Gehele gebied	Opslag verwijderen	27 ha **	Eens in de twee jaar	
Verbetering van kwaliteit en uitbreiding van oppervlakte	Gehele gebied	Strooisel verwijderen	27 ha	Eens in de zes jaar	
Verbetering van kwaliteit en uitbreiding van oppervlakte	Gehele gebied	Gefaseerd maaien en afvoeren. Frequentie is afhankelijk van de aanwezige vegetatie (Van Dijk et al., 2022)	27 ha	Ca. eens in de twee tot zes jaar	Deels via SNL, deels niet geregeld
Verbetering van kwaliteit en uitbreiding van oppervlakte	Gehele gebied	Schonen en opnieuw graven watergangen t.b.v. watervoorziening van de vegetatie en om inloop van vee tegen te gaan	5 km watergangen***	Jaarlijks	Programma natuur
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Gehele gebied	Plaatsen rasters tegen vee-inloop	7,5 km	Eenmalig	
Behoud van oppervlakte	Gehele gebied	Oeverbescherming ter bescherming habitat****		Eenmalig	Herstelmaatregelen 2.0
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Euverenweg & Lus en Guisveld	Maken van beheerafspraken voor eigendom van overheden		Voor periode van zes jaar	
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Gehele gebied	Toegangsbeperking ten behoeve van recreatieve zonering		Eenmalig	

* O.a. voor het realiseren van de verbrakking wordt er op basis van de Gebiedsvisie Polder Westzaan een Uitvoeringsprogramma opgesteld / ** dit komt neer op ca. 13,5 ha per jaar/ *** in het totaal langs habitattypen H6430B, H7140B en H4010B/ **** langs habitattypen H6430B en H7140B

4.1.3 Veenmosrietlanden (H7140B)

Omvang en kwaliteit

Het habitatype veenmosrietlanden is in bijna alle deelgebieden van Polder Westzaan aanwezig. Het grootste oppervlakte veenmosrietlanden is aanwezig in het Guisveld (zie tabel 9). Alleen in deelgebied Noorderveen ontbreekt het habitatype. Volgens de habitattypenkaart zijn veenmosrietlanden voornamelijk van goede kwaliteit.

Voor veenmosrietlanden geldt een behoudsdoelstelling voor oppervlakte en kwaliteit (zie tabel 2).

Tabel 9. Areaal en kwaliteit van H7140B Veenmosrietlanden in Polder Westzaan

Deelgebied	Goede kwaliteit (ha)	Matige kwaliteit (ha)	Totaal (ha)
De Reef	1,0	0,4	1,4
Euverenweg & Lus	0,6	0,1	0,7
Guisveld	7,1	0,8	7,9
Westzijderveld	3,9	0,8	4,7
Totaal	12,6	2,1	14,7

Ontwikkeling en knelpunten

In de eerste beheerplanperiode is er waarschijnlijk sprake van kwaliteitsverlies van veenmosrietlanden die onder andere tot uiting komt in een toename van haarmossen. De in 2020 en 2021 uitgevoerde maatregelen als plaggen, het verwijderen van opslag en herfstmaaien leiden echter lokaal waarschijnlijk tot kwaliteitsverbetering van veenmosrietlanden in de tweede beheerplanperiode. Hierop duidt de geconstateerde forse toename van ronde zonnedauw op plaglocaties (waarnemingen A. van Dorp & R. van 't Veer, SBB).

Knelpunten voor het habitatype bestaan onder andere uit een te hoge stikstofdepositie en een slechte waterkwaliteit. De kritische depositiewaarde van het habitatype veenmosrietlanden wordt in Polder Westzaan op 100% van het oppervlak overschreden. Stikstofdepositie leidt door verzuring en eutrofiëring tot een afname van de kwaliteit en omvang van veenmosrietlanden (zie tekstkader 1). De hoge fosfaatconcentraties in het oppervlaktewater kunnen in de kraggen met veenmosrietlanden leiden tot het ontstaan van dikke en soortenarme pakketten met gewoon veenmos. Dit leidt tot een afname van de kwaliteit van veenmosrietlanden. Ook leidt een slechte waterkwaliteit tot een toename of plaatselijke dominantie van ruigtekruiden op de oeverzone. Een goede oppervlaktewaterkwaliteit is verder van belang om nieuwe verlanding op gang te brengen. Verlanding is nodig om op de lange termijn alle stadia van de verlandingsreeks (waaronder veenmosrietlanden) te behouden.

Daarnaast zijn er in diverse veenmosrietlanden knelpunten in het beheer geconstateerd. Dit blijkt onder andere uit een beheerschouw in 2018, 2019 en 2020 in het Guisveld, de Reef, het Westzijderveld & de Lus. De knelpunten in

het beheer leiden in combinatie met de hoge stikstofdepositie tot kwaliteitsverlies door verzuiging met soorten als braam, pitrus, haagwinde en een toename van opslag met onder andere appelbes, grauwe wilg, berk en lijsterbes. De inloop van vee leidt plaatselijk eveneens tot kwaliteitsverlies en verzuiging met pitrus.

Tekstkader 1. Effecten van stikstofdepositie voor veenmosrietland H7140B

De oudere stadia van het habitatype zijn ten opzichte van jongere stadia vanwege een dikkere kragge meer geïsoleerd van het bufferende oppervlaktewater en daardoor relatief vatbaar voor verzuring. Als gevolg hiervan ontstaan toenemende oppervlakten haarmos en een afname van typische soorten, zoals glanzend veenmos en elzenmos. Ook leidt stikstofdepositie door toenemende eutrofiëring tot vegetatieverdichting, zoals een toename van grassen en een snellere kieming van houtige gewassen, zoals berk, appelbes, lijsterbes, krentenboompje en bramen (Gebiedsanalyse-91, 2017). De effecten van verzuring en eutrofiëring worden versterkt door verdroging. Verder nemen onder invloed van zure stikstofdepositie (ammoniak) sommige veenmossoorten sneller toe. De jonge, gebufferde stadia gaan hierdoor sneller over in oude, verzuurde stadia dan via natuurlijke successie het geval zou zijn geweest.

Maatregelen

Het voortzetten van herfstmaaïen en afvoeren van maaisel, verwijderen van opslag en het op beperkte schaal plaggen is ook in de tweede beheerplanperiode nodig om te kunnen voldoen aan de behoudsdoelstelling voor kwaliteit en oppervlakte (zie tabel 10). Om oeverafslag te beperken wordt plaatselijk oeverbescherming geplaatst. Daarnaast worden diverse maatregelen genomen om de inloop van vee te beperken en om de waterkwaliteit en de hydrologische condities te verbeteren. Verbrakking leidt in Polder Westzaan waarschijnlijk tot het weer op gang komen van brakke verlanding. Door successie kan hier veenmosrietland uit ontstaan.

In onder andere de deelgebieden Euverenweg & de Lus en Guisveld is op eigendom van overheden (waaronder de provincie, het hoogheemraadschap, de gemeente Zaanstad en Rijkswaterstaat) kwalificerend habitat (H6430B, H7140B en H91D0) aanwezig (zie bijlage 2, figuur 3 en tabel 13). Hier is het beheer niet (goed) geregeld waardoor de kwaliteit mogelijk achteruit gaat. Het is noodzakelijk hiervoor goede beheerafspraken te maken. Verder wordt de toegang in delen van het gebied beperkt voor gemotoriseerde voertuigen teneinde het illegaal betreden van kwalificerend habitat en de afslag van oevers door te hard varen te beperken (zie verder bijlage 3). Dit wordt uitgevoerd in niet doorgaande wateren en in afstemming met de grondgebruikers.

Tabel 10. Maatregelen ten behoeve van veenmosrietlanden (H7140B)

Doel	Deelgebied	Maatregel	Omvang	Frequentie	Financiering
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Gehele gebied m.u.v. Noorderveen	Verbrakking*	Gehele gebied m.u.v. Noorderveen	Eenmalig	Provincie Noord-Holland
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Gehele gebied m.u.v. Noorderveen	Ondiep plaggen (0,10 meter)	2 ha	Eenmalig	Herstelmaatregelen 2.0

Doel	Deelgebied	Maatregel	Omvang	Frequentie	Financiering
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Gehele gebied m.u.v. Noorderveen	Herfst- en of wintermaaien en afvoeren	14,7 ha	Jaarlijks	Herstelmaatregelen 2.0
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Gehele gebied m.u.v. Noorderveen	Handmatig verwijderen opslag zoals appelbes, berk en grauwe wilg	14,7 ha	Jaarlijks	
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Gehele gebied m.u.v. Noorderveen	Uitvoeren schouw t.b.v. signalering ongewenste soorten (waaronder appelbes, bosopslag)	14,7 ha	jaarlijks	
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Gehele gebied m.u.v. Noorderveen	Oeverbescherming ter bescherming habitat**		Eenmalig	Herstelmaatregelen 2.0
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Gehele gebied m.u.v. Noorderveen	Schonen en opnieuw graven watergangen t.b.v. de watervoorziening van de vegetatie en om inloop van vee tegen te gaan	5 km watergangen***	Jaarlijks	Programma natuur
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Gehele gebied	Plaatsen rasters in beweide percelen	3,5 km		
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Gehele gebied m.u.v. Noorderveen	Hydrologische maatregelen Westzaan		Eenmalig	Programma Natuur
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Guisveld	Baggeren van interne sloten ter verbetering van de waterkwaliteit	Onbekend	Eenmalig	Programma Natuur
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	O.a. Euverenweg & Lus en Guisveld	Maken beheerafspraken voor eigendommen van overheden		Voor periode van zes jaar	
Behoud van	Gehele gebied m.u.v. Noorderveen	Toegangsbeperking ten behoeve van		eenmalig	

Doel	Deelgebied	Maatregel	Omvang	Frequentie	Financiering
kwaliteit en oppervlakte		recreatieve zonerings			

*O.a. voor het realiseren van de verbraking wordt er op basis van de Gebiedsvisie Polder Westzaan een Uitvoeringsprogramma opgesteld /** langs habitattypen H6430B en H7140B / *** ten behoeve van habitattypen H4010B, H6430B en H7140B

4.1.4 Hoogveenbossen (H91D0)

Omvang en kwaliteit

Het habitatype hoogveenbossen is in alle deelgebieden van Polder Westzaan aanwezig. Het grootste oppervlak is aanwezig in het Noorderveen. In de Reef, het Guisveld en Westzijdeveld is een beperkt oppervlakte aanwezig. Volgens de habitattypenkaart is ongeveer twee-derde van de hoogveenbossen van goede kwaliteit en een-derde van matige kwaliteit (zie tabel 11).

Berkenbroekbossen met een hoge bedekking aan veenmossen (> 20%) vertegenwoordigen hoogveenbossen van een goede kwaliteit. Hoogveenbossen met een matige kwaliteit zijn doorgaans verdroogde en geëutrofiëerde bosopstanden met een ondergroei van braam.

Tabel 11. Areaal en kwaliteit van H91D0 Hoogveenbossen in Polder Westzaan

Deelgebied	Goede kwaliteit (ha)	Matige kwaliteit (ha)	Totaal (ha)
De Reef	0,1	0,03	0,1
Euvereweg & Lus	1,7	0,8	2,5
Guisveld		0,2	0,2
Noorderveen	8,5	4,6	13,1
Westzijdeveld	0,2	0,05	0,3
Totaal	10,5	5,7	16,2

Voor hoogveenbossen geldt een behoudsdoelstelling voor oppervlakte en kwaliteit (zie tabel 2).

Ontwikkeling en knelpunten

De belangrijkste boscomplexen liggen in het Noorderveen. Van deze bosopstanden zijn geen recente gegevens bekend. Typische soorten als matkop en witte berkenboleet zijn mogelijk in het Noorderveen aanwezig. Omdat het gaat om een relatief groot oppervlak aan waarschijnlijk waardevol moerasbos, is onderzoek naar de samenstelling van het bos en de aanwezigheid van typische soorten in het Noorderveen wenselijk.

In de Lus en het Noorderveen is na 2009 de opslag van appelbes lokaal sterk toegenomen. Mogelijk speelt dit eveneens in de andere deelgebieden. Dit kan leiden tot oppervlakteverlies van het habitatype hoogveenbossen. Daar waar kleine oppervlakten goed ontwikkeld H91D0 aanwezig is, wordt de kwaliteit mogelijk negatief beïnvloed door de voedselrijkdom van het oppervlaktewater.

Stikstofdepositie vormt geen knelpunt voor habitatype hoogveenbossen, aangezien de kritische depositiewaarde (KDW) in de huidige situatie nergens wordt overschreden. De huidige depositie ligt overigens niet ver onder de KDW.

Maatregelen

In de tweede beheerplanperiode is onderzoek nodig naar de kwaliteit en omvang van het habitatype hoogveenbossen. Dit onderzoek kan aantonen of aanvullende maatregelen voor de tweede beheerplanperiode nodig zijn (zie tabel 12).

Van een groot deel van het areaal hoogveenbossen is niet bekend of en op welke wijze het wordt beheerd (zie tabel 13). Dit geldt bijvoorbeeld voor het grote oppervlak hoogveenbossen in het Noorderveen. Het is wenselijk het beheer te inventariseren en voor zover nodig beheerafspraken te maken. Daarnaast is het nodig opslag van appelbes te verwijderen.

Tabel 12. Maatregelen ten behoeve van hoogveenbossen (H91D0)

Doel	Deelgebied	Maatregelen	Omvang (ha)	Frequentie	Financieringsbron
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Gehele gebied met nadruk op het Noorderveen	Onderzoek naar de actuele staat en bedreigingen van dit habitatype	Ca. 16 ha	Eenmalig	Gedeeltelijk uit provinciaal SNL-budget
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Gehele gebied	Handmatig verwijderen appelbes	Ca. 16 ha	Jaarlijks	
Behoud van kwaliteit en oppervlakte	Alle deelgebieden	Inventariseren huidig beheer en maken beheerafspraken		Voor periode van zes jaar	

4.1.5 Beheer

Goed beheer is belangrijk voor het realiseren van de instandhoudingsdoelen en tegelijkertijd een grote uitdaging in Polder Westzaan. Polder Westzaan bestaat overwegend uit vaarland en het oppervlak kwalificerend habitat per perceel is veelal beperkt. Daardoor is het beheer kostbaar en niet efficiënt uitvoerbaar en is de afvoer van bijvoorbeeld gemaaid riet niet altijd goed geregeld. De SNL-vergoeding voor het reguliere beheer van kwalificerend habitat is te laag om de beheerkosten (inclusief afvoer) te dekken.

Staatsbosbeheer beheert een groot deel van het oppervlak kwalificerend habitat (zie tabel 13). Het beheer is echter niet voor het gehele oppervlak kwalificerend habitat geregeld. Dit geldt bijvoorbeeld voor (een deel van de) gronden van overheden en particulieren. Voor het habitatype hoogveenbossen is voor een groot deel van het areaal niet bekend of en hoe het beheer plaatsvindt. Voor gronden van overheden en het habitatype hoogveenbossen is het regelen van het beheer als maatregel opgenomen (zie paragraaf 4.1.2 tot en met 4.1.4).

Gezien het belang van goed beheer en de geconstateerde knelpunten, vraagt beheer in de tweede beheerplanperiode om nadere aandacht. Daarom zijn per habitatype een aantal maatregelen opgenomen die betrekking hebben op beheer. Aanvullend zijn de volgende aanvullende acties noodzakelijk:

- Een jaarlijkse gebiedsbrede evaluatie van het beheer van kwalificerend habitat (inclusief uitbreiding) onder regie van de provincie.
- Communicatie over beheer en instandhoudingsdoelen- en maatregelen en het organiseren van het beheer van kwalificerend habitat bij particulieren.
- Het agenderen van aanvullende beheergelden voor kwalificerend habitat door de provincie. Dit komt ten goede aan de kwaliteit van

habitattypen én van leefgebied van Habitatrichtlijnsoorten als noordse woelmuis en meervleermuis.

Tabel 13. Eigendom en beheer van kwalificerend habitat

Eigenaar	Onderdeel van de beheertypenkaart (2022)	H4010B - Vochtige heiden	H6430B - Ruigten en zomen	H7140B - Veenmosrietland	H91D0 - Hoogveenbossen
Staatsbosbeheer	Wel	0,09	13,94	9,64	2,27
	Niet		0,38	0,47	<0,01
HHNK	Wel		0,26	0,02	<0,01
	Niet		1,04	0,48	<0,01
Overheid	Wel		0,28	0,57	0,43
	Niet		2,15	0,48	0,01
Vogelbescherming: Beheerder SBB	Wel		2,86		
	Niet		0,07	1,23	
Overig (o.a. particulieren)	Wel		1,29	0,72	0,13
	Niet		4,28	0,89	13,20

4.2 Habitatrichtlijnsoorten

Het instandhoudingsdoel voor de Habitatrichtlijnsoorten in het gebied (bittervoorn, kleine modderkruiper, meervleermuis en noordse woelmuis) is behoud van de populatieomvang en behoud van de oppervlakte en de kwaliteit van het leefgebied. De beschrijving van de ontwikkeling en knelpunten in dit hoofdstuk is gebaseerd op de evaluatie van het eerste beheerplan (van Dijk et al., 2021). In tabel 14 zijn de conclusies met betrekking tot de ontwikkeling van de instandhoudingsdoelen samengevat. In het eerste beheerplan zijn de kaarten met de leefgebieden van Habitatrichtlijnsoorten opgenomen (Provincie Noord-Holland, 2016).

Tabel 14. Doelrealisatie eerst beheerplanperiode: groen: doel gerealiseerd, oranje: doel mogelijk niet gerealiseerd, rood: doel niet gerealiseerd

	Doel populatie	Realisatie	Doel leefgebied omvang/kwaliteit	Realisatie leefgebied	
		Behoud populatie-omvang		Behoud omvang	Behoud kwaliteit
H1134 Bittervoorn	=		≠/≠		
H1149 Kleine modderkruiper	=		≠/≠		
H1318 Meervleermuis	=		≠/≠		
H1340 Noordse woelmuis	=		≠/≠		

4.2.1 Bittervoorn

Ontwikkeling en knelpunten

Er vindt een matige afname in aantallen bittervoorn plaats op provinciaal niveau, die ook binnen de begrenzing van het gebied zichtbaar lijkt te zijn. De doelstelling van behoud van de populatie lijkt daarmee niet te zijn gerealiseerd. De kwaliteit van het leefgebied is gelijk gebleven of zelfs iets verbeterd.

Maatregelen

Aangezien concrete monitoringsgegevens ontbreken, is het nodig om zowel de aantallen als de verspreiding van de soort beter in kaart te brengen met protocollair, gedetailleerd onderzoek. Ook is het van belang de aanwezigheid en verspreiding van de zoetwatermossel in kaart te brengen omdat deze van groot belang is voor de bittervoorn (zie tabel 15). Daarnaast komt verbetering van de watersysteemkwaliteit ten goede aan deze soort.

4.2.2 Kleine modderkruiper

Omdat er op gebiedsniveau weinig data van kleine modderkruiper beschikbaar zijn, wordt ervan uitgegaan dat de trend op provinciaal niveau eveneens geldt op gebiedsniveau. Op provinciaal niveau is een matige afname te zien. Daardoor wordt de behoudsdoelstelling voor de populatieomvang in dit gebied waarschijnlijk evenmin behaald. De kwaliteit en omvang van het leefgebied van deze soort is nagenoeg gelijk gebleven of zelfs iets verbeterd.

Maatregelen

Aangezien concrete monitoringsgegevens ontbreken, is het nodig om zowel de aantallen als de verspreiding van de soort beter in kaart te brengen met protocollair, gedetailleerd onderzoek (zie tabel 15). Daarnaast komt verbetering van de watersysteemkwaliteit ten goede aan deze soort.

4.2.3 Meervleermuis

Ontwikkeling en knelpunten

Op basis van de provinciale data is het de verwachting dat ook in Polder Westzaan de populatie niet achteruit is gegaan. Er zijn echter aanwijzingen dat er minder kraamkolonies in de directe omgeving zijn. Dat kan van invloed zijn op de populatie die in het gebied voorkomt.

Maatregelen

Omdat lokale gegevens ontbreken is nader onderzoek naar kraamkolonies en de lokale aantallen foeragerende meervleermuis nodig. Daarnaast blijft behoud van voldoende oevers met windluwe rietzomen van belang (zie tabel 15). Hiervoor is een beheer van opslag verwijderen en gefaseerd maaien en afvoeren nodig. Bij het nader onderzoek naar foeragerende vleermuizen kan in beeld worden gebracht of de vliegroutes van voldoende kwaliteit zijn en voldoende worden beheerd.

4.2.4 Noordse woelmuis

Ontwikkeling en knelpunten

Uit veldonderzoek uitgevoerd tijdens de eerste beheerplanperiode in nabijgelegen en vergelijkbare Natura 2000-gebieden in Laag Holland blijkt dat deze gebieden een gezonde populatie bevatten met voldoende mogelijkheden voor verspreiding. De verwachting is dat dergelijke resultaten ook gelden voor Polder Westzaan. Dit is in lijn met een stabiele provinciale aantalstrend. Bovendien heeft Polder Westzaan voldoende geschikt leefgebied van voldoende omvang en kwaliteit voor de instandhouding van de Noordse woelmuis populatie.

De doelstellingen voor behoud van de populatie en de kwaliteit en omvang van het leefgebied worden dus waarschijnlijk behaald.

Maatregelen voor de tweede beheerplanperiode

In Laag Holland wordt momenteel onderzoek uitgevoerd naar de verspreiding van de noordse woelmuis met behulp van eDNA. Daarnaast is het van belang dat bestaand leefgebied wordt behouden middels gefaseerd maaien en afvoeren en het verwijderen van opslag (zie tabel 15). Zie voor nadere beheersvoorschriften met betrekking tot noordse woelmuis bijlage 3.

Tabel 15. Maatregelen voor Habitatrichtlijnsoorten

Doel	Maatregel	Locatie/frequentie (indicatief)
Bittervoorn	<p>Protocollair onderzoek naar aantallen en trends: consequent geschikte oevers van brede wateren en plassen, en smalle heldere sloten met waterplanten inventariseren op bittervoorn.</p> <p>In kaart brengen van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aanwezigheid en verspreiding zoetwatermossel - geschikte overwinteringsplaatsen, of mogelijkheid tot uitwisseling met open water 	1x per 6 jaar inventariseren*
Kleine modderkruiper	<p>Protocollair onderzoek naar aantallen en trends: consequent inventariseren van een aantal vooral smalle sloten, vaak langs dijkbermen of in deels afgesloten wateren met waterplanten waar regenwater een dominante factor is.</p> <p>In kaart brengen van aanwezigheid van geschikte overwinteringsplaatsen, of mogelijkheid tot uitwisseling met open water.</p>	1x per 6 jaar inventariseren*
Meervleermuis	<p>Protocollair onderzoek naar aantallen en trends: gericht zoeken naar en monitoren op locaties en het gebruik van verblijfplaatsen in de omgeving en van vliegroutes langs rietzomen in het gebied</p>	verblijfplaatsen in de omgeving en vliegroutes langs rietzomen
Noordse woelmuis	<p>Gefaseerd maaien (bij voorkeur in de winter) en afvoeren t.b.v. behoud bestaand leefgebied</p> <p>Verwijderen van opslag (indien nodig jaarlijks)</p>	in natte rietlanden, strooiselruigten, natte graslanden en veenmosrietlanden verspreid door het gehele gebied

* Daarbij moet ook inzicht zijn in de fysisch-chemische waterkwaliteit, waterdiepte, doorzicht, aanwezigheid en bedekking van oeverplanten en van drijvende en ondergedoken waterplanten. In KRW-monitoring worden deze parameters meegenomen. Bekeken moet worden of deze KRW-monitoring voldoende informatie biedt of dat aanvullend gegevens moeten worden verzameld.

5 Huidig gebruik en vergunningverlening

5.1 Uitgangspunten en definities

In dit hoofdstuk is weergegeven hoe het huidig gebruik getoetst is op het effect op de Natura 2000-doelen voor dit gebied. Nieuwe activiteiten worden niet in het beheerplan beoordeeld maar moeten worden getoetst aan de Natura 2000-instandhoudingsdoelen. Indien significant negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten moet een vergunning aangevraagd worden (zie verder paragraaf 2.2).

Om te bepalen of de realisatie van de doelstellingen wordt belemmerd door menselijke activiteiten in het gebied is het 'huidige' gebruik geïnventariseerd en getoetst (zie bijlage 3). De conclusies van de toetsing zijn weergegeven in paragraaf 5.2. Voor het huidige gebruik kan deze toetsing worden gezien als een 'voortoets'; als significante effecten van het gebruik zijn uitgesloten, kan het gebruik ongewijzigd en vergunningvrij worden voortgezet. Voor het gebruik waarbij effecten niet (van te voren) zijn uit te sluiten geldt dat dit gebruik óf vergunningplichtig is óf onder bepaalde voorwaarden uitgevoerd moet worden. Daarnaast kan (huidig) gebruik ook zogenaamd 'bestaand gebruik' zijn (zie tekstkader 2).

Tekstkader 2. Bestaand gebruik: wat is het en wanneer is een vergunning nodig?

Sinds 1 januari 2020 definieert de Wet natuurbescherming 'bestaand gebruik' niet meer. Uit diverse Nederlandse en Europese jurisprudentie valt af te leiden dat 'bestaand gebruik' is 'activiteit met een toestemming op de Europese referentiedatum'. Bij een toestemming kan het gaan om een natuurvergunning maar ook om een milieuvergunning of andere toestemming. De referentiedatum is de datum waarop het Natura 2000-gebied onder de bescherming van de Habitatrichtlijn (92/43/EEG) is gekomen. Dit geldt ook voor gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn (79/409/EEG) zijn aangewezen. Voor Habitatrichtlijngebieden geldt de datum waarop het gebied op de lijst van gebieden van communautair belang is geplaatst als referentiedatum. Voor de meeste Habitatrichtlijngebieden is dat 7 december 2004, voor enkele Habitatrichtlijngebieden geldt een latere datum. Voor Vogelrichtlijngebieden geldt de datum waarop het gebied is aangewezen als referentiedatum, tenzij die datum voor 10 juni 1994 ligt. In dat geval is 10 juni 1994 de referentiedatum. Een complete lijst van de te hanteren referentiedata per Natura 2000-gebied is te vinden op de website van BIJ12.

Bestaand gebruik is in principe vergunningvrij wanneer het gebruik rechtmatig plaatsvindt en sinds de referentiedatum ongewijzigd plaatsvindt. Ook een wijziging van bestaand gebruik, dat enige maar geen significante gevolgen heeft, is vergunningvrij toegestaan. Voor gewijzigd gebruik of gebruik dat wisselt in omvang, locatie en/of tijdstip geldt wel een vergunningplicht bij mogelijk significante effecten op de Natura 2000-doelen. Bij de vergunningverlening worden dan alleen de effecten beoordeeld van de wijzigingen in het gebruik sinds de referentiedatum waarbij voor wat betreft stikstof de laagst vergunde emissie het uitgangspunt vormt.

Het is niet altijd mogelijk om aan te tonen dat sprake is van al dan niet gewijzigd gebruik. Daarom zijn in dit beheerplan alle (menselijke) activiteiten die in en om het gebied plaatsvinden getoetst. Dit noemen we het 'huidig gebruik'. Als in het beheerplan is beoordeeld dat het gebruik geen effecten op Natura 2000-doelen heeft als het wordt uitgevoerd zoals in het beheerplan omschreven, is het gebruik in beginsel vergunningvrij gedurende de looptijd van het beheerplan.

Europese referentiedatum

Polder Westzaan is Habitatrichtlijngebied. Voor het Habitatrichtlijngebied geldt 7 december 2004 als referentiedatum voor de bescherming van soorten en habitattypen die onder de Habitatrichtlijn vallen, omdat op die datum de lijst met gebieden van communautair belang, waaronder Polder Westzaan, is vastgesteld door de Europese Commissie. De effecten van het huidig gebruik

zijn beoordeeld ten opzichte van de referentietoetsingsdatum 7 december 2004 (het eerste moment van aanwijzing als Habitatrictlijngebied).

5.2 Toetsing huidig gebruik

Bij de inventarisatie en toetsing van het huidige gebruik in en om Polder Westzaan zijn alle bekende activiteiten meegenomen. De inventarisatie en resultaten van de toetsing zijn opgenomen in bijlage 3. Uitgangspunt voor de toetsing van deze activiteiten is dat deze realisatie van de Natura 2000-doelen niet in de weg mogen staan. Het gebruik is in verband met de juridische gevolgen voor toestemming ingedeeld in categorieën (zie tekstkader 3). Deze indeling wordt in alle Natura 2000-beheerplannen in Noord-Holland gehanteerd. De resultaten van de toetsing zoals beschreven in bijlage 3 zijn samengevat in tabel 16. In bijlage 3 zijn -voor zover van toepassing- de specifieke voorwaarden bij de huidige activiteiten weergegeven.

Tekstkader 3. Indeling van huidig gebruik in categorieën

---

1 Vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden

Onder deze categorie vallen vergunningplichtige activiteiten waarvoor het beheerplan als vrijstelling van de vergunningplicht geldt zonder dat specifieke voorwaarden nodig zijn. Dit betreft activiteiten met mogelijk significante gevolgen, waarbij uit een passende beoordeling is gebleken dat geen significante effecten zullen optreden. Voor deze activiteiten geldt de generieke voorwaarde dat de activiteiten niet in betekenende mate mogen wijzigen, anders 'herleeft' de vergunningplicht.

2 Vergunningplichtige activiteiten met specifieke voorwaarden

Voor bepaalde vergunningplichtige activiteiten geldt het beheerplan eveneens als vrijstelling van de vergunningplicht, maar alleen indien specifieke voorwaarden opgevolgd worden. Dit betreft activiteiten met mogelijk significante gevolgen, waarbij uit een passende beoordeling is gebleken dat er geen significante effecten zullen optreden, mits specifieke voorwaarden opgevolgd worden. Houdt men zich niet aan deze voorwaarden of wijzigen de activiteiten in betekenende mate, dan 'herleeft' de vergunningplicht.

3 Activiteiten die afzonderlijk vergunningplichtig zijn en blijven

Voor deze activiteiten vormt het beheerplan geen vrijstelling van de vergunningplicht. Deze activiteiten blijven dus gewoon vergunningplichtig. Vergunninghouders moeten zich aan de voorwaarden van de vergunning houden, anders wordt artikel 5.3, lid 4 van de Wet natuurbescherming overtreden. Na het verstrijken van de geldigheid van de vergunning zal opnieuw een vergunningprocedure gestart moeten worden.

4 Activiteiten die in huidige vorm of onder voorwaarden niet vergunningplichtig zijn

Voor deze activiteiten geldt dat in dit beheerplan met een voortoets is bekeken of bij de uitvoering van de activiteit een negatief effect kan ontstaan. Voor sommige activiteiten geldt dat effecten kunnen worden uitgesloten als de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. Voor andere activiteiten gelden voorwaarden. Deze activiteiten zijn onderverdeeld in twee categorieën, 4a en 4b.

4a Niet vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden

Dit zijn de activiteiten die in hun huidige vorm niet vergunningplichtig zijn én geen of geen negatieve effecten hebben op het bereiken van de Natura 2000-doelen. Deze activiteiten hebben over het algemeen geen relatie met de Natura 2000-doelen. Er zijn dan ook geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. Ook de (beheer)maatregelen die voor Natura 2000-doelen worden getroffen kunnen zonder vergunning plaatsvinden en worden ingedeeld in deze categorie.

4b Niet vergunningplichtige activiteiten met specifieke voorwaarden

Hieronder vallen alle activiteiten die – ten tijde van de toetsing en in de huidige vorm – op zichzelf geen significant effect hebben op de Natura 2000-doelen, maar die bij autonome ontwikkeling en/of in combinatie met andere activiteiten en/of zonder specifieke voorwaarden wel

---

een negatief (rest-)effect kunnen hebben. Hiervoor worden in het beheerplan inhoudelijke voorwaarden opgenomen waardoor deze effecten worden voorkomen.¹ Ook het (juridische) bestaand gebruik zoals omschreven in tekstkader 2 kan onder deze categorie vallen.

Tabel 16. Samenvatting van de toetsing van het huidige gebruik op basis van de beschrijving en toetsing in bijlage 3. De categorieën zijn in tekstkader 3 beschreven.

Omschrijving van het huidige gebruik	Beoordeling categorie
Regulier natuurbeheer	4b
Monitoring en onderzoek in het kader van natuurbeheer	4b
Faunabeheer en schadebestrijding (ganzen, nijlgans)	2
Faunabeheer en schadebestrijding (vos, muskusrat en beverrat)	4b
Vigerend peilbeheer (met uitzondering van de toepassing van de zakkingsclausule)	4a
Onderhoud, kleinschalig schonen en baggeren van oppervlaktewateren	4b
Kleinschalig onderhoud waterhuishoudkundige werken	4b
Monitoring en ecologisch onderzoek in het kader van waterbeheer	4b
Waterrecreatie	4b
Fietsen, wandelen, paardrijden en uitlaten van honden	4b
Zwemmen en duiken	4b
Schaatsen	4a
Gebruik bestaande verblijfsaccommodatie & recreatievoorzieningen	4a
Evenement "Wandelen over water"	4b
Overige evenementen	3
Houden en verzorgen van dieren	4a
Beweiding	4b
Bemesting	4b
Beregening en overige kleine wateronttrekkingen	4b
Grond/gewasbewerking (uitgezonderd scheuren van blijvend grasland en achterstallig of grootschalig onderhoud)	4b
Gebruik bestrijdingsmiddelen	4b
Weg-, vaar- en treinverkeer	4a

¹ Daar waar deze voorwaarden niet altijd direct juridisch afdwingbaar zijn, biedt de Wet natuurbescherming en overige regelgeving een (aanvullend) juridisch instrumentarium waarmee handhaving in voldoende mate kan plaatsvinden. Er kunnen voor huidig gebruik passende maatregelen op basis van art. 2.4 (lid 1 en 3) Wet natuurbescherming worden opgelegd en er kan worden gehandhaafd op de zorgplicht van art. 1.11 Wet natuurbescherming. In sommige gevallen zal het niet naleven van voorwaarden bovendien alsnog tot een overtreding van art. 2.7 Wet natuurbescherming kunnen leiden.

Omschrijving van het huidige gebruik	Beoordeling categorie
Regionaal vliegverkeer	4b
Landen van luchtballonnen	3
Beroepsvisserij	4b
Sportvisserij	4b
Wonen	4a
Werken	4a
Dronegebruik voor toezicht, monitoring en beheer	4b
Recreatief dronegebruik	3

6 Financiering

6.1 Kosten

Voor een deel van de in dit beheerplan opgenomen natuurherstelmaatregelen voor habitattypen zijn gelden aangevraagd en toegekend in het kader van Herstelmaatregelen 2.0 of Programma Natuur (zie tabel 17 en paragraaf 4.1). De kosten voor de maatregelen voor Habitatrichtlijnsoorten en een deel van de maatregelen voor habitattypen zijn niet geraamd en gedekt.

De in dit beheerplan opgenomen maatregelen worden bovenop het reguliere beheer uitgevoerd. Regulier beheer wordt voornamelijk uitgevoerd door de terreinbeheerders (Staatsbosbeheer en particuliere terreinbeheerders) en gefinancierd uit het subsidiestelsel Natuur en Landschap.

Tabel 17. Overzicht van aangevraagde middelen ten behoeve van Natura 2000-natuurherstelmaatregelen in de tweede beheerplanperiode in Polder Westzaan

Financieringsbron	Bedrag
Herstelmaatregelen 2.0	€ 512.500,00
Programma Natuur	Deel van € 1.300.000,00* Deel van € 681.000,00**

* Het gaat hier om de maatregel 'verkenningen systeemherstel Laag Holland', voor alle Laag Hollandse Natura 2000-gebieden. ** Het betreft een deel van de maatregelen in het kader van het hydrologisch herstel Guisveld en hydrologisch herstel de Reef.

In dit beheerplan zijn naast inrichtings- en beheermaatregelen extra onderzoeken en monitoring opgenomen waarvoor financiële middelen nodig zijn.

In Polder Westzaan is veel vaarland aanwezig. De huidige SNL-vergoeding is niet voldoende hoog om bijvoorbeeld maaisel af te voeren. Het is noodzakelijk voor een goede uitvoering van het reguliere beheer aanvullende middelen ter beschikking te stellen (zie ook paragraaf 4.1.5). Dit is nodig voor het realiseren van de instandhoudingsdoelen van de habitattypen vochtige heiden, veenmosrietlanden en ruigten en zomen en van leefgebied van Habitatrichtlijnsoorten als noordse woelmuis en meervleermuis.

6.2 Financiering

In het kader van het decentralisatie-akkoord tussen Rijk en provincies over het natuurbeleid (2011) zijn afspraken gemaakt over de beschikbare middelen voor aankoop, inrichting en beheer van het NNN en middelen voor aanvullende maatregelen voor Natura 2000, waaronder de stikstof-gerelateerde maatregelen. Daarboven zijn in het kader van het Programma Natuur (tranche 1 en 2) en Herstelmaatregelen 2.0 middelen beschikbaar voor herstelmaatregelen voor Natura 2000 en voor een hoger doelbereik. Bovendien is afgesproken dat de provincies de middelen voor het NNN met prioriteit inzetten voor het halen van de Natura 2000-doelen.

Naast de provinciale middelen besteedt Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier via de Kaderrichtlijn Water middelen aan waterkwaliteit en –

kwantiteitsmaatregelen onder andere voor het bereiken van Natura 2000-doelen.

Voor financiering van Natura 2000-maatregelen kan ook een beroep worden gedaan op Life-subsidie vanuit Europa. Gaandeweg zal de financiering van de maatregelen duidelijk worden. Daarbij geldt dat bestaande provinciale budgetten niet zullen worden overschreden.

De uitvoering van de meeste maatregelen vindt plaats door de terreinbeheerders (Staatsbosbeheer) en door het hoogheemraadschap. Ook kleinere terreinbeheerders, zoals gemeente en particulieren, kunnen natuurherstelmaatregelen uitvoeren. Dit wordt door de provincie financieel gefaciliteerd.

Voor de onderzoeken en extra monitoring is de provincie over het algemeen verantwoordelijk. Voor de uitvoering van de reguliere monitoring (voor zover afgesproken in het kader van SNL) zijn de provincie en terreinbeheerders verantwoordelijk.

7 Handhaving

De provincie Noord-Holland is het bevoegd gezag voor de handhaving van de Wet natuurbescherming. Handhaving is nodig om het leefgebied van de soorten waarvoor een Natura 2000-doel is opgenomen te behouden. Deze taken worden namens de provincie/Gedeputeerde Staten van Noord-Holland door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (ODNHN) uitgevoerd. Naast de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord zijn er in Polder Westzaan ook nog andere handhavende instanties actief. Dit zijn onder andere de gemeente, politie, Staatbosbeheer en het hoogheemraadschap. De provincie heeft samen met deze partijen een handhavingsplan (2015-2020) opgesteld (Provincie Noord-Holland, 2015). Dit handhavingsplan is verlengd. Handhaving, afstemming en coördinatie van de handhaving is in Polder Westzaan een belangrijk punt van aandacht dat nader moet worden uitgewerkt.

7.1 Vormen van handhaving

Handhaving is geen doel op zich maar een middel om een doel te bereiken. Voor de provincie zijn voorlichting, toezicht en mediation belangrijke instrumenten om gebruikers, bewoners en bezoekers van het gebied te informeren over de maatregelen om de natuur in dit gebied te beschermen en de naleving van de regelgeving te bevorderen. Indien nodig zal de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord bij overtreding van de regelgeving handhavend optreden. De toezichthouders en/of buitengewoon opsporingsambtenaren van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord kunnen zowel bestuurlijk als strafrechtelijk optreden. De afweging om op een bepaalde manier handhavend op te treden maken zij op basis van de ernst en het effect van de overtreding, het motief van de overtreder, afspraken die vastgelegd zijn in nalevingsstrategieën en afspraken met justitie (strafrechtelijke handhaving).

Bij overtreding van het gestelde in de Wet natuurbescherming (Wnb) of bij het niet voldoen aan de voorschriften gesteld in een Wnb-vergunning (of bij een omgevingsvergunning afgegeven door de gemeente waarvoor Gedeputeerde Staten een verklaring van geen bezwaar (VVGB) in het kader van de Wet natuurbescherming hebben afgegeven) kan toezichthoudend en handhavend worden opgetreden door het bevoegd gezag.

7.2 Relatie met andere wetgeving

Naast de Wet natuurbescherming is er in dit gebied een groot aantal andere wetten en regels van toepassing waarvoor verschillende handhavende instanties bevoegd gezag zijn. De samenwerking tussen deze handhavende instanties is nader uitgewerkt in het handhavingsplan Laag Holland 2015-2020 (Provincie Noord-Holland, 2015). In dit plan zijn ook prioriteiten gesteld.

7.3 Wat betekent dit voor u?

Wanneer u handelingen wilt verrichten die in het beheerplan zijn opgenomen als vergunningplichtig op grond van de Wet natuurbescherming, of niet zijn opgenomen en mogelijk significant negatieve effecten op de Natura 2000-doelen hebben, dan dient u een vergunning aan te vragen. Hiervoor kunt u contact opnemen met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Wanneer u zonder vergunning handelt of de voorschriften uit het beheerplan of de vergunning niet respecteert, kan handhavend worden opgetreden.

Wanneer u van mening bent dat er (mogelijk) een overtreding in het kader van de Wet natuurbescherming plaatsvindt, adviseren wij u contact op te nemen met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.

8 Sociaal-economische afweging

Een beheerplan Natura 2000 kan in algemene zin op verschillende manieren sociaal-economische gevolgen hebben. Er kunnen gevolgen zijn van de maatregelen, van beperkingen in het huidige gebruik en van beperkingen bij nieuwe activiteiten. Deze worden achtereenvolgens hieronder beschreven.

8.1 Gevolgen van maatregelen

De herstelmaatregelen zoals opgenomen in hoofdstuk 4 hebben op voorhand geen sociaal-economische gevolgen. De meeste maatregelen worden door terreinbeherende organisaties en het hoogheemraadschap uitgevoerd en zijn in overleg met de terreinbeherende organisaties en andere belanghebbenden tot stand gekomen. De nadere uitwerking en uitvoering van maatregelen vindt bovendien in overleg en afstemming met belanghebbenden plaats. Indien bij de uitvoering blijkt dat er zich toch sociaal-economische gevolgen zullen voordoen, dan zullen de maatregelen worden aangepast, opdat dergelijke gevolgen worden beperkt.

8.2 Gevolgen voor huidige gebruik

Uit de toetsing van het huidige gebruik in hoofdstuk 5 komt naar voren, dat de huidige activiteiten voortgezet kunnen worden. Voor een aantal activiteiten zijn ten opzichte van het eerste beheerplan voorwaarden ten aanzien van het gebruik benoemd (zie bijlage 3). Er zijn dan ook beperkte sociaal-economische gevolgen voor het huidige gebruik.

8.3 Gevolgen voor nieuwe activiteiten

Nieuwe activiteiten binnen het gebied die in aard en omvang verschillen van de huidige activiteiten kunnen beperkingen ondervinden wanneer zij habitattypen en leefgebieden van Habitatrichtlijnsoorten aantasten. Deze beperkingen zijn echter een gevolg van de aanwijzing als Natura 2000-gebied en de wettelijke regelingen, maar niet als gevolg van dit beheerplan.

Nieuwe activiteiten binnen en buiten het gebied kunnen ook beperkingen ondervinden wanneer zij tot de uitstoot van meer stikstof leiden of zorgen tot andere effecten die binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied merkbaar zijn (bijvoorbeeld vervuiling, verstoring of verlaging van de grondwaterstand binnen het Natura 2000-gebied).

8.4 Schadevergoeding en compensatie inkomstenderving

Gezien het bovenstaande wordt niet verwacht dat belanghebbenden schade zullen lijden door dit beheerplan. Als een belanghebbende toch van mening is dat het beheerplan een maatregel bevat waardoor hij schade lijdt, kan hij op grond van artikel 6.3 van de Wet natuurbescherming een verzoek om schadevergoeding bij Gedeputeerde Staten indienen. De schade moet dan wel rechtstreeks veroorzaakt worden door het beheerplan en niet door de aanwijzing als Natura 2000-gebied op zich of een ander besluit.

Daarnaast moet sprake zijn van schade waarvan het onredelijk zou zijn als de belanghebbende deze schade zélf moet dragen. De schade moet dan ook

vallen buiten het normale maatschappelijke risico. Gelet op het feit dat het Natura 2000-gebied al in 2004 is aangemeld, hadden belanghebbenden er bovendien rekening mee kunnen en moeten houden dat deze aanwijzing wellicht in de toekomst gevolgen zou kunnen hebben voor hun bedrijfsvoering of andere activiteiten. Eventuele schade zal dan ook vaak als 'voorzienbaar' worden beschouwd. Dergelijke voorzienbare schade komt in beginsel niet voor vergoeding in aanmerking.

9 Monitoring en onderzoek

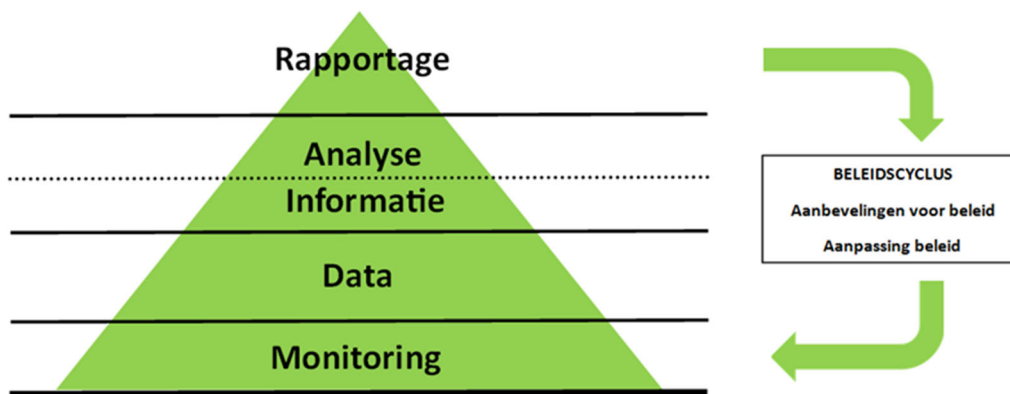
9.1 Monitoring

Monitoring is nodig om vast te kunnen stellen hoe de Natura 2000-doelen zich ontwikkelen. Verder is monitoring nodig om vast te stellen of de in het beheerplan opgenomen maatregelen zijn uitgevoerd en te kunnen beoordelen of deze het beoogde resultaat hebben. Al deze gegevens zijn nodig om tussentijds bij te kunnen sturen op maatregelen en dit beheerplan te kunnen evalueren en actualiseren aan het einde van deze beheerplanperiode. Monitoringsgegevens kunnen daarnaast worden gebruikt bij het beoordelen van vergunningaanvragen.

9.1.1 Monitoring- en evaluatiecyclus en verantwoordelijkheden

De monitoring- en evaluatiecyclus is samengevat in figuur 2. De volgende stappen zijn onderscheiden:

- Monitoring van habitattypen en soorten: het verzamelen van informatie in het veld. De provincie is verantwoordelijk voor de monitoring.
- Data: de verzamelde ecologische gegevens worden aangeleverd aan de Nationale Databank Flora- en Fauna (NDFF).
- Informatie: het bewerken van de data ten behoeve van de analyses. Hiervoor is de provincie verantwoordelijk.
- Analyse: analyseren van de informatie in relatie tot de gestelde doelen. Ook hiervoor is de provincie verantwoordelijk.
- Rapportage: rapporteren van de conclusies aan de relevante ontvangers. Hiervoor is de provincie eveneens verantwoordelijk.

Figuur 2. Monitoring- en evaluatiecyclus

Het Rijk is verantwoordelijk voor de periodieke algemene rapportages aan de Europese Commissie over de staat van instandhouding van de soorten en habitattypen op landelijk niveau.

9.1.2 Monitoring van instandhoudingsdoelen en effecten van uitgevoerde maatregelen

In bijlage 4 is op hoofdlijnen opgenomen welke monitoring nodig is om de ontwikkeling van de instandhoudingsdoelstellingen in beeld te brengen. Voor de monitoring wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de bestaande SNL- en NEM-monitoring². Bij de evaluatie van het eerste beheerplan is echter geconstateerd dat niet altijd voldoende gegevens beschikbaar waren om de ontwikkeling van de instandhoudingsdoelen te kunnen volgen op basis van de bestaande monitoring (van Dijk et al. 2021). De aanvullende monitoringsbehoefte die blijkt uit de beheerplanevaluatie is in bijlage 4 opgenomen. Bij de start van de tweede beheerplanperiode wordt verder uitgewerkt op welke wijze (waar, wat, door wie en wanneer) aan de monitoringsopgave wordt voldaan (zie ook tabel 18). Voor de Habitatrichtlijnsoorten bittervoorn, kleine modderkruiper en meervleermuis is het uitvoeren van protocollair onderzoek naar aantallen en trends als maatregel in dit beheerplan opgenomen (zie hoofdstuk 4.2).

De effectiviteit van maatregelen is niet altijd goed te evalueren met alleen bestaande monitoring. Daarom moeten de uitvoeringsplannen van maatregelen worden voorzien van een monitoringsparagraaf. Hierin worden de meetdoelen geformuleerd en wordt geïnventariseerd of de bestaande monitoring voldoende is om aan de meetdoelen te voldoen en of aanvullende gegevens moeten worden verzameld. Het gaat hierbij om zowel ecologische als abiotische gegevens.

9.1.3 Monitoring van gebruik en vergunningverlening

Een inventarisatie van vergunningsaanvragen en vergunningen voor de Wet natuurbescherming geeft inzicht in wijzigingen van het gebruik en nieuwe activiteiten. Vergunningsaanvragen en vergunningen worden per Natura 2000-gebied geregistreerd door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Door registratie van handhavingsactiviteiten en overtredingen ontstaat eveneens zicht op het gebruik.

9.2 Onderzoek

Uit hoofdstuk 4 komt een onderzoeksopgave voor de tweede beheerplanperiode naar voren. De in hoofdstuk 4 genoemde onderzoeken zijn opgenomen in tabel 18. In overleg worden de onderzoeken door de terreinbeheerders geïnitieerd en uitgevoerd. De provincie neemt het initiatief voor het nader uitwerken van de monitoring van de instandhoudingsdoelen.

In het boek 'Groeiend veen in Laag Holland' (Van 't Veer, 2022) zijn concepten beschreven voor de ontwikkeling van veenvormende habitats in natuurterreinen in Laag Holland. De 'groeiend veen'-concepten beogen de regeneratie van veen door vernatting. Het vasthouden van schoon water is hier het leidend proces en kan in combinatie met afplaggen worden toegepast. In het proefproject 'omhoog met het veen' in IJperveld zijn praktijkproeven met dit soort maatregelen uitgevoerd. De 'groeiend veen'-concepten kunnen onder andere bijdragen aan de realisatie van Natura 2000-doelvegetaties als veenmosrietlanden en moerasheide en Natura 2000-doelsoorten als noordse

² SNL-monitoring is monitoring die wordt uitgevoerd in het kader van het Subsiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer; NEM-monitoring is de monitoring die wordt uitgevoerd in het kader van het landelijke Netwerk Ecologische Monitoring (NEM).

woelmuis, watersnip, roerdomp, blauwborst, bruine kiekendief en rietzangers. In het Uitvoeringsprogramma Polder Westzaan dat wordt opgesteld naar aanleiding van de Gebiedsvisie Polder Westzaan (zie paragraaf 2.6) wordt uitgewerkt welk perspectief deze concepten in Polder Westzaan hebben voor de realisatie van de natuurdoelen.

Tabel 18. Onderzoeken voor de tweede beheerplanperiode

Onderzoek	Ten behoeve van Natura 2000-doelen	Meerwaarde voor	Deelgebied	Planning
Nader uitwerken monitoring instandhoudingsdoelen	Alle		Alle	Start tweede beheerplanperiode
Onderzoek oorzaken oeverafslag en beperkte ontwikkeling van de oevervegetatie*	Vochtige heiden, ruigten en zomen, veenmosrietlanden	Alle Habitatrichtlijnsoorten, KRW-doelen	Alle	Eerste helft tweede beheerplanperiode
Onderzoek naar de actuele staat en bedreigingen van hoogveenbossen	Hoogveenbossen		Gehele gebied met nadruk op Noorderveen	Eerste helft tweede beheerplanperiode
Onderzoek aantallen en trends Habitatrichtlijnsoorten	Kleine modderkruiper, bittervoorn, rivierdonderpad, meervleermuis		Alle	Eerste helft tweede beheerplanperiode

* Dit onderzoek wordt gezamenlijk uitgevoerd voor de gebieden Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder, Polder Westzaan en Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske.

10 Literatuur

- Fennema, M. 2021. KRW-Maatregelen en Doelen Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier 2022-2027. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 1 april 2021.
- Gebiedsanalyse-91. 2017. PAS-Gebiedsanalyse Westzaan (91).
- Haarsma, A-J. 2011. De meervleermuis in Nederland. Rapport nr. 2011.40. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. 2021. KRW-maatregelen en doelen Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier 2022-2027.
- Jaarsma, N., H. van Dam, and R. Bijkerk. 2016. Doelen op maat. 3. Uitwerking KRW-doelen voorbeeldsystemen.
- Jansen, E. and G. Lelieveld. 2018. meervleermuizen-waaien-liever-niet-weg-op-denieuwkoopse-plassen. <https://www.zoogdiervereniging.nl/nieuws/2018/meervleermuizen-waaien-liever-niet-weg-op-de-nieuwkoopse-plassen>
- Ministeries van LNV, I&W en BZK. 2022. Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied.
- Provincie Noord-Holland. 2015. Handhavingsplan Natura 2000 gebieden Laag Holland 2015-2020.
- Provincie Noord-Holland. 2016. Natura 2000 beheerplan Polder Westzaan 2016-2022. Haarlem.
- Provincie Noord-Holland. 2022. Gebiedsvisie Polder Westzaan; Fase 2: ontwerp en dialoog. 24-03-2022.
- Schmidt, A. M., A. van Kleunen, L. Kuiters, J. A. M. Janssen, R. J. Bijlsma, M. van Roomen, and T. van Vreeswijk. 2017. Advies over de Natura 2000-doelensystematiek en Natura 2000-doelen : Een oriënterende studie ter onderbouwing van de evaluatie van de Natura 2000-doelensystematiek en Natura 2000-doelen. Wageningen Environmental Research (Wageningen). <https://edepot.wur.nl/404086>.
- Van 't Veer, R. 2022. Groeiend veen in Laag Holland. Conceptversie 14 juni 2022.
- Van 't Veer, R., T. Kisjes, and N. Sminia. 2012. Natuuratlas Zaanstad. Stichting NME Zaanstad en Uitgeverij Noord-Holland Wormer, 320 pags.
- Van Dam, H., and N.G. Jaarsma. (2020). Doelen op maat 4.1-Systeemanalyse (hoofdrapport). *Rapport in opdracht van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier*.
- Van Dijk, G., R. van 't Veer, C. Cussell, and F. Smolders. 2019. Veldexperiment verbrakking Westzaan. Tussentijdse rapportage 2017-2019.

- Van Dijk, G., R. van 't Veer, C. Cusell, and M. van Ursem. 2022. Onderzoek naar herstelmaatregelen voor het behoud van brakke natuur in het Guisveld. Tussentijdse rapportage.
- Van Dijk, R., D. de Vries, A. Bucholc, H. Löwenhardt, J.-W. Wolters, and E. de Swart. 2021. Evaluatie Natura 2000-beheerplan Westzaan. Sweco Nederland B.V.
- Witte van den Bosch, R., and D. Bekker. 2009. Verdwijnt de oer-Hollandse lemming? Geschiedenis en toekomst van de noordse woelmuis. *Zoogdier*, 20(4), 3-7.

Bijlage 1 Samenstelling projectgroep en klankbordgroep

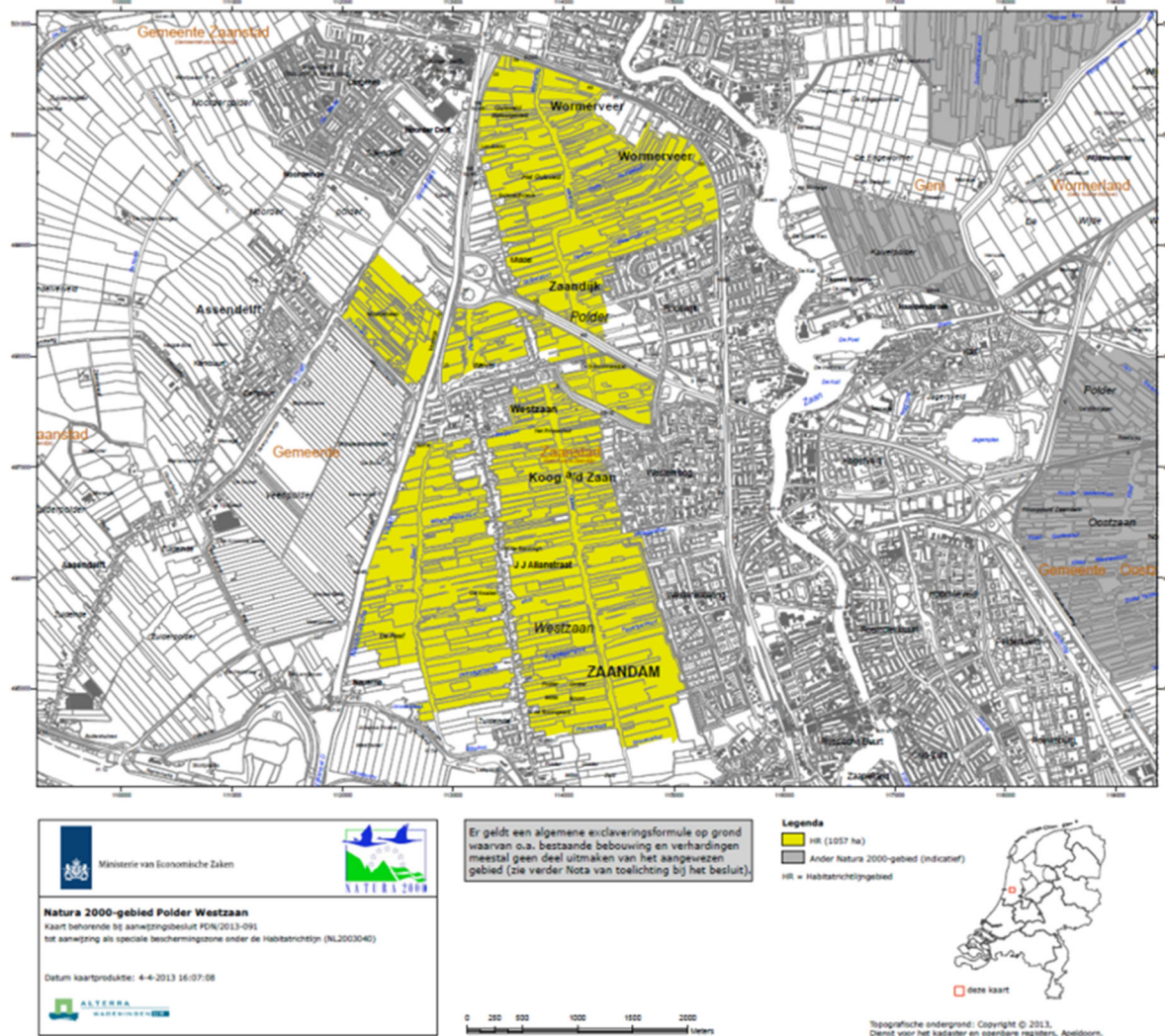
Bij de totstandkoming van dit beheerplan zijn de volgende partijen betrokken geweest:

- Projectgroep bestaande uit:
  - Staatsbosbeheer
  - Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
  - Gemeente Zaanstad
  - Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
  - Provincie Noord-Holland

- Klankbordgroep bestaande uit:
  - Rijkswaterstaat
  - LTO Noord
  - Platform Zaanse Veenweidegebieden
  - Faunabeheereenheid Noord-Holland

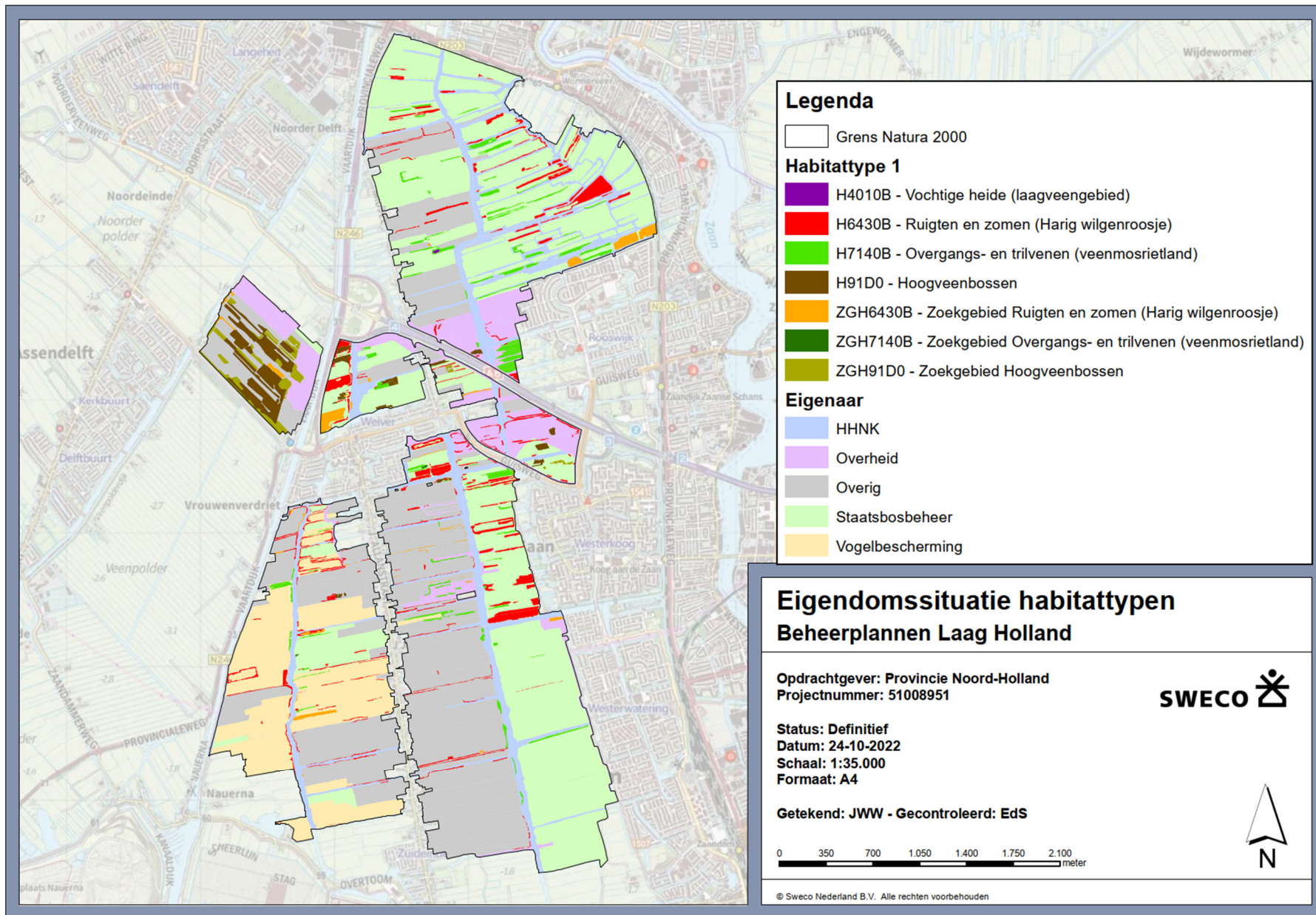

Bijlage 2 Kaartbijlage

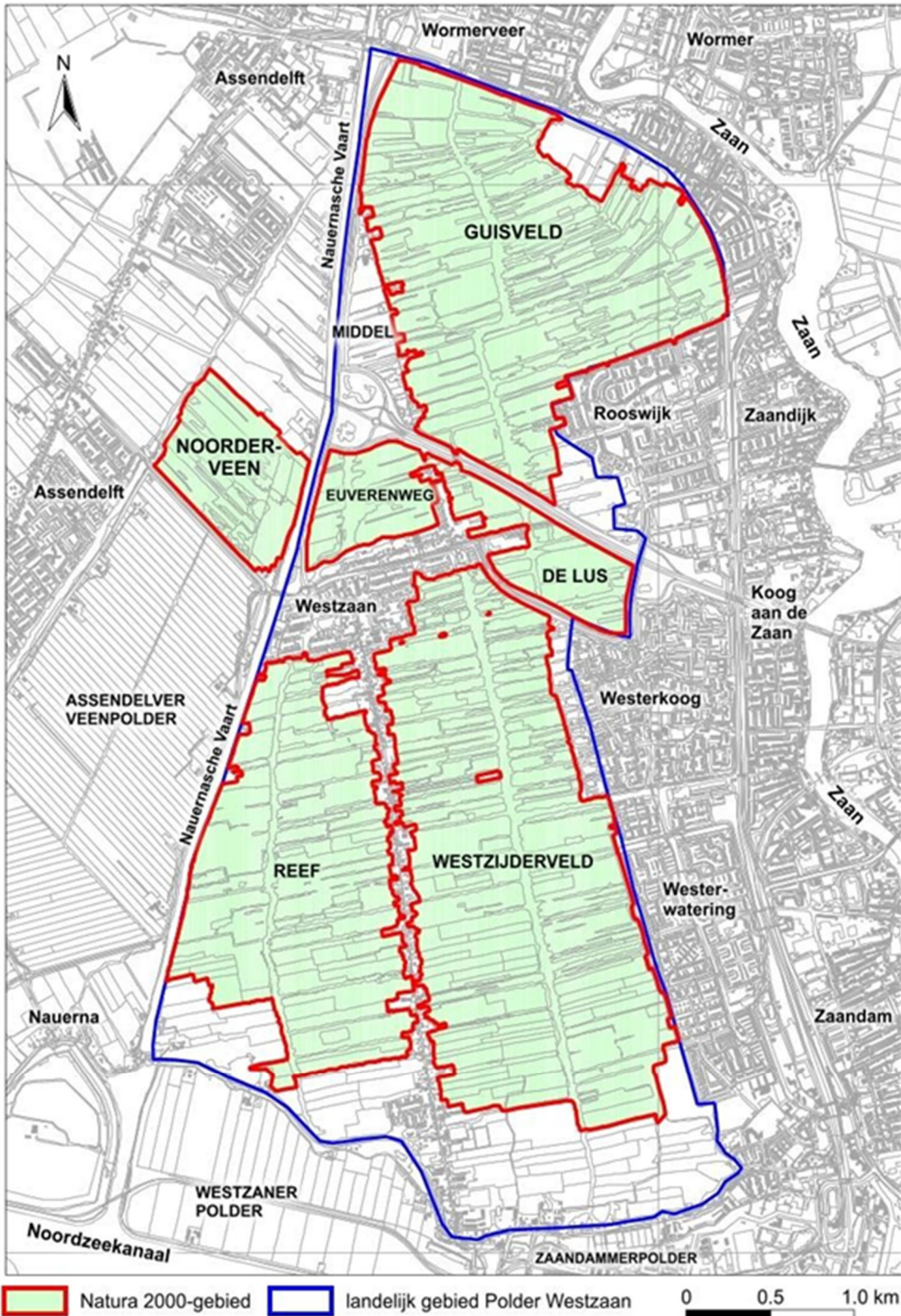
Natura 2000-gebied #91 Polder Westzaan

Figuur 1. Begrenzing van het Natura 2000-gebied Polder Westzaan. Geel: Habitatrictlijngebied (1057 ha). Kaart horend bij het aanwijzingsbesluit PDN/2013-091

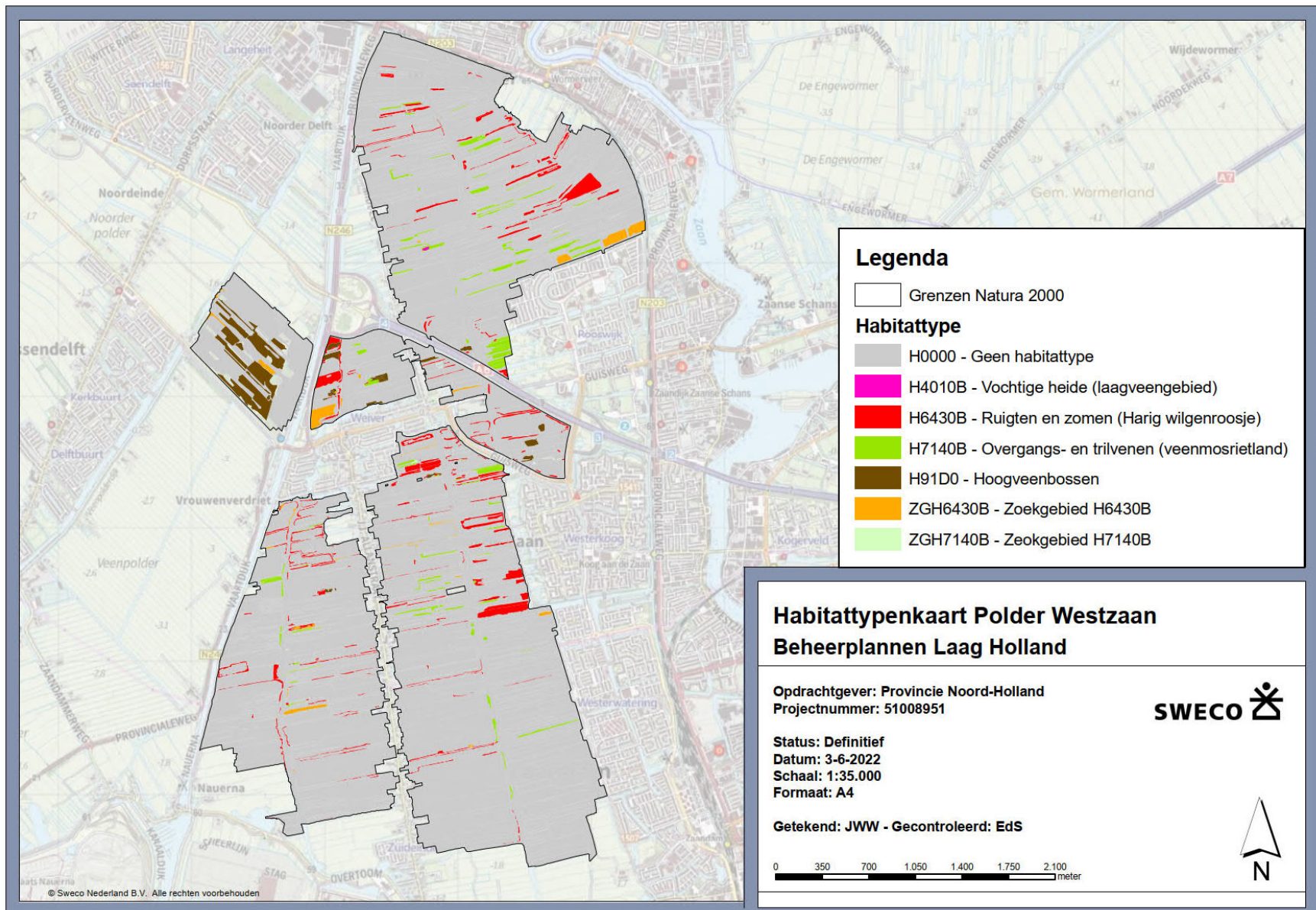

Figuur 2. Eigendomssituatie Polder Westzaan. Tevens is de ligging van kwalificerend habitat aangegeven.

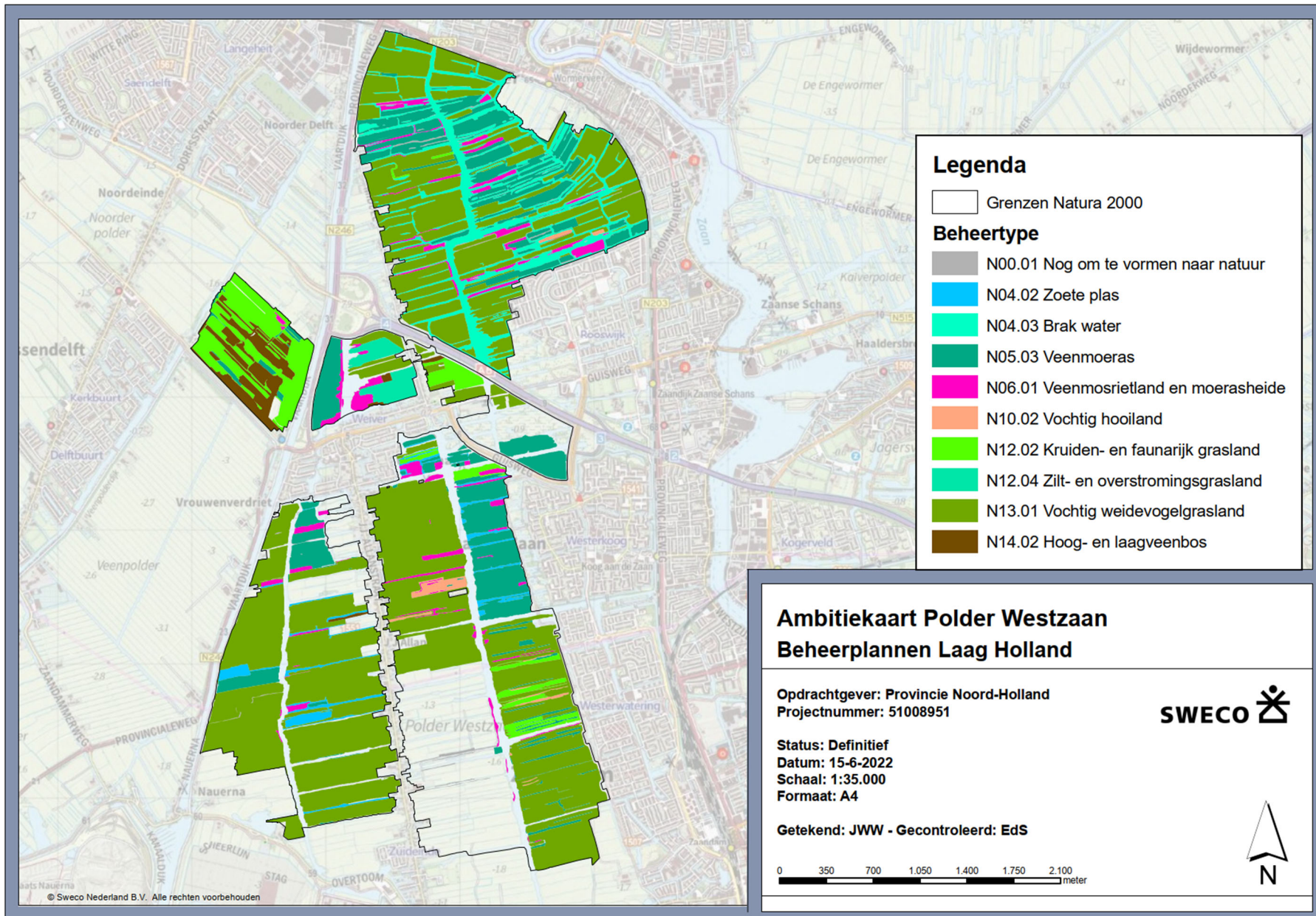

Figuur 3. Deelgebieden Polder Westzaan (Van Dijk et al., 2017³).

³ Van Dijk, G., R. van 't Veer, H. van Kleef, F. Smolders, P. Westendorp, and C. Cusell. 2017. Verbrakking in het laagveenlandschap - Fase III. (Driebergen: Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren VBNE).

Figuur 4. Habitattypenkaart. T0-kaart versie 2K_HK_91_Polder_Westzaan_20150519_v10_DEF. De meest recente gegevens zijn beschikbaar op www.ndvh.nl ((Nationale Databank Vegetatie- en habitatkarteringen).

Figuur 5. Ambitiekaart Natuurbeheerplan 2022.

Bijlage 3 Beschrijving en toetsing van het huidige gebruik

1 Werkwijze

Deze bijlage bevat de beschrijving en beoordeling van het huidige gebruik. De effecten van het huidige gebruik worden beoordeeld ten opzichte van de referentietoetsingsdatum december 2004, zijnde het eerste moment van aanwijzing van het Habitatrictlijngebied. In het kader van de beoordeling is onderzocht in hoeverre het 'huidig gebruik' sinds deze datum heeft geleid tot effecten op de kwaliteit en omvang van habitattypen en leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen. 'Huidig gebruik' dat voor de referentietoetsingsdatum al aanwezig was zal in de regel geen invloed hebben op de verandering van de kwaliteit ten opzichte van de referentiedatum, tenzij het gaat om na-ijleffecten, die pas op de langere termijn optreden. In het eerste geval behoeft geen toetsing te worden uitgevoerd, in het tweede geval wel. 'Huidig gebruik' dat pas na 2004 gestart of gewijzigd is, kan wel een effect op omvang en/of kwaliteit hebben gehad en vormt het belangrijkste deel van de toetsing in dit hoofdstuk.

Activiteiten waarvoor reeds een vergunning is verleend in het kader van de Wet natuurbescherming (of in het verleden de Natuurbeschermingswet 1998) behoeven uiteraard niet opnieuw te worden getoetst en worden in de toetsing dan ook buiten beschouwing gelaten. Illegale of verboden activiteiten worden niet getoetst en zijn dan ook verder buiten beschouwing gelaten in de beschrijving en toetsing van het huidige gebruik.

De effecttypen waarop wordt getoetst zijn: vernietiging/fysieke aantasting, vermisting en verzuring, verontreiniging, vernatting/verdroging en verstoring door licht/geluid/beweging/betreding.

De selectie van effecten uit de effectenindicator heeft plaatsgevonden op basis van de gevoeligheid van habitattypen en soorten waarvoor Polder Westzaan is aangewezen als Natura 2000-gebied. In tabel 1 zijn de mogelijke relaties tussen de Natura 2000-instandhoudingsdoelen en effecttypen weergegeven. De relaties zijn afgeleid van de effectenindicator⁴ aangevuld met conclusies uit diverse onderzoeken en expert judgement (zie tekstkader 1).

⁴ Effectenindicator LNV

Tabel 1. Gevoeligheid van de Natura 2000-doelen voor effecttypen (oranje = gevoelig, groen = niet/beperkt gevoelig), op basis van de Effectenindicator van het ministerie van LNV, onderzoeken en expert judgement.

Effecttype	Vernietiging fysieke aantasting	Vermesting/Verzuring	Verontreiniging	Vernatting/Verdroging	Verstoring door geluid/licht/beweging
H4010B Vochtige heiden	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Groen
H6430B Ruigten en zomen	Oranje	Groen	Oranje	Oranje	Groen
H7140 Overgangs- en trilvenen	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Groen
H91D0 Hoogveenbossen	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Groen
H1134 Bittervoorn	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje
H1149 Kleine modderkruiper	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje
H1318 Meervleermuis	Oranje	Groen	Oranje	Oranje	Oranje
H1340 Noordse Woelmuis	Oranje	Groen	Oranje	Oranje	Groen

Tekstkader 1. Inkadering van effecten van verstoring door geluid/licht/beweging van huidig gebruik op verstoringgevoelige Habitatrichtlijnsoorten

Diverse vormen van het huidige gebruik kunnen een verstorend effect hebben. Als deze verstoring al op de referentiedatum in het gebied aanwezig was en niet is toegenomen, dan kan er in het algemeen van uit worden gegaan dat het voorkomen van (leefgebieden van) verstoringgevoelige soorten hieraan is aangepast. Voortzetting van dit huidige gebruik zal daarmee in de regel niet leiden tot negatieve effecten op de betreffende soorten. Dit geldt voor soorten die niet onder hun instandhoudingsdoelstelling zijn en/of geen negatieve trend vertonen.

De Habitatrichtlijnsoorten die als instandhoudingsdoel voor Polder Westzaan zijn aangewezen zijn gevoelig voor verstoring. Voor de meervleermuis, die het gebied uitsluitend tussen zonsopkomst gebruikt om te foerageren, betreft het met name gevoeligheid voor lichtverstoring. De meervleermuis mijdt veelal sterk verlichte oppervlaktes (Spoelstra et al., 2017). Op de plassen en vaarten, langs oevers en boven vochtige weilanden waar de meervleermuis veelal foerageert zal een groot deel van het oppervlak onverlicht zijn, waardoor er voldoende onverstoord foerageergebied voor de meervleermuis aanwezig blijft voor het behoud van de huidige populatie.

De kwalificerende vissoorten kleine modderkruiper en bittervoorn zijn gevoelig voor geluidverstoring (Van Opzeeland et al., 2007). Deze gevoeligheid betreft vooral harde onverwachte geluiden die tot grote drukverschillen onderwater kunnen leiden, zoals heiwerkzaamheden. Ook langsvarende motorboten kunnen vissen verstoren, maar voor kleinere boten zoals sloepen geldt dat de effectafstand naar verwachting beperkt is en hiermee ook de gevoeligheid.

Gevoeligheid van de noordse woelmuis voor verstoring door geluid, licht en beweging is naar verwachting beperkt. Zoogdieren lijken veelal beperkt gevoelig voor verstoring door geluid (Kleijn, 2008) en hoewel verlichting nachtelijke activiteit zou kunnen onderdrukken, is de afstand waarover dat een effect heeft veelal beperkt (Longcore & Rich, 2004; Spoelstra et al., 2015). Omdat de noordse woelmuis pas binnen enkele meters verstoord wordt, wordt deze als beperkt gevoelig beschouwd.

De toetsing van het huidige gebruik wordt beschreven per hoofdcategorie huidig gebruik. Per hoofdcategorie wordt een gegroepede beschrijving van mogelijke effecttypen weergegeven, toegespitst op de voor deze effecten gevoelige

soorten en habitattypen en uiteindelijk te verwachten effecten. Indien geconcludeerd wordt dat er geen effecten zijn, dan geldt dat onder de aangegeven specificaties.

In hoofdstuk 2 van deze bijlage is per hoofdcategorie huidig gebruik bij de toetsing aangegeven in welke categorie het betreffende gebruik valt:

- 1 Vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden
- 2 Vergunningplichtige activiteiten mét specifieke voorwaarden
- 3 Vergunningplichtige activiteiten die afzonderlijk vergunningplichtig zijn en blijven
- 4a Niet-vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden
- 4b Niet-vergunningplichtige activiteiten met specifieke voorwaarden

In hoofdstuk 5 van dit beheerplan zijn de categorieën nader omschreven.

2 Beschrijving en toetsing

2.1 Natuurbeheer

Regulier natuurbeheer

Het natuurbeheer in het Natura 2000-gebied wordt voornamelijk uitgevoerd door Staatsbosbeheer, veelal samen met agrariërs. Het reguliere natuurbeheer bestaat op hoofdlijnen uit maaien, begrazen, bestrijden exoten, verwijderen opslag, rietbranden en peilbeheer. Het gaat hierbij om regulier (jaarlijks) en periodiek beheer dat nodig is voor of direct verband houdt met het beheer van het Natura 2000-gebied. Deze activiteiten worden conform de Gedragscode Natuurbeheer uitgevoerd. Voor rietbranden geldt bovendien dat het riet eerst gemaaid dient te worden en daarna buiten kwalificerend habitat en de uitbreidingslocaties verbrand dient te worden. Het deponeren van het maaisel mag alleen buiten kwalificerend habitat en de uitbreidingslocaties. Voor maaien van rietland, zie paragraaf 2.3, kopje 'Onderhoud, kleinschalig schonen en baggeren van oppervlaktewateren'.

Maatregelen die nodig zijn voor of verbandhouden met het beheer van Natura 2000-gebieden zijn conform artikel 2.7, lid 2 Wnb niet vergunningplichtig. De activiteiten in het kader van regulier natuurbeheer kunnen derhalve vergunningvrij in het beheerplan worden opgenomen, onder boven beschreven voorwaarden (Categorie 4b).

Monitoring en onderzoek in het kader van natuurbeheer

De terreinbeheerders inventariseren het eigen beheergebied eens in de zes jaar in het kader van het SNL volgens de protocollen van BIJ12. Dit omvat een gerichte inventarisatie van kenmerkende flora en fauna (o.a. broedvogels, libellen, dagvlinders, sprinkhanen) eens per 6 jaar en vegetatiekartering eens per 12 jaar afhankelijk van de aanwezige beheertypen. Daarnaast zijn er landelijke en provinciale meetnetten, waarbinnen frequente monitoring plaatsvindt, o.a. een telling van overwinterende vogels volgens het protocol midwintertelling van Sovon. De terreinbeheerders doen verder onderzoek naar de meest geschikte locaties voor het uitvoeren van de natuurherstelmaatregelen. Daarnaast wordt er door derden (bijvoorbeeld universiteiten of vrijwilligers) met toestemming van en in overleg met de terreinbeheerders onderzoek gedaan. Het gaat bijvoorbeeld om flora- en vegetatieonderzoek, faunaonderzoek en hydrologische monitoring. Door

rekening te houden met kwetsbare locaties van habitattypen en leefgebied van soorten worden significante effecten van deze activiteiten voorkomen. Voor de activiteiten in het kader van monitoring en onderzoek geldt dat deze activiteiten door of in afstemming of onder toezicht van een terreinbeheerder worden uitgevoerd en in dat geval vergunningvrij kunnen plaatsvinden (categorie 4b).

Activiteit	Significante effecten uit te sluiten?	Categorie
Regulier natuurbeheer	Ja, onder voorwaarden	4b
Monitoring en onderzoek in het kader van natuurbeheer	Ja, onder voorwaarden	4b

2.2 Faunabeheer en schadebestrijding

Ganzen

Schadebestrijding en populatiebeheer van ganzen binnen het Natura 2000-gebied Polder Westzaan vindt plaats door de uitvoering van verschillende activiteiten. Deze activiteiten zijn beschreven in het Faunabeheerplan Ganzen Noord-Holland 2021-2024⁵, dat op 13 juli 2021 door GS is goedgekeurd, en het 'Faunabeheerplan Schiphol 2018-2024' (hierna: FBP Schiphol 2018-2024), dat op 13 maart 2018 door GS is goedgekeurd. De activiteiten worden uitgevoerd op basis van:

- de door GS afgegeven provinciale ontheffing voor het populatiebeheer van grauwe gans, brandgans, grote Canadese gans (*Branta canadensis*) en kleinste Canadese gans (*B. hutchinsii minima*)⁶;
- de door GS afgegeven provinciale opdracht ten aanzien van de beperking van de populatie van de invasieve exoot nijlgans⁷;
- de door GS afgegeven ontheffing voor populatiebeheer in de 10 kilometerzone rondom luchthaven Schiphol, voor zover het betreft de soorten grauwe gans, brandgans, grote Canadese gans (*B. canadensis*)⁸;
- de landelijke vrijstelling ex artikel 3.15 van de Wnb, juncto artikel 3.1 van het Besluit natuurbescherming (Bnb) en artikel 3.1 t/m 3.4 van de Regeling natuurbescherming (Rnb) voor zover het betreft de grote Canadese gans (*B. canadensis* en *B. hutchinsii hutchinsii*)
- de provinciale vrijstelling ex artikel 3.15 van de Wnb, zoals opgenomen in artikel 4.7, 4.8 en 4.10 van de Omgevingsverordening NH2020⁹ voor grauwe gans, brandgans en kolgans.

Uit de "Passende beoordeling actualisatie beheer ganzen Polder Westzaan" (De Nijs, 2022) is gebleken dat negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen (habitattypen en Habitatrichtlijnsoorten) kunnen worden uitgesloten bij uitvoering van de in tabel 2a genoemde activiteiten voor het beheer van de grauwe gans, brandgans, kolgans, Canadese gans (*B. canadensis*, *B. hutchinsii hutchinsii* en *B. hutchinsii minima*), nijlgans, Indische gans, inclusief verwilderde gedomesticeerde en hybride ganzen, in al hun verschijningsvormen, onder de in tabel 2b genoemde voorschriften en

⁵ Te vinden op <https://fbenoordholland.nl/bibliotheek>

⁶ De ontheffing met kenmerk OD.357591, d.d. 1 februari 2022, geldig tot en met 31 januari 2024

⁷ De opdracht met kenmerk 1151887/1151928, d.d. 10 december 2018, geldig tot en met 30 november 2024

⁸ Het besluit met kenmerk 1045511/1063770, d.d. 29 maart 2018, geldig tot en met 13 maart 2024

⁹ Zie <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR646089>

beperkingen. Koppelreductie, voorjaarsafschot en nazomerafschot worden uitgevoerd met gebruikmaking van de volgende middelen: Hagelgeweer (kaliber 12), kogelgeweer (maximaal kaliber .243) en hond.

Om op locatie te komen zal het Natura 2000-gebied met voertuigen en/of vaartuigen worden betreden. Tijdens het verplaatsen binnen het Natura 2000-gebied wordt gebruik gemaakt van bestaande wegen en paden, waarbij kwetsbare habitattypen zo min mogelijk worden betreden.

Ruivangsten worden uitgevoerd door te voet op het land, of met meerdere boten te water rustig ruiende ganzen op te drijven richting een op het land opgebouwde vangkraal. Na de vangst worden ganzen in een container geleid waar ze worden gedood met behulp van CO₂. De vanglocaties worden voorafgaand in samenspraak met een ecologische deskundige en in afstemming met de OD Noord-Holland Noord bepaald.

Onder een ecologisch deskundige of 'ter zake kundige' wordt verstaan: een persoon die voor de situatie, het betreffende gebied, de habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft over het voorkomen en de verspreiding hiervan. Uitgangspunt is dat bij uitvoering van de maatregelen op terreinen van terreinbeheerder organisaties (TBO's), de terreinbeheerder als ter zake kundige wordt beschouwd. Bij afwijkende situaties - daar waar het om terreinen gaat anders dan van een TBO - is afstemming met de eigenaar/beheerder niet noodzakelijk indien dit geen ter zake kundige persoon betreft. In een dergelijke situatie dient een andere deskundige geraadpleegd te worden, bijvoorbeeld de beheerder van de naast gelegen TBO.

De in tabel 2a genoemde ganzenbeheeractiviteiten nestbehandeling, ruivangsten en (koppel)afschot kunnen voor zover getoetst in de "Passende beoordeling actualisatie beheer ganzen Polder Westzaan" van 2022, vergunningvrij worden uitgevoerd conform de in tabel 2b genoemde voorschriften en beperkingen. De tabel 2a-activiteiten zijn als vergunningvrij in het beheerplan opgenomen, waarbij het beheerplan de vergunning vormt (categorie 2). Op terreinen die in beheer zijn bij terreinbeheerders geldt steeds de voorwaarde dat faunabeheer en schadebestrijding door of in afstemming met de terreinbeheerder wordt uitgevoerd.

Tabel 2a. Ganzenbeheeractiviteiten, weergegeven per type, periode, tijd en soort. Soort: grauwe gans (1), brandgans (2), kolgans (3), Canadese gans (*B. canadensis*, *B. hutchinsii hutchinsii* en *B. hutchinsii minima*) (4), nijlgans (5), Indische gans (6) en verwilderde gedomesticeerde en hybride ganzen (7) in al hun verschijningsvormen. Gebaseerd op bron: Passende beoordeling actualisatie beheer ganzen Polder Westzaan, De Nijs, 2022, p. 11.

#	Maatregel	Periode	Restricties	Soort
1	Koppelaafschot	1 februari tot 1 april	1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang	1,2,4,5,6,7
2	Jaarrond afschot	Jaarrond, met uitzondering van brandgans en kolgans, waarvan het afschot enkel in de periode 1 maart – 1 november mag plaatsvinden	1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang	1,4,5,6,7
3	Afschot	1 maart tot 1 november	1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang	2,3
4	Nestreductie	1 maart tot 30 september (2-3 maal per jaar)	Overdag	1,2,3,4,5,6,7
5	Ruivangsten	1 mei t/m 31 juli	Overdag	1,2,3,4

Tabel 2b. Voorschriften en beperkingen

Algemene voorschriften

1. Aan alle binnen de beschreven vrijgestelde activiteiten werkzame personen, waaronder het personeel van derden, dient een toereikende schriftelijke instructie te zijn verstrekt door de FBE die is gericht op het voorkomen en uitsluiten van activiteiten die tot gevolg (kunnen) hebben dat de hier genoemde voorschriften niet worden nageleefd.
2. Alle door of namens Gedeputeerde Staten gegeven aanwijzingen dienen onverwijld te worden opgevolgd.
3. Indien bij de uitvoering van de handelingen incidenten plaatsvinden waardoor onbedoeld schade aan het Natura 2000-gebied optreedt, waaronder ook het vrijkomen van schadelijke stoffen valt, dient hiervan onverwijld melding te worden gemaakt bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord via postbus@odnhn.nl, onder overlegging van alle relevante gegevens.

Habitattypen

4. De habitattypen H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden), H4010B – Vochtige heiden (laagveengebied) en H91D0 – Hoogveenbossen dienen bij de uitvoering van de vergunde activiteiten niet te worden betreden met voertuigen. Betreden te voet vindt minimaal plaats en enkel ter uitoefening van ruivangsten of nestbehandeling, waarbij het terrein maximaal één keer per jaar wordt betreden. Het voorgaande geldt eveneens voor locaties van recent herstelde percelen. Deze locaties dienen vooraf door de uitvoerder met de ter zake kundige persoon te worden afgestemd. In de tekst van hoofdstuk 2.2 is aangegeven wat verstaan wordt onder een ter zake kundig persoon.
5. Golfslag en aantasting van drijvende en/of onderwatervegetatie dient zoveel mogelijk te worden voorkomen. Boten die voor het beheer en de schadebestrijding worden gebruikt, dienen zich daarom met een snelheid van maximaal 5 km/u door het Natura 2000-gebied 'Polder Westzaan' te verplaatsen zodat de golfslag minimaal blijft.
6. Bij de uitvoering van de activiteiten wordt geen gebruik gemaakt van verlichting. Dit om verstoring van de meervleermuis te voorkomen.

Nestbehandeling

7. Nestbehandeling (1 maart tot en met 30 september) wordt maximaal 3 dagen uitgevoerd.
8. Bij nestbehandeling zijn maximaal twee uitvoerders actief en deze dienen gezamenlijk op te treden.

Ruivangsten

9. Ruivangsten worden maximaal 10 keer per jaar uitgevoerd.
10. Het opdrijven van ganzen naar de vangkraal wordt door maximaal 8 personen uitgevoerd.
11. Binnen de habitattypen H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden), H4010B – Vochtige heiden (laagveengebied) en H91D0 – Hoogveenbossen worden geen vangkralen en/of containers geplaatst tenzij op duidelijke aanwijzing van de natuurbeheerder.

Als bovengenoemde activiteiten niet conform de voorschriften worden uitgevoerd, is mogelijk sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Vos

Om instandhoudingsdoelen te behalen kan het beheren van vossen noodzakelijk zijn. Hiervoor is een geldige ontheffing of vrijstelling nodig.

Door gebruik te maken van kunstburcht, mobiele vangkooi en geweer met geluiddemper en nachtzichtapparatuur is het beheer relatief stil, effectief en efficiënt uit te voeren met minimale verstoring naar de omgeving. Bovendien zijn meervleermuis en noordse woelmuis beperkt gevoelig voor de verstoring. Negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van deze soorten als gevolg van het bestrijden van vos kunnen daarom op voorhand worden uitgesloten. Er dient rekening te worden gehouden met betredingsgevoelige vegetatie (habitattypen). Voorwaarde is dat gevoelige percelen (groeiplaatsen van kwalificerende habitattypen), inclusief recent herstelde percelen en zoekgebieden, gemeden dienen te worden. Extensieve betreding hiervan is, indien noodzakelijk, alleen mogelijk in afstemming met de terreinbeheerder.

Bij gebruik van een geldige ontheffing of vrijstelling voor het beheer van de vos kan, mits uitgevoerd conform de bijbehorende voorschriften, het beheer als zijnde vergunningvrij in het beheerplan worden opgenomen. Op terreinen die in beheer zijn bij terreinbeheerders geldt bovendien de voorwaarde dat faunabeheer en schadebestrijding door of in afstemming met de terreinbeheerder wordt uitgevoerd (categorie 4b).

Bestrijding muskusratten- en beverratten

Langs de randen van de watergangen worden het gehele jaar rond muskus- en beverratten bestreden met behulp van klemmen, fuiken, vangkooien en eventueel honden en vuur-, gasdruk- en luchtdrukwapens. In principe betreedt één persoon het gebied. In geval van een grote populatie kunnen er tijdelijk meer personen in het gebied zijn. Omdat het plaatsen en legen van de klemmen en vangkooien ook buiten de reguliere infrastructuur plaatsvindt, dient er rekening gehouden te worden met locaties van kwetsbare habitattypen en leefgebieden/periodes van verstoringsgevoelige soorten om de effecten van aantasting en verstoring te voorkomen. Muskusratten- en beverrattenbestrijding kan in het beheerplan als vergunningvrije activiteit worden opgenomen onder voorwaarde dat deze in overleg met de terreinbeheerder (met betrekking tot de periode, het tijdstip, en de wijze van bemachtiging) wordt uitgevoerd (categorie 4b).

Activiteit	Significante negatieve effecten op de IHD uit te sluiten?	Categorie
Faunabeheer en schadebestrijding (ganzen, nijlgans)	Ja, onder voorwaarden	2
Faunabeheer en schadebestrijding (vos, muskusratten en beverratten)	Ja, onder voorwaarden	4b

2.3 Waterbeheer

Binnen het Natura 2000-gebied is Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) verantwoordelijk voor het waterbeheer (kwaliteit en kwantiteit). De relevante activiteiten zijn hier beschreven en getoetst.

Vigerend peilbeheer

Het waterbeheer wordt op basis van watergebiedsplannen en vastgestelde vigerende peilbesluiten uitgevoerd. De huidige peilbesluiten zijn vastgesteld door Gedeputeerde Staten en zijn onherroepelijk. Bij het vaststellen van de huidige peilbesluiten heeft een afstemming met onder andere de natuurfunctie plaatsgevonden en heeft een toetsing aan de instandhoudingsdoelen plaatsgevonden en zijn significant negatieve effecten uitgesloten. Een uitzondering hierop is de zakkingsclausule. Het huidige peilbeheer met uitzondering van de zakkingsclausule kan in het beheerplan vergunningvrij worden opgenomen (categorie 4a).

Nieuwe/herzieningen van peilbesluiten en de toepassing van de zakkingsclausule moeten afgestemd zijn op gebiedsfuncties en ecologische vereisten van habitattypen. Een toetsing van deze activiteiten aan Natura 2000-doelen moet plaatsvinden teneinde significante effecten te voorkomen. Nieuwe/herzieningen van peilbesluiten dienen per peilbesluit beoordeeld te worden evenals de toepassing van de zakkingsclausule. Deze activiteiten zijn vergunningplichtig als ze significante gevolgen kunnen hebben voor het Natura 2000-gebied (categorie 3).

Onderhoud, kleinschalig schonen en baggeren van oppervlaktewateren

Om de bergings- en afvoercapaciteit binnen het watersysteem op orde te hebben en ook (recreatief) varen mogelijk te houden, wordt periodiek onderhoud gepleegd aan de hoofdwatergangen en recreatief water. Deze werkzaamheden bestaan uit het maaien van overvloedige plantengroei (soms meerdere malen per jaar) en het verrichten van kleinschalige onderhoudsbaggerwerkzaamheden, waarbij de bagger op de kant wordt gezet. De werkzaamheden worden uitgevoerd conform de Gedragscode Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming, bestendig beheer en onderhoud (Unie van Waterschappen, 2019), tussen september en maart. De kavelsloten in het gebied worden jaarlijks door de grondgebruikers geschoond waarbij het plantenmateriaal op de kant wordt gezet. Schonen van het plantenmateriaal kan ontwikkeling van veenmosrietland belemmeren en moet daarom buiten de uitbreidingslocaties voor verlandingsvegetaties plaatsvinden.

Bij periodiek beheer en onderhoud wordt het maaisel en de bagger op de oevers geplaatst. Dit kan tot verzuivering leiden. Wanneer ter plaatse van kwalificerende habitattypen het maaisel niet op de kant wordt gezet, worden deze effecten voorkomen. Het plaatsen van het maaisel en de bagger direct op de oevers kan leiden tot te hoge nutriëntenbelasting van de oppervlaktewateren (door het afspoelen van het maaisel/de bagger terug in de watergang) en moet derhalve voorkomen worden. Indien bagger of maaisel niet gedeponeed kan worden langs een watergang, dient de aanliggende eigenaar in afstemming met HHNK een vervangende locatie aan te wijzen, buiten de kwalificerende habitattypen en de uitbreidingslocaties.

Bij het baggeren, herprofilen en maaien kan gewerkt worden in leefgebied van noordse woelmuis. Om significant negatieve effecten op het leefgebied van noordse woelmuis te voorkomen dienen de volgende maatregelen getroffen te worden: 1) controleer of gewerkt wordt in leefgebied van noordse woelmuis en deponeer geen materiaal op het leefgebied van noordse woelmuis. 2) voer in leefgebied van noordse woelmuis een cyclisch gefaseerd beheer uit in rietvegetaties en trilveen- en natte (schraal)graslandvegetaties. Hierbij blijft 20% van de vegetatie twee jaar staan. Hiermee wordt bereikt dat er altijd minimaal één jaar oude ongemaaide delen zijn met voldoende dekking voor de noordse woelmuis en bovendien dat het riet niet verzuigt. Uitgangspunt is dat de ongemaaide delen met elkaar in verbinding blijven staan, zodat de dieren (noordse woelmuis) zich gemakkelijk kunnen verplaatsen. Deze activiteiten dienen door of in afstemming met de natuurbeheerder te worden uitgevoerd.

De activiteiten in het kader van beheer en onderhoud kunnen vergunningvrij worden opgenomen onder de voorwaarden dat deze buiten locaties met verlandingsvegetatie worden uitgevoerd (categorie 4b). Daarbij moet tevens worden toegezien dat slootbagger of schoningsmateriaal niet op kwalificerend habitat of leefgebied van noordse woelmuis wordt gedeponeed en dat er geen uit- en afspoeling van nutriënten naar de oppervlaktewateren plaatsvindt. Verder mag het maaisel alleen buiten kwalificerend habitat en de uitbreidingslocaties worden gedeponeed.

Om het waterbergend vermogen van het gebied te behouden is een onderhoudsplan of een ontheffing van de Keur mogelijk nodig voor eventuele uitbreiding van verlandingslocaties.

Kleinschalig onderhoud waterhuishoudkundige werken

De betreffende activiteiten bestaan uit het onderhoud aan kunstwerken als stuwen, dammen, duikers, beschoeiingen en dergelijke. Onder deze onderhoudswerkzaamheden vallen ook maaiwerkzaamheden.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier beheert ook de waterkeringen in het gebied. Het beheer betreft onder andere jaarlijks tweemaal maaien. Daarnaast dienen deze waterkeringen elke twaalf jaar getoetst te worden aan de vigerende normen. Hiervoor worden grondboringen verricht, profielen ingemeten en aanwezige kunstwerken geïnventariseerd en onderzoek gedaan naar beschermde soorten en gebiedsdoelstellingen. Aan de hand van de resultaten wordt besloten of versterkingsmaatregelen noodzakelijk zijn. Het kan hierbij gaan om kleinschalige maatregelen als herstellen van oeverafkalving, verwijderen van dierlijke graverijen en het dichten van scheuren of lekkages die erop zijn gericht de gewenste situatie te handhaven of herstellen.

De hierboven beschreven activiteiten kunnen tot aantasting van habitattypen en een tijdelijke verstoring leiden. Door rekening te houden met kwetsbare locaties van habitattypen en soorten worden significante effecten van verstoring voorkomen. Deze kleinschalige onderhoudsactiviteiten kunnen vergunningvrij in het beheerplan worden opgenomen onder de voorwaarde dat bij de uitvoering kwetsbare locaties van habitattypen (conform de in dit beheerplan opgenomen habitattypenkaart) en soorten worden ontzien en dat ze door of in afstemming met de natuurbeheerder worden uitgevoerd (categorie 4b).

Monitoring en ecologisch onderzoek in het kader van waterbeheer

Er worden verschillende vormen van monitoring en onderzoek uitgevoerd in het kader van het waterbeheer en de te bereiken waterkwaliteitsdoelen. Het hoogheemraadschap onderzoekt het gebied onder andere middels peilbuizen, waterkwaliteitsmetingen en inventarisatie van waterplanten, vissen, algen en macrofauna. Het betreft een voor de KRW verplichte maandelijks, jaarlijkse, 3 of 6 jaarlijkse operationele en toestandsmonitoring. Deze KRW bemonsteringen door het hoogheemraadschap worden uitgevoerd volgens landelijke voorschriften beschreven in Richtlijn KRW Monitoring Oppervlaktewater en Protocol Toetsen & Beoordelen (Ohm et al., 2014) en het Handboek Hydrobiologie (STOWA, 2010). Het hoogheemraadschap monitort elke maand op vaste locaties de waterkwaliteit. Jaarlijks wordt de ontwikkeling van de oever- en ondergedoken watervegetaties (ook kranswervevegetaties, krabbenscheer en fonteinkruiden) gemonitord.

De activiteiten in het kader van monitoring en onderzoek kunnen leiden tot aantasting van de vegetatie (habitats en leefgebieden van soorten) en verstoring van soorten. Dit vindt echter slechts lokaal en incidenteel plaats. Door rekening te houden met de locaties van kwalificerende habitattypen en leefgebieden van soorten en met kwetsbare perioden van soorten en door de werkzaamheden uit te voeren in afstemming met de terreinbeheerder worden significante effecten van verstoring voorkomen. Deze activiteiten kunnen dan ook onder deze voorwaarden vergunningvrij in het beheerplan worden opgenomen (categorie 4b).

Activiteit	Significante negatieve effecten op de IHD uit te sluiten?	Categorie
Vigerend peilbeheer (met uitzondering van de toepassing van de zakkingsclausule)	Ja	4a
Onderhoud, kleinschalig schonen en baggeren van oppervlaktewateren (met uitzondering van grootschalig baggeren)	Ja, onder voorwaarden	4b
Kleinschalig onderhoud waterhuishoudkundige werken	Ja, onder voorwaarden	4b
Monitoring en ecologisch onderzoek in het kader van waterbeheer	Ja, onder voorwaarden	4b

2.4 Recreatie

Rondom Polder Westzaan wordt veel gefietst, gewandeld en paardgereden. Ook is er veel recreatievaart, zoals het varen met (kleine) motorbootjes en kano's. In het Natura 2000-gebied liggen verschillende door de KNSB erkende schaatsroutes, zoals de Guisveldtocht en de Ronde om de Watertorentocht.

Waterrecreatie

Onder vaarrecreatie vallen de volgende activiteiten: gemotoriseerd varen, zeilen, roeien, windsurfen, kanoën en het gebruik van SUP's (Standup Paddle Boards) en waterfietsen. Het gebied is vrij toegankelijk voor waterrecreatie. Bij de hierboven beschreven activiteiten is betreding van de oevers niet toegestaan, met uitzondering van hiervoor bestemde locaties. Bij varen is de maximum snelheid 6 kilometer per uur.

Varen kan leiden tot het in beweging brengen van slib en afkalving van de oevers. Afkalving van de oevers kan tot verlies en/of belemmering van de ontwikkeling van de habitattypen veenmosrietlanden, vochtige heiden en ruigten en zomen leiden. Omdat de maximum snelheid van 6 kilometer per uur lastig te handhaven is, zijn effecten van te snel varen in de praktijk niet uit te sluiten. Omdat, ondanks het verbod, oevers door gebruikers van gemotoriseerde vaartuigen illegaal worden betreden (buiten hiervoor aangewezen locaties), zijn effecten van aantasting van habitattypen en leefgebieden van soorten eveneens niet uit te sluiten. Om de significante effecten van betreding van kwalificerende habitattypen en leefgebieden van soorten en oppervlakteverlies van habitattypen door afslag van oevers uit te sluiten, dient -in overleg met grondgebruikers van het gebied- de toegang in delen van het gebied voor gemotoriseerde vaartuigen beperkt te worden (maatregel uit dit beheerplan, zie hoofdstuk 4).

Aangezien de voor dit Natura 2000-gebied aangewezen soorten beperkt gevoelig zijn voor verstoring door waterrecreatie, kunnen significante effecten in dit kader worden uitgesloten.

De hierboven beschreven activiteiten kunnen vergunningvrij in het beheerplan worden opgenomen onder de voorwaarde dat er in het gebied met een maximale snelheid van 6 km/uur gevaren mag worden, dat het betreden van de oevers buiten hiervoor aangewezen locaties niet is toegestaan, dat oeverbescherming op de kwetsbare locaties wordt toegepast en de toegang in delen van het gebied voor gemotoriseerde vaartuigen wordt beperkt. De twee laatstgenoemde maatregelen zijn als maatregel in dit beheerplan opgenomen (zie hoofdstuk 4) (categorie 4b).

Fietsen, wandelen, paardrijden en uitlaten van honden

Voor wandelen, fietsen en paardrijden wordt gebruik gemaakt van aangewezen paden en wegen. Honden dienen te allen tijde aangelijnd te zijn. In vrij toegankelijke delen van het gebied, kunnen de activiteiten ook buiten deze routes plaatsvinden. De infrastructuur en vrij toegankelijke gebieden liggen buiten locaties met kwetsbare natuurwaarden. Aantasting van habitattypen en leefgebied van soorten vindt daarom niet plaats. Omdat de voor dit Natura 2000-gebied aangewezen soorten beperkt gevoelig zijn voor verstoring en hun leefgebieden buiten het effectbereik van deze activiteiten liggen (zie tekstkader 1), zijn significante gevolgen op de instandhoudingsdoelstelling van deze soorten in dit kader uit te sluiten.

De hierboven beschreven activiteiten kunnen onder voorwaarden (aanlijnen van honden buiten hiervoor toegankelijke locaties) worden opgenomen in het beheerplan (categorie 4b).

Zwemmen en duiken

Zwemmen is op eigen risico toegestaan in vrij toegankelijke wateren. Op plaatsen waar mag worden gezwommen mag in principe ook gedoken worden. De overlap tussen leefgebieden van Habitatrichtlijnsoorten en locaties waar mogelijk wordt gezwommen is beperkt. Verstoring zal incidenteel en lokaal plaatsvinden en hiermee niet leiden tot significante effecten. De oevers in het natuurgebied mogen niet worden betreden. Hiermee zijn effecten van aantasting van habitattypen en leefgebieden van soorten uit te sluiten. Zwemmen en duiken kunnen vergunningvrij in het beheerplan worden opgenomen onder de voorwaarde dat het betreden van oevers in het natuurgebied niet is toegestaan (categorie 4b).

Schaatsen

Schaatsen in het gebied komt sporadisch voor: ongeorganiseerd of in vorm van georganiseerde schaatstochten over aangewezen routes. Aangezien er geen/beperkte overlap (in tijd en locatie) met leefgebieden van Habitatrichtlijnsoorten is, zijn significante effecten op de instandhoudingsdoelstelling van deze soorten door schaatsen uit te sluiten. Schaatsen kan zonder voorwaarden vergunningvrij worden opgenomen in het beheerplan (categorie 4a).

Gebruik bestaande verblijfsaccommodatie en recreatievoorzieningen

Bestaande verblijfsaccommodaties en recreatievoorzieningen liggen buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied of zijn geëxclaveerd en liggen hiermee ook buiten het Natura 2000-gebied. Hierdoor zijn effecten van aantasting van de kwalificerende habitattypen of leefgebieden van soorten uit te sluiten. Effecten zijn alleen mogelijk in het kader van de externe werking. De voor het gebied aangewezen Habitatrichtlijnsoorten zijn echter weinig gevoelig voor de verstoring door deze activiteiten. Bovendien liggen hun leefgebieden buiten het effectbereik daarvan (zie tekstkader 1). In dit kader is er geen sprake van significant negatieve effecten van het betreffende gebruik op de voor het Natura 2000-gebied aangewezen doelsoorten. Het gebruik van bestaande verblijfsaccommodaties en recreatievoorzieningen kan zonder nadere voorwaarden vergunningvrij in het beheerplan worden opgenomen (categorie 4a). Nieuwe verblijfsaccommodaties en recreatievoorzieningen of een gewijzigd gebruik van verblijfsaccommodaties en recreatievoorzieningen zijn vergunningplichtig. In de beoordeling moeten ook de effecten van een toename van bezoekersaantallen en verstoring van (nachtelijke) rust worden meegenomen (categorie 3).

Evenementen

(Sport)evenementen kunnen leiden tot verstoring van soorten en schade aan habitattypen. Bij de inventarisatie van (sport)evenementen die in en om Polder Westzaan plaatsvinden is geconstateerd dat de opzet (frequentie, bezoekersaantallen, routes en bijkomende activiteiten) per evenement verschilt. Zodoende vallen alle evenementen per definitie buiten huidig gebruik. De evenementen dienen daarom afzonderlijk beoordeeld te worden en zijn vergunningplichtig wanneer significante effecten voor het Natura 2000-gebied niet kunnen worden uitgesloten (categorie 3).

Dit geldt voor alle evenementen met uitzondering van het jaarlijkse 'Wandelen over water', waarbij in het Pinksterweekend een pad in Guisveld voor wandelaars toegankelijk is. Dit pad ligt ieder jaar nagenoeg op dezelfde plek en wordt twee dagen per jaar en alleen overdag opengesteld. Het pad wordt grotendeels jaarrond door de rietvegetatie gemaaid en loopt niet door kwalificerend habitat en niet door verblijfslocaties van noordse woelmuis. Bovendien vindt het evenement alleen overdag plaats (meervleermuis) en wordt er niet door het water gelopen (bittervoorn en kleine modderkruiper). Significante effecten van "Wandelen over water" op habitattypen en Habitatrichtlijnsoorten zijn dan ook uit te sluiten (zie ook uitslag RUD Wandelen over water, zaaknummer RUD.256564, september 2018). Onder de voorwaarden dat het evenement door de terreinbeherende organisatie (Staatsbosbeheer) wordt georganiseerd en begeleid en dat habitattypen niet worden betreden kan "Wandelen over water" vergunningvrij in het beheerplan worden opgenomen (categorie 4b).

Activiteit	Significante effecten uit te sluiten?	Categorie
Waterrecreatie	Ja, onder voorwaarden	4b
Fietsen, wandelen, paardrijden en uitlaten van honden	Ja, onder voorwaarden	4b
Zwemmen en duiken	Ja, onder voorwaarden	4b
Schaatsen	Ja	4a
Gebruik bestaande verblijfsaccommodatie en recreatievoorzieningen	Ja	4a
Evenement "Wandelen over water"	Ja, onder voorwaarden	4b
Overige evenementen	Nee	3

2.5 Landbouw

Het agrarisch grondgebruik binnen het Natura 2000-gebied bestaat overwegend uit weidebeheer, waarbij de natuuropgave leidend is. Veel agrarisch gebruikte percelen zijn weidevogelgraslanden waarvoor een beheerovereenkomst is afgesloten in het kader van het SNL. Tot de categorie landbouw worden de volgende activiteiten gerekend: houden en verzorgen van dieren, beweiding en bemesting, beregening en overige kleine wateronttrekkingen, grond/gewasbewerking, gebruik bestrijdingsmiddelen en transport naar en van bedrijven (beschreven onder categorie Verkeer).

Houden en verzorgen van dieren

Het houden en verzorgen van dieren betreft voornamelijk activiteiten op boerderijen (erven) die geëxclaveerd zijn en die zich hiermee buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied bevinden. Deze activiteiten kunnen tot effecten van verstoring door licht, geluid en beweging leiden. Omdat de voor dit Natura 2000-gebied aangewezen soorten beperkt gevoelig zijn voor verstoring en hun leefgebieden buiten het effectbereik van deze activiteiten liggen (zie tekstkader 1) zijn significante gevolgen op de instandhoudingdoelstelling van deze soorten in dit kader uit te sluiten.

Bij het houden van dieren wordt ook stikstof uitgestoten in de vorm van ammoniak uit mest. Dit leidt tot stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied. Er zijn meerdere stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden aanwezig waarvan de kritische depositiewaarde wordt overschreden (zie hoofdstuk 4).

Vermindering van de depositie is daarom nodig om de instandhoudingsdoelen te realiseren. Een toename aan stikstofdepositie kan significante gevolgen hebben voor stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden. De aanleg van nieuwe stallen, het wijzigen van het staltype of het vergroten van de stalcapaciteit (en andere dierenverblijven) dient daarom per project beoordeeld te worden en is vergunningplichtig als dit significante gevolgen kan hebben voor het Natura 2000-gebied (categorie 3).

Aanwezige stallen (en andere dierenverblijven) die na de referentiedatum in gebruik zijn genomen hebben een Wnb-vergunning nodig, indien de stalemissie leidt tot stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen of leefgebieden in het Natura 2000-gebied (categorie 3). Dat geldt in beginsel ook voor stallen (en andere dierenverblijven) met een relevante stikstofdepositie die vielen onder een voormalige (PAS-) vrijstelling of zijn gerealiseerd tussen referentiedata en inwerkingtreding van het PAS (interimmers). Het Rijk en provincies werken aan een legalisatieprogramma voor deze bedrijven. De artikelen 1.13a, 1.13b en 1.13c van de Wnb bevatten de wettelijke opdracht voor de minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de provincies om samen zorg te dragen voor het legaliseren van projecten of activiteiten waarvoor ten tijde van het PAS 2015–2021 geen natuurvergunning nodig was vanwege hun geringe stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. In de wet is opgenomen dat het legalisatieprogramma voor zowel de PAS-meldingen als de meldingsvrije activiteiten geldt. Het legalisatieprogramma voor de PAS-meldingen geeft aan op welke wijze er alsnog toestemming kan worden verleend voor vergunningplichtige activiteiten.

Stallen (en andere dierenverblijven) die al legaal in gebruik waren op de referentiedatum, het gebruik sinds die datum niet wezenlijk is gewijzigd en sinds die datum de stikstofdepositie vanuit de stallen (en andere dierenverblijven) op het Natura 2000-gebied niet is toegenomen zijn vergunningvrij (categorie 4b).

Beweiding en bemesting

In de PAS-uitspraak (ECLI:NL:RVS:2019:1604) van 29 mei 2019 heeft de Raad van State vastgesteld dat de categorale vrijstelling van de vergunningplicht voor beweiden en bemesten in strijd is met de Habitatrichtlijn. Rechtbank Oost Brabant heeft daarnaast op 23 maart 2022 uitspraak gedaan waaruit blijkt dat voor beweiden niet zonder meer naar een stalvergunning verwezen kan worden. Indien het om percelen nabij Natura 2000-gebied gaat, moet aangetoond worden dat er geen toename van de depositie is ten opzichte van

de referentiedatum (ECLI:NL:RBOBR:2022:1058). Voor beweiden en bemesten kan dus een Wnb-vergunning nodig zijn als blijkt dat uit deze activiteiten stikstof neerdaalt op overbelaste stikstofgevoelige habitattypen of leefgebieden van soorten in het Natura 2000-gebied (categorie 3).

Voor beweiden en bemesten van landbouwgrond is er geen vergunningplicht als dit gebruik al legaal aanwezig was op de referentiedatum, het gebruik van de grond sinds die datum niet wezenlijk is gewijzigd en sinds die datum de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied vanuit de betreffende landbouwgrond niet is toegenomen (categorie 4b).

Berekening en overige kleine wateronttrekkingen

Berekening en overige kleine wateronttrekkingen in het kader van agrarisch gebruik kunnen een verdrogend effect hebben. Deze onttekingen zijn gereguleerd via de Waterwet- en regelgeving. De onttekingen voor de landbouw hebben alleen een meldingsplicht; ze zijn te klein voor een vergunningprocedure (drempelwaarde voor Noord-Holland < 12.000 m³/jaar). Individueel zijn dergelijke activiteiten zo kleinschalig dat een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied niet aan de orde zijn. Er hebben evenmin relevante wijzigingen in het agrarisch grondgebruik plaatsgevonden. In tijden van een watertekort geldt de verdringingsreeks. De verdringingsreeks geeft een rangorde voor de verdeling van de hoeveelheid water bij waterschaarste. Het is ter beoordeling van de waterbeheerder of er feitelijk sprake is van een tekort. Het voorkomen van onomkeerbare schade aan natuur valt daarbij in categorie 1 (de hoogste categorie). De aanwezige kleine onttekingen met huidige onttekingshoeveelheden kunnen daarom als vergunningvrij in het beheerplan worden opgenomen, met inachtneming van de verdringingsreeks in tijden van een watertekort (categorie 4b).

Nieuwe onttekingen of een toename van de onttekingshoeveelheden van bestaande kleine onttekingen vallen per definitie niet onder huidig gebruik en moeten getoetst worden aan de Wet natuurbescherming. Voor nieuwe onttekingen c.q. uitbreiding van bestaande onttekingen geldt categorie 3.

Grond/gewasbewerking

Grond- en gewasbewerking vindt plaats op agrarische gronden (in het gebied voornamelijk graslanden). Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het scheuren van graslanden, onderhoudswerkzaamheden voor het beweiden van dieren (zoals herstel van vraatschade, inzaaien van bestaand grasland), maaien, hooien, oogsten e.d. Onder deze categorie vallen ook regulier gebruik en kleinschalig onderhoud van percelen en paden (reparatie van kleine verzakkingen en andere oneffenheden van het terrein, kleinschalig herstel en versterken van bestaande paden die in regulier gebruik zijn). Hierbij kunnen effecten van verontreiniging/vermesting optreden. Om deze effecten te voorkomen dient het gebruikte materiaal aan de eisen uit wet- en regelgeving te voldoen. Verder dient het gebruikte materiaal zodanig ver van de oevers geplaatst te worden dat er geen uit- en afspoeling van nutriënten naar oppervlaktewateren plaats kan vinden.

Hierboven genoemde activiteiten kunnen tot verstoring leiden door het gebruik van machines, met name in het voor- en najaar. Omdat de voor dit Natura 2000-gebied aangewezen soorten beperkt gevoelig zijn voor verstoring en hun leefgebieden buiten het effectbereik van deze activiteiten liggen (zie kader 1),

zijn significante gevolgen op de instandhoudingdoelstelling van deze soorten in dit kader uit te sluiten.

Voor Natura 2000-gebieden geldt sinds 2015 een ploeg- en omzetverbod voor blijvend grasland. Dit is voor Habitatrictlijngebieden sinds 2015 ongewijzigd. Scheuren en/of omzetten van blijvend grasland naar andere teelten is dan ook niet toegestaan binnen Polder Westzaan.

Grond- en gewasbewerkingsactiviteiten kunnen onder boven genoemde voorwaarden in het beheerplan worden opgenomen en zijn dan vergunningvrij (categorie 4b). Achterstallig onderhoud of incidenteel grootschalig onderhoud (zoals grootschalig aanbrengen van bodemmateriaal) dient per project beoordeeld te worden en is vergunningplichtig als dit significante gevolgen kan hebben voor het Natura 2000-gebied (categorie 3).

Gebruik bestrijdingsmiddelen

Bij de agrarische bedrijfsvoering wordt/werd gebruik gemaakt van chemische bestrijdingsmiddelen (biociden en gewasbeschermingsmiddelen). Deze kunnen leiden tot mogelijke effecten van verontreiniging door verwaaiing en/of uitspoeling naar het oppervlaktewater. Het toedienen van deze middelen wordt conform de hiervoor geldende wettelijke regels uitgevoerd (Activiteitenbesluit). Deze regels zijn er onder andere op gericht de verspreiding van deze stoffen naar de lucht, bodem en het grond- en oppervlaktewater zoveel mogelijk te beperken. De toepassing van bestrijdingsmiddelen vond al ruim voor de referentiedatum plaats. Sinds de invoering van het Lozingenbesluit Open Teelt en Veehouderij in 2000 (sinds 2013 opgenomen in het Activiteitenbesluit) zijn de regels ten aanzien van het gebruik van deze middelen strenger geworden en erop gericht de verspreiding van bestrijdingsmiddelen naar de omgeving te beperken, waardoor het niet te verwachten is dat de eventuele verspreiding in dit gebied is toegenomen sinds de referentiedatum¹⁰. Als gevolg van de aankoop van gronden voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) zal overigens het areaal aan landbouwgrond de komende jaren verder afnemen en hiermee naar verwachting ook het gebruik van bestrijdingsmiddelen in het Natura 2000-gebied. Het gebruik van door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) toegestane bestrijdingsmiddelen wordt vergunningvrij in het beheerplan opgenomen. (categorie 4b). Voor niet bestaand gebruik is onderzoek nodig en eventueel een vergunningplicht (categorie 3).

Activiteit	Significante negatieve effecten op de IHD uit te sluiten?	Categorie
Houden en verzorgen van dieren	Ja, onder voorwaarden	4b
Beweiding en bemesting	Ja, onder voorwaarden	4b
Beregening en overige kleine wateronttrekkingen	Ja, onder voorwaarden	4b
Grond/gewasbewerking (uitgezonderd scheuren van blijvend grasland en achterstallig of grootschalig onderhoud)	Ja, onder voorwaarden	4b
Gebruik bestrijdingsmiddelen	Ja, onder voorwaarden	4b

¹⁰ Voor open teelten werd geconstateerd dat er in de periode 1998-2010 een reductie in de milieubelasting van 87% is bereikt, vooral als gevolg van een vermindering in driftemissie door de invoering van het Lozingenbesluit Open Teelt en Veehouderij (RIVM, 2019).

2.6 Verkeer

Onder verkeer wordt weg-, trein- en vaarverkeer en regionaal vliegverkeer beschreven.

Weg-, vaar- en treinverkeer

In de omgeving van het Natura 2000-gebied liggen diverse lokale wegen, provinciale wegen en Rijkswegen. Direct langs de noordzijde van het beschermde gebied ligt de N8 en kruist deze als A8 het gebied. De spoorlijn Zaanstad –Alkmaar ligt op circa 500 m ten oosten van het gebied te midden van de bebouwing ter hoogte van Zaandam, Koog aan de Zaan en Zaandijk en grenst aan het Guisveld ter hoogte van Wormerveer. Het Noordzeekanaal is omgeven door bedrijfsterreinen van Zaandam en de havens van Amsterdam. Wegen, het Noordzeekanaal en de spoorlijn liggen buiten het Natura 2000 – gebied (buiten begrenzing of zijn geëxclaveerd). Het gebruik en regulier beheer en onderhoud van deze infrastructuur leidt tot mogelijke effecten van verstoring door geluid, licht en beweging. Het gebruik hiervan dateert echter al van voor de referentiedatum en de reikwijdte van effecten hiervan is sindsdien niet toegenomen. De actuele en potentiële leefgebieden van de soorten liggen derhalve buiten het effectbereik van deze infrastructuur. Bovendien zijn deze soorten weinig gevoelig voor verstoring. In dit kader zijn significante effecten uit te sluiten. Het gebruik en regulier beheer en onderhoud van boven beschreven infrastructuur kan gezien het bovenstaande zonder nadere voorwaarden in het beheerplan worden opgenomen en is vergunningvrij (categorie 4a).

De aanleg van nieuwe wegen of vergroten van de capaciteit van bestaande wegen dient per project beoordeeld te worden en is vergunningplichtig als dit significante gevolgen kan hebben voor het Natura 2000-gebied (categorie 3). Eenmalig/incidenteel onderhoud zoals een grote renovatie is eveneens vergunningplichtig (categorie 3).

Regionaal vliegverkeer

Het gaat hier om regionale luchtvaart. Toetsing van effecten van vliegverkeer van en naar Schiphol in het kader van huidig gebruik is geen onderdeel van dit beheerplan omdat de provincie Noord Holland hier geen bevoegd gezag voor is. Deze taak ligt bij het Rijk.

Passerende vliegtuigen kunnen zowel optische als geluidsverstoring veroorzaken. Voor de kleine luchtvaart is landelijk een onderzoek uitgevoerd door Bureau Waardenburg (Lensink et al., 2011). Hieruit bleek dat voor de Natura 2000-gebieden in Laag Holland geen significante effecten optreden. Uitgangspunt in deze beoordeling was dat de gedragscode van de kleine luchtvaart wordt gehanteerd. Deze houdt onder andere in dat bij de planning en tijdens de vluchtuitvoering natuurbeschermingsgebieden (waaronder Natura 2000-gebieden) zoveel mogelijk worden vermeden. Indien het overvliegen van deze gebieden niet valt te vermijden wordt een vlieghoogte van tenminste 1.000 ft (circa 300 meter) aangehouden, behoudens beroepsmatige noodzaak.

Vliegverkeer dat sinds de referentiedatum niet wezenlijk is toegenomen is vergunningvrij onder de voorwaarden dat het vliegen over Natura 2000-gebieden zoveel mogelijk wordt vermeden en dat wanneer dit niet te vermijden valt een vlieghoogte van meer dan 300 meter wordt aangehouden (behoudens beroepsmatige noodzaak) (categorie 4a). Het landen van luchtballonnen is

vanwege de kans op aantasting van kwalificerend habitat niet vergunningvrij (categorie 3). Uitbreiding van luchthavens sinds de referentiedatum is niet vergunningvrij en moet apart beoordeeld worden (categorie 3).

Activiteit	Significante negatieve effecten op de IHD uit te sluiten?	Categorie
Weg-, vaar-, en treinverkeer	Ja	4a
Regionaal vliegverkeer	Ja, onder voorwaarden	4b
Landen van luchtballonnen	Nee	3

2.7 Beroeps- en sportvisserij

In het Natura 2000-gebied is sprake van recreatieve (sport)visserij en beroepsmatige visserij, beide aangesloten bij de Visstand beheercommissie Hollands Noorderkwartier (VBC-HNK). Door de VBC-HNK opgesteld visstandbeheerplan reguleert het visbestand in het gebied en sluit aan bij de doelstelling van het Natura 2000-gebied.

Beroepsvisserij

Beroepsvisserij heeft altijd in het gebied plaatsgevonden. De in het gebied actieve beroeps vissers betreffen beroeps vissers die een onderdeel van Noord-Hollandse bond van beroeps vissers zijn. Onder deze omstandigheid heeft het Natura 2000-gebied zijn natuurwaarden kunnen behouden. Vissoorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen moeten terug gezet worden. Hierdoor treden geen directe significante effecten op de instandhoudingsdoelstelling van deze soorten op. Door het uitzetten van soorten kan bewust de soortensamenstelling in het gebied worden veranderd. In dit gebied mag alleen aal uitgezet worden. Deze soort komt van oorsprong in het gebied voor en daarom zal het uitzetten van aal geen negatief effect hebben in dit kader. De beroepsvisserij kan tot verstoring door vooral beweging en geluid leiden. Deze verstoring is echter heel beperkt omdat deze activiteiten (waaronder het vestigen en leeghalen van fuiken) een kleine beïnvloedingszone hebben en kortdurend en beperkt tot een aantal locaties zijn op enig moment. Deze activiteiten hebben daardoor geen negatieve significante effecten op de verstoringgevoelige soorten. De huidige beroepsvisserij kan vergunningvrij in het beheerplan worden opgenomen onder de voorwaarden dat voor dit Natura 2000-gebied aangewezen vissoorten terug worden gezet en dat alleen aal uitgezet mag worden (categorie 4b).

Sportvisserij

Vissen mag alleen plaatsvinden op daarvoor aangewezen wateren en met een geldige VISpas. Daarbij is rekening gehouden met de ligging van kwetsbare habitattypen en leefgebieden van soorten. Betreden van de oevers is niet toegestaan. Dit betekent dat er geen sprake is van aantasting van de (kwaliteit) van habitattypen en leefgebieden van soorten door betreding/vernietiging en er geen sprake is van significante effecten van verstoring. Houders van een (kleine) VISpas mogen (geen of) in beperkte mate vis meenemen voor eigen consumptie. Vissoorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen moeten terug gezet worden. Directe effecten op de vissen zijn derhalve beperkt en niet significant. Tevens geldt een verbod op het achterlaten van loodgewichten e.d. De sportvisserij kan vergunningvrij worden opgenomen in het beheerplan onder voorwaarden dat de oevers buiten hiervoor bestemde

locaties niet worden betreden en dat vissoorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen terug gezet worden (categorie 4b).

Activiteit	Significante effecten op de IHD uit te sluiten?	Categorie
Beroepsvisserij	Ja, onder voorwaarden	4b
Sportvisserij	Ja, onder voorwaarden	4b

2.8 Wonen en werken

Wonen

De meeste woningen/boerderijen liggen aan de randen van het gebied. Bebouwing die binnen de contouren van het Natura 2000-gebied is gelegen, is (met tuinen en erven) geëxclaveerd, mits het in het bestemmingsplan/omgevingsplan ook daadwerkelijk als bebouwing, tuin of erf is opgenomen. Daardoor vallen ze de facto buiten de begrenzing. Effecten zijn alleen mogelijk in het kader van de externe werking. De voor het gebied aangewezen Habitatrichtlijnsoorten zijn beperkt gevoelig voor verstoring. Daarbij liggen de leefgebieden van deze soorten buiten het effectbereik van de activiteiten in en rondom de bebouwing (zie tekstkader 1). Significante effecten zijn in dit kader uit te sluiten.

Bewoning kan ook bijdragen aan stikstofdepositie, vooral door stoken van gas en verkeersbewegingen van en naar de woningen. Aanwezige woningen die na de referentiedatum in gebruik zijn genomen hebben een Wnb-vergunning nodig, indien gebruik daarvan leidt tot stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen of leefgebieden in het Natura 2000-gebied (categorie 3). Dat geldt in beginsel ook voor woningen en boerderijen met een relevante stikstofdepositie die vielen onder een voormalige (PAS-) vrijstelling of zijn gerealiseerd tussen referentiedata en inwerkingtreding van het PAS (interimmers). Het Rijk en de provincies werken aan een legalisatieprogramma voor deze bedrijven. De artikelen 1.13a, 1.13b en 1.13c van de Wnb bevatten de wettelijke opdracht voor de minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de provincies om samen zorg te dragen voor het legaliseren van projecten of activiteiten waarvoor ten tijde van het PAS 2015–2021 geen natuurvergunning nodig was vanwege hun geringe stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. In de wet is opgenomen dat het legalisatieprogramma voor zowel de PAS-meldingen als de meldingsvrije activiteiten geldt. Het legalisatieprogramma voor de PAS-meldingen geeft aan op welke wijze er alsnog toestemming kan worden verleend voor vergunningplichtige activiteiten.

Woningen/boerderijen die al legaal in gebruik waren op de referentiedatum, waarvan het gebruik, inclusief terugkerend/ regulier onderhoud, sinds die datum niet wezenlijk is gewijzigd en sinds die datum de stikstofdepositie vanuit deze woningen op het Natura 2000-gebied niet is toegenomen zijn vergunningvrij (categorie 4a). De realisatie van bebouwing en bewoning na de referentiedatum evenals incidenteel grootschalig onderhoud (renovatie) is vergunningplichtig als dit significante gevolgen kan hebben voor het Natura 2000-gebied (categorie 3).

Werken

De meeste bedrijven in het gebied bevinden zich aan de randen van het gebied en zijn actief binnen de dienstverlening en de handel. Ook hier geldt weer dat bebouwing (met tuinen en erven) geëxclaveerd is en de facto dus niet binnen de begrenzing valt. Effecten zijn alleen mogelijk in het kader van de externe

werking. De aanwezigheid van bedrijven kan leiden tot effecten van verontreiniging/vermesting. Bedrijven worden middels omgevingsvergunningen, rijksregels en regels uit provinciale verordeningen gehouden aan beperking van de uitstoot van stoffen richting water, bodem en lucht. Deze regelgeving is erop gericht de verspreiding van stoffen naar het oppervlaktewater, de bodem en de lucht in de omgeving zoveel mogelijk te beperken. Een toename van effecten van de verspreiding van verontreinigende of vermestende stoffen door bijvoorbeeld lozen van het proceswater sinds de referentiedatum is niet te verwachten.

De voor het gebied aangewezen Habitatrichtlijnsoorten zijn beperkt gevoelig voor de verstoring. Daarbij liggen de leefgebieden van deze soorten buiten het effectbereik van deze activiteiten (zie tekstkader 1). Significante effecten zijn in dit kader uit te sluiten.

Dienstverlenende bedrijven kunnen ook bijdragen aan stikstofdepositie, vooral door stoken van gas en verkeersbewegingen van en naar deze bedrijven. Aanwezige dienstverlenende bedrijven die na de referentiedatum in gebruik zijn genomen hebben een Wnb-vergunning nodig, indien het gebruik daarvan leidt tot stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen of leefgebieden in het Natura 2000-gebied (categorie 3). Dat geldt in beginsel ook voor bedrijven met een relevante stikstofdepositie die vielen onder een voormalige (PAS-) vrijstelling of zijn gerealiseerd tussen referentiedata en inwerkingtreding van het PAS (interimmers). Het Rijk en de provincies werken aan een legalisatieprogramma voor deze bedrijven. De artikelen 1.13a, 1.13b en 1.13c van de Wnb bevatten de wettelijke opdracht voor de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de provincies om samen zorg te dragen voor het legaliseren van projecten of activiteiten waarvoor ten tijde van het PAS 2015–2021 geen natuurvergunning nodig was vanwege hun geringe stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. In de wet is opgenomen dat het legalisatieprogramma voor zowel de PAS-meldingen als de meldingsvrije activiteiten geldt. Het legalisatieprogramma voor de PAS-meldingen geeft aan op welke wijze er alsnog toestemming kan worden verleend voor vergunningplichtige activiteiten.

Bedrijfsactiviteiten die al bestonden op de referentiedatum en waarvan de stikstof-emitterende activiteiten niet zijn toegenomen zijn vergunningvrij. Deze activiteiten kunnen dan ook zonder nadere voorwaarden vergunningvrij in het beheerplan worden opgenomen (categorie 4a). Bedrijfsactiviteiten die zijn gestart na de referentiedatum of sindsdien zijn geïntensiveerd blijven vooralsnog vergunningplichtig evenals incidenteel grootschalig onderhoud (categorie 3).

Activiteit	Significante effecten op de IHD uit te sluiten?	Categorie
Wonen	Ja	4a
Werken	Ja	4a

2.9 Gebruik van drones

Drones en andere Remotely Piloted Aircrafts (RPAS) van alle gewichtsklassen kunnen door inliggende terreineigenaren, beheerders en toezichthouders ten behoeve van toezicht, monitoring, beheer en inrichting van de natuurterreinen worden ingezet. Drones kunnen verstoring van natuurdoelen veroorzaken

wanneer deze zonder kennis van aanwezige natuurdoelen worden ingezet. De zorgplicht die volgt uit artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming is van toepassing. Onderdeel van die actieve zorgplicht is dat de professionele dronegebruiker zich op de hoogte stelt van de lokale situatie met betrekking tot de natuur en de wijze waarop verstoringsrisico's kunnen worden voorkomen. Onder deze voorwaarde kan professioneel gebruik ten behoeve van noodzakelijk toezicht, monitoring, beheer, inrichting en onderzoek van het gebied van overheidswege, in opdracht van de overheid of van terreineigenaren, beheerders en toezichthouders vergunningvrij plaatsvinden (categorie 4b). Hieronder valt ook het gebruik van onbemande HEMS (Helicopter Emergency Medical Service)-, SAR (Search And Rescue) door politie en brandweer of kustwachtvluchten die daarom op eenzelfde manier vrijgesteld worden van de vergunningplicht. In algemene zin geldt in daadwerkelijke calamiteitssituaties het adagium 'nood breekt wet'. Toegang beperkende besluiten geldend voor het gebied kunnen nadere beperkingen opleggen aan drone-gebruik. Voor ander (onder andere recreatief) drone gebruik is altijd toestemming nodig van het bevoegd gezag Wet natuurbescherming (categorie 3).

Activiteit	Significante effecten op de IHD uit te sluiten?	Categorie
Dronegebruik voor toezicht, monitoring en beheer	Ja, onder voorwaarden	4b
Recreatief dronegebruik	Nee	3

3 Literatuur

De Nijs, N. 2022. Passende beoordeling actualisatie beheer ganzen Polder Westzaan. Beheer van grauwe gans, brandgans, Canadese gans (groot en kleinste), kolgans, nijlgans en Indische gans (in alle verschijningsvormen) binnen het Natura 2000-gebied Polder Westzaan. Rapport Sweco Nederland B.V. In opdracht van de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland.

Kleijn, D. 2008. Effecten van geluid op wilde soorten - implicaties voor soorten betrokken bij de aanwijzing van Natura 2000 gebieden. Wageningen: Alterra.

Lensink, R., K.L. Krijgsveld, and P.W. van Horssen. 2011. Versturende effecten van groot vliegverkeer op broedvogels. Onderzoek op basis van bestaande gegevens verzameld rond de luchthaven Schiphol en op militaire vliegvelden. Rapport.

Longcore, T., and C. Rich. 2004. "Ecological light pollution." *Frontiers in Ecology and the Environment* 2 (4):191-198. doi: 10.1890/1540-9295(2004)002[0191:ELP]2.0.CO;2.

Ohm, D., R. ten Hulscher, and R. Smits. 2014. Richtlijn KRW monitoring oppervlaktewater en protocol toetsen en beoordelen. Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving (RWS, WVL).

RIVM, 2019. RIVM, 2019. Tussenevaluatie van de nota 'Gezonde Groei, Duurzame Oogst' Deelproject Milieu. RIVM rapport 2019-0044.

- Spoelstra, K., R.H.A. van Grunsven, J.J.C. Ramakers, K.B. Ferguson, T. Raap, M. Donners, E.M. Veenendaal, and M.E. Visser. 2017. "Response of bats to light with different spectra: light-shy and agile bat presence is affected by white and green, but not red light." *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences* 284 (1855):20170075. doi: 10.1098/rspb.2017.0075.
- Spoelstra, K., R.H. A. van Grunsven, M. Donners, P. Gienapp, M.E. Huigens, R. Slaterus, F. Berendse, M.E. Visser, and E. Veenendaal. 2015. "Experimental illumination of natural habitat—an experimental set-up to assess the direct and indirect ecological consequences of artificial light of different spectral composition." *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences* 370 (1667):20140129. doi: 10.1098/rstb.2014.0129.
- STOWA. (2010). Handboek hydrobiologie; Biologisch onderzoek voor de ecologische beoordeling van Nederlandse zoete en brakke oppervlaktewateren. Versie 2019, inclusief aanpassingen aansluiting actuele KRW-maatlatdocumenten.
- Van Opzeeland, I., H. Slabbekoorn, T. Andringa, and C. ten Cate. 2007. Vissen en geluidsoverlast - effect van geluidsbelasting onder water op zoetwatervissen. Rijksuniversiteit Groningen, Universiteit Leiden.
- Unie van Waterschappen. (2019). Gedragscode Wet Natuurbescherming Voor Waterschappen; Onderdeel Soortbescherming Bestendig beheer en onderhoud. Goedgekeurd door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op 22 januari 2019.

Bijlage 4 Monitoring

Deze bijlage bevat een overzicht van de monitoring die op hoofdlijnen nodig is om de ontwikkeling van de instandhoudingsdoelstellingen in de tweede beheerplanperiode te kunnen volgen (zie tabel 1). Tabel 1 geeft tevens een overzicht van de benodigde aanvullende monitoring. Deze aanvullende monitoringsbehoefte is afgeleid uit de evaluatie van het eerste beheerplan (Van Dijk et al, 2021¹¹). Daarnaast is een voorstel gedaan voor typische soorten die inzicht bieden in de kwaliteitsontwikkeling van habitattypen (zie tabel 2). Tot slot is per habitatype een evaluatie uitgevoerd van het aantal permanente kwadraten (PQ's) dat aanwezig is (zie tabel 3).

Tabel 1. Overzicht monitoringsactiviteiten Polder Westzaan. De grijze arcering geeft aan welke monitoring van toepassing is voor habitattypen en welke voor Habitatrictlijnsoorten

Vragen	Natura 2000-doelen		Methode	Frequentie	Benodigde aanvullende monitoring
	Habitattypen	Habitatrictlijnsoorten			
Aantal soort			Diverse	1x per 6 jaar trend in beeld	Aanvullende monitoring van aantallen en trends is voor bittervoorn, kleine modderkruiper en meervleermuis in dit beheerplan opgenomen (hfst. 4)
Oppervlakte en kwaliteit leefgebied			Diverse	1x per 6 jaar trend in beeld	
Areaal habitatype			o.a. SNL	1 x per 12 jaar	Gebiedsdekkende vegetatiekartering uiterlijk in 2026 is noodzakelijk. In Polder Westzaan is deze in 2027 gepland, dit is later dan wenselijk.
Kwaliteit habitatype			o.a. SNL	1 x per 6/12 jaar	- eventueel: koppelen structuurkartering aan gebiedsdekkende vegetatiekartering - eventueel: extra monitoring van typische soorten (zie tabel 3) -extra PQ's nodig (zie tabel 3)
Voortgang natuurherstelmaatregelen / onderzoek			Diverse	jaarlijks	
Proces natuurherstel PAS-maatregelen			PAS Procesindicatoren	1 x per 3 jaar	

¹¹ Van Dijk, R., D. de Vries, A. Bucholc, H. Löwenhardt, J.-W. Wolters, and E. de Swart. 2021. Evaluatie Natura 2000-beheerplan Westzaan. Sweco Nederland B.V.

Typische soorten

Tabel 2 geeft een overzicht van de typische soorten die gebruikt zijn bij de evaluatie van het eerste beheerplan. Tijdens de evaluatie is gebleken dat een aantal van de gebruikte typische soorten niet in de gebieden voorkomen of te verwachten zijn. Voor vochtige laagveenheiden (H4010B) was bijvoorbeeld maar één typische soort benoemd. In de evaluatie is dan ook aanbevolen om de typische soortenlijst aan te passen. De herziene typische soortenlijst is opgenomen in tabel 2. De keuze voor de soorten is hieronder gemotiveerd.

Een aantal typische soorten is geschrapt. Dit zijn soorten die al langere tijd verdwenen zijn uit de Laag Hollandse Natura 2000-gebieden of daar nooit voorkwamen. Ook zijn er soorten geschrapt waarvoor momenteel geen monitoringsprogramma is opgesteld en waarvoor dit ook niet gaat gebeuren, zoals paddenstoelen en schietmotten.

Tabel 2. Overzicht van typische soorten. Oud: de soorten die in de beheerplanevaluatie zijn gehanteerd (Van Dijk et al, 2021). Nieuw: de aangepaste soortenlijst. Vetgedrukte soorten zijn kwalificerende SNL-soorten voor het gerelateerde beheertype.

H4010B		H6430B		H7140B		H91D0	
Oud	Nieuw	Oud	Nieuw	Oud	Nieuw	Oud	Nieuw
Ronde zonne-dauw	Ronde zonnedaauw	Echt lepelblad	Echt lepelblad	Grote vuurvlinder		Smalbladig veenmos	
	Moerasgaffeltandmos	Heemst	Heemst	Anabolia brevipennis		Violet veenmos	
	Stijf veenmos	Moerasmelkdistel	Moerasmelkdistel	Limnophilus incisus		Witte berkenboleet	
	Hoogveenveenmos	Rivierkruiskruid		Elzenmos	Elzenmos	Houtsnip	Houtsnip
	Rood veenmos	Selderij	Selderij	Glanzend veenmos	Glanzend veenmos	Matkop	Matkop
	Lavendelhei	Zomer-klokje		Broos vuurzwammetje			Stijf veenmos
	Eenarig wollegras	Bosriet-zanger	Bosrietzanger	Kaal veenmosklokje			Rood veenmos
	Rode bosbes	Dwergmuis	Dwergmuis	Moerashoningzwam			
	Glanzend maanmos		Veenreukgras	Veenmosbundelzwam			
	Glanzend veenmos		Heelblaadjes	Veenmosgrauwkop			
	Slank veenmos		Poelruit	Veenmosvuurzwammetje			
	Gewone dophei		Moerasvaren	Gouden sprinkhaan			
	Kraaihei		Bruine kiekendief	Kamvaren	Kamvaren		
	Struikhei			Ronde zonnedaauw	Ronde zonnedaauw		
	Veenpluis			Veenmosorchis	Veenmosorchis		
				Watersnip	Watersnip		

Toelichting typische soorten Vochtige heiden (laagveengebied) (H4010B)

Moerasgaffeltandmos: een van de mossen die als diagnostische Rode Lijstsoorten (RL) voor H4010B wordt gegeven voor het invullen van de standaard data formulieren (SDF's) voor H4010B. Het gaat hier tevens om een kwalificerende soort voor N06.01. Tot slot is deze soort recent nog op meerdere plaatsen waargenomen in het Wormer- en Jisperveld.

Stijf veenmos: een van de mossen die als diagnostische RL soorten voor H4010B wordt gegeven voor het invullen van de SDF's voor H4010B. Deze soort is recent nog waargenomen in Polder Westzaan.

Hoogveenveenmos: een van de mossen die als diagnostische RL soorten voor H4010B wordt gegeven voor het invullen van de SDF's voor H4010B. Het gaat hier tevens om een kwalificerende soort voor N06.01. Tot slot is deze soort recent waargenomen in Polder Westzaan en het IJperveld.

Rood veenmos: een van de mossen die als diagnostische RL soorten voor H4010B wordt gegeven voor het invullen van de SDF's voor H4010B. Het gaat hier tevens om een kwalificerende soort voor N06.01. Tot slot is deze soort recent waargenomen in het IJperveld.

Lavendelhei: een van de hoogveensoorten die als representatief voor H4010B wordt gegeven voor het invullen van de SDF's voor H4010B. Het gaat hier tevens om een kwalificerende soort voor N06.01. Tot slot is deze soort recent waargenomen in het IJperveld.

Eenarig wollegras: een van de hoogveensoorten die als representatief voor H4010B wordt gegeven voor het invullen van de SDF's voor H4010B. Deze soort is recent nog waargenomen in het IJperveld.

Rode bosbes: een van de hoogveensoorten die als representatief voor H4010B wordt gegeven voor het invullen van de SDF's voor H4010B. Het gaat hier tevens om een kwalificerende soort voor N06.01. Tot slot is deze soort recent waargenomen in het IJperveld.

Glanzend maanmos: een van de indicatorsoorten voor oude stadia van H4010B voor het invullen van de SDF's voor H4010B. Het gaat hier tevens om een kwalificerende soort voor N06.01. Tot slot is deze soort recent waargenomen in het IJperveld en in het Wormer- en Jisperveld.

Glanzend veenmos: een van de indicatorsoorten voor jonge stadia van H4010B voor het invullen van de SDF's voor H4010B. Het gaat hier tevens om een kwalificerende soort voor N06.01. Tot slot is deze soort recent waargenomen in Laag Holland.

Slank veenmos: een van de indicatorsoorten voor jonge stadia van H4010B voor het invullen van de SDF's voor H4010B. Deze soort is recent waargenomen in Laag Holland.

Gewone dophei: Gewone dophei is een karakteristieke climaxsoort voor goed ontwikkelde moerasheide. Het gaat hier tevens om een kwalificerende soort voor N06.01. Tot slot is deze soort recent waargenomen in Polder Westzaan, het IJperveld en Varkensland.

Kraaihei: Kraaihei is een karakteristieke climaxsoort voor goed ontwikkelde moerasheide. Het gaat hier tevens om een kwalificerende soort voor N06.01. Tot slot is deze soort recent waargenomen in Laag Holland.

Struikhei: Struikhei is een karakteristieke climaxsoort voor goed ontwikkelde moerasheide. Het gaat hier tevens om een kwalificerende soort voor N06.01. Tot slot is deze soort recent waargenomen in het IJperveld en in het Wormer- en Jisperveld.

Veenpluis: Veenpluis is een karakteristieke soort voor goed ontwikkelde moerasheide. Deze soort is recent nog waargenomen in Laag Holland.

Toelichting typische soorten Ruigten en zomen (harig wilgenroosje) (H6430B)
Veenreukgras: een van de zeldzame graslandsoorten voor het invullen van de SDF's van H6430B. Deze soort is recent waargenomen in Polder Westzaan, het IJperveld en Varkensland.

Heelblaadjes: een van de niet-alledaagse ruigtesoorten voor het invullen van de SDF's van H6430B. Deze soort is recent waargenomen in Polder Westzaan en het Twiske.

Poelruit: een van de niet-alledaagse ruigtesoorten voor het invullen van de SDF's van H6430B. Deze soort is recent waargenomen in Laag Holland.

Moerasvaren: een van de typische laagveensoorten voor het invullen van de SDF's van H6430B. Het gaat hier tevens om een kwalificerende soort voor N05.02 en N05.03. Deze soort is recent waargenomen in Laag Holland.

Bruine kiekendief: De bruine kiekendief is een karakteristieke broedvogel voor goed ontwikkeld rietland en is ook opgenomen als Vogelrichtlijnsoort voor het IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & 't Twiske. Het gaat hier tevens om een kwalificerende soort voor N05.02 en N05.03. Tot slot zijn er van deze soort recente broedgevallen bekend uit Laag Holland.

Toelichting typische soorten Hoogveenbossen (H91D0)
Stijf veenmos: een van de mossen die als zeldzaam representatieve soort voor H91D0 wordt gegeven voor het invullen van de SDF's voor H91D0. Deze soort is recent nog waargenomen in Polder Westzaan.

Rood veenmos: een van de mossen die als zeldzaam representatieve soort voor H91D0 wordt gegeven voor het invullen van de SDF's voor H91D0. Het gaat hier tevens om een kwalificerende soort voor N14.02. Tot slot is deze soort recent waargenomen in het IJperveld.

Monitoring PQ's

Binnen de Natura 2000-gebieden in Laag Holland ligt een aantal permanente kwadranten (PQ's). Deze PQ's worden iedere vier jaar opgenomen voor het Landelijk Meetnet Flora (LMF) en spelen geen rol binnen de SNL monitoring. Hoewel het primaire doel van het LMF is om de ontwikkeling van de vegetatie in het landelijk gebied te volgen over een langere periode kan de informatie van PQ's in kwalificerende habitattypen ook gebruikt worden om de ontwikkeling van de vegetatie in dat habitatype te volgen. In de evaluatie van het eerste

beheerplan is dit ook gedaan. Omdat er in sommige habitattypen geen tot weinig PQ's liggen is het wenselijk om het aantal aanwezige PQ's in deze habitattypen uit te breiden om in de toekomst een betere uitspraak te kunnen doen over de ontwikkeling van de vegetatie binnen de habitattypen. In tabel 3 wordt per habitatype een overzicht gepresenteerd van de aanwezige PQ's en worden suggesties gedaan over het al dan niet uitbreiden van het PQ meetnet.

Tabel 3. Overzicht van het oppervlak van de verschillende habitattypen in het Natura 2000-gebied Polder Westzaan samen met het aantal PQ's dat in deze kwalificerende habitattypen valt en de dichtheid hiervan. Groen: aantal PQ's voldoet; geel: uitbreiding aanbevolen.

Habitatype	Oppervlak (ha)	Aantal PQ's	PQ's/ha	Uitbreiding
H4010B	0,09	1	11,11	
H6430B	26,95	3	0,11	2
H7140B	14,70	5	0,34	1
H91D0	16,25	5	0,31	2

Toelichting

Voor het habitatype H4010B ligt er één PQ in het enige perceel van dit habitatype wat er in het hele gebied aanwezig is. Het is dus aannemelijk dat de vegetatieontwikkeling binnen dit habitatype goed kan worden gemonitord en dat het niet nodig is om nog extra PQ's in het gebied aan te leggen. Binnen het habitatype H6430B liggen er twee PQ's in het deelgebied De Reef en één in het deelgebied Euverenweg. Omdat dit het meest aanwezige habitatype binnen het gebied is en omdat er in een aantal deelgebieden geen PQ's aanwezig zijn, ligt het voor de hand om het aantal PQ's voor dit habitatype uit te breiden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een uitbreiding van één PQ in het Guisveld en één PQ in het Westzijderveld, zodat er in alle deelgebieden met dit habitatype tenminste één PQ aanwezig is. Voor het habitatype H7140B liggen er in totaal vijf PQ's in het gebied, waarvan er twee in het Westzijderveld, twee in het Guisveld en één in De Reef. Omdat dit al een hoog aantal PQ's is wordt het aangeraden om het aantal PQ's binnen dit habitatype slechts met één PQ in het deelgebied Euverenweg uit te breiden, omdat er binnen dit deelgebied nog geen PQ aanwezig is binnen het daar voorkomende H7140B.

Tot slot liggen er voor het habitatype H91D0 vijf PQ's binnen het deelgebied Euverenweg en geen enkel PQ binnen het deelgebied Noorderveen, waar toch het grootste oppervlakte van dit habitatype in het Natura 2000 gebied te vinden is. Waarschijnlijk heeft dit met het particuliere eigenaarschap van dit deelgebied te maken, waardoor het lastig kan zijn om aanwezige PQ's regelmatig te monitoren. Om de kwaliteit van dit habitatype goed te kunnen blijven monitoren wordt het echter toch aangeraden om het aantal PQ's voor dit habitatype met minstens twee uit te breiden in het deelgebied Noorderveen.